

ZAKON
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O DEDOVANJU

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE PREDLOGA ZAKONA

Zakon o dedovanju (Uradni list SRS, št. 15/76, 23/78, Uradni list RS, št. 13/94 – ZN, 40/94 – odl. US, 117/00 – odl. US, 67/01, 83/01 – OZ, 73/04 – ZN-C, 31/13 – odl. US, 63/16 in 102/24; v nadaljnjem besedilu: ZD) je bil sprejet leta 1976, pozneje pa je bil spremenjen štirikrat, in sicer v letih 1978, 2001, 2016 in 2024.

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o dedovanju (Uradni list RS, št. 67/01; v nadaljnjem besedilu: ZD-B) so bile v letu 2001 določbe ZD usklajene z Ustavo Republike Slovenije, odpravljene ali redakcijsko popravljene so bile zastarele in z novo ustavno ureditvijo pojmovno neusklajene zakonske določbe. Tako je bila med drugim spremenjena ureditev v 9. členu ZD, v skladu s katerim je do uveljavitve ZD-B zapuščina brez dedičev postala družbena lastnina. Izročila se je pristojni občini oziroma kmetijski zemljiški skupnosti, če je šlo za kmetijsko zemljišče. Od uveljavitve ZD-B dalje pa zapuščina brez dedičev postane last Republike Slovenije. Z ZD-B so bile nekatere določbe ZD spremenjene tudi zaradi odločb Ustavnega sodišča Republike Slovenije (U-I-3/93 in U-I-330/97-28), ki sta razveljavili nekaj členov zakona. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dedovanju (Uradni list RS, št. 63/16; v nadaljnjem besedilu: ZD-C) je bil sprejet predvsem s ciljem omogočiti učinkovito izvajanje Uredbe (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju (UL EU L 201/107 z dne 27. julija 2012; v nadaljnjem besedilu: Uredba št. 650/2012). ZD-C je v skladu z navedeno uredbo določil pristojni organ in postopek v zvezi z evropskim potrdilom o dedovanju (izda ga organ, ki obravnava zapuščinsko zadevo, z njim pa lahko dediči, volilojemniki, izvršitelji oporok in upravitelji zapuščine dokazujejo svoj status ter uveljavljajo pravice in pooblastila v drugih državah članicah; ko je evropsko potrdilo o dedovanju izdano, se prizna v vseh državah članicah brez kakršnega koli posebnega postopka), pristojnost organov Republike Slovenije za odločanje o zadevah po uredbi in postopek prilagoditve stvarnih pravic druge države članice Evropske unije pravu Republike Slovenije. V novelo so bile vključene tudi nekatere druge rešitve, ki so se kot potrebne pokazale pri izvajanju takrat veljavnega ZD v praksi. Tako se je v povezavi z Zakonom o socialno varstvenih prejemkih dodatno uredil institut omejitve dedovanja premoženja zapustnika, ki je užival pomoč v skladu s predpisi o socialnem varstvu, razširila se je možnost sklepanja sporazuma o odpovedi neuvedenemu dedovanju na zakonce in zunajzakonske partnerje ter prenesla možnost zahtevati prenos zapuščine brez dedičev v stečajno maso zapuščine brez dedičev in možnost vložiti predlog za začetek stečaja zapuščine brez dedičev z Republike Slovenije na zapustnikove upnike. Dopolnjene oziroma spremenjene so bile tudi določbe v zvezi z vsebino in izpolnjevanjem smrtovnice ter hrambo oporoke. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o dedovanju (Uradni list RS, št. 102/2024; ZD-D) so bili leta 2024 z namenom pohitritve zapuščinskih postopkov določeni krajši roki za odziv na oklic v postopku v primeru neznanih dedičev in v postopku z vabilom z oklicem. Hkrati je bilo določeno, da se oklici objavijo samo še na spletnih straneh sodišč in oglasni deski sodišča in ne več v Uradnem listu Republike Slovenije. Poleg tega je bilo določeno, da lahko izjavo o odpovedi dediščini sprejme na zapisnik tudi strokovni sodelavec, zakon pa se je tudi terminološko ustrezno uskladal z Zakonom o matičnem registru. Določeno je bilo še, da sodišče pravnomočen sklep o dedovanju pošlje organizaciji za plačilni promet (banki), pri kateri je imel zapustnik odprti račun ali shranjeno drugo premoženje; če je predmet dedovanja orožje ali strelivo, sodišče pravnomočen sklep o dedovanju pošlje tudi upravni enoti, na območju katere je imel pokojnik stalno prebivališče ali začasno prebivališče, če ni imel stalnega.

ZD kot zakon, ki ureja dedovanje v Republiki Sloveniji (1. člen ZD), določa, da se zapuščinski postopek uvede po uradni dolžnosti, ko sodišče izve, da je kdo umrl ali je razglašen za mrtvega (164. člen ZD). Če je zapustnik zapustil nepremičnine, mora sodišče opraviti tudi zapuščinsko obravnavo in glede na uspeh celotnega obravnavanja izdati ustrezen končni sklep.

Iz statistike o poslovanju slovenskih sodišč, ki jo letno pripravlja Ministrstvo za pravosodje (statistika po posameznih letih je dostopna na: <https://podatki.gov.si/dataset/sodna-statistika-bilten>), je razvidno, da so zapuščinska sodišča v letu 2022 prejela 23.918 zapuščinskih zadev. Sodni postopek je bil v večini zapuščinskih zadev končan v času do šestih mesecev. 4,54 odstotka zapuščinskih zadev je bilo v letu 2022 končanih v enem mesecu ali prej, v več kot enem do treh mesecev je bilo končanih kar 33,04 odstotka oziroma 8.310 zapuščinskih zadev. 26,28 odstotka oziroma 6.609 zadev pa je bilo končanih v več kot treh do šestih mesecih (glej [Sodna statistika 2022](#), strani 91, 260 in 261). Iz tega izhaja, da je bil v letu 2022 v eni tretjini vseh zapuščinskih zadev postopek končan prej kot v treh mesecih in v skoraj dveh tretjinah vseh zapuščinskih zadev prej kot v pol leta. V letu 2023 so zapuščinska sodišča prejela 22.561 zadev, sodni postopek je večinoma trajal od enega do treh mesecev. V letu 2023 je bilo v enem mesecu ali prej končanih 5,09 odstotka zapuščinskih zadev, v več kot enem do treh mesecev pa se je zaključilo največ zadev, to je kar 37,44 odstotka oziroma 8.722 zapuščinskih zadev, kar je več kot v letu 2022. 25,55 odstotka oziroma 5.952 zadev je bilo končanih v več kot treh do šestih mesecih (glej [Sodna statistika 2023](#), strani 91, 259 in 260). V letu 2023 je bil torej v več kot eni tretjini vseh zapuščinskih zadev postopek končan prej kot v treh mesecih in v dobrih dveh tretjinah vseh zapuščinskih zadev prej kot v pol leta.

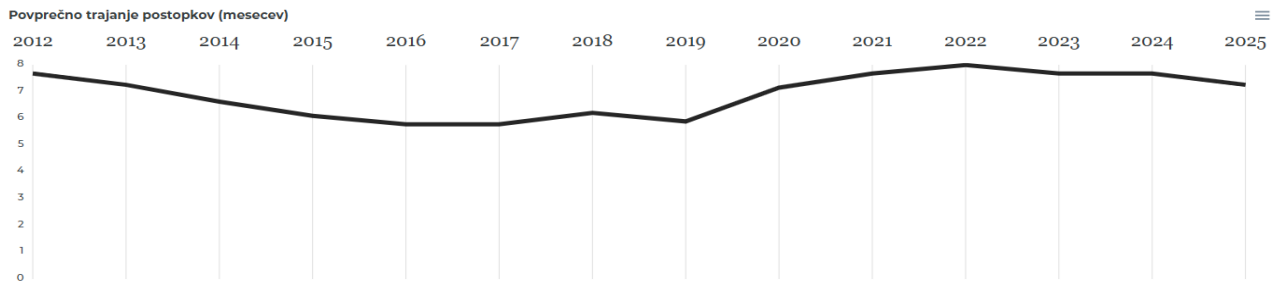
V letu 2024 so zapuščinska sodišča prejela 23.104 zadev, sodni postopek je prav tako kot leta 2023 večinoma trajal od enega do treh mesecev. V letu 2024 je bilo v enem mesecu ali prej končanih 4,14 odstotka zapuščinskih zadev, v več kot enem do treh mesecih pa se je zaključilo največ zadev, to je kar 34,09 odstotka oziroma 7.991 zapuščinskih zadev. 31,46 odstotka oziroma 7.376 zadev je bilo končanih v več kot treh do šestih mesecih (glej [Sodna statistika 2024](#), strani 91, 260 in 261). V letu 2024 je bil torej v skoraj 39 odstotkih vseh zapuščinskih zadev postopek končan prej kot v treh mesecih in v skoraj 70 odstotkih vseh zapuščinskih zadev prej kot v pol leta. V letu 2025 so zapuščinska sodišča prejela 21.940 zadev, sodni postopek pa je prav tako kot v letih 2023 in 2024 trajal večinoma od enega do treh mesecev. V letu 2025 je bilo v enem mesecu ali prej končanih 3,27 odstotka zapuščinskih zadev, v več kot enem do treh mesecev pa se je zaključilo največ zadev, to je kar 39,5 odstotka oziroma 9.352 zapuščinskih zadev, kar je več kot v letih od 2022 do 2024. 29,38 odstotka oziroma 6.955 zadev je bilo končanih v več kot treh do šestih mesecih (glej [Sodna statistika 2025](#), strani 91, 259 in 260). V letu 2025 je bil torej v skoraj 43 odstotkih vseh zapuščinskih zadev postopek končan prej kot v treh mesecih in v dobrih 72 odstotkih vseh zapuščinskih zadev prej kot v pol leta.

Navedeni podatki so prikazani v naslednji preglednici:

Leto	2022	2023	2024	2025
Št. prejetih zadev	23.918	22.561	23.104	21.940
Rešeno v času do 1 meseca	4,54 %	5,09 %	4,14 %	3,27 %
Rešeno v času od 1 do 3 mesecev	33,04 %	37,44 %	34,09 %	39,5 %
Rešeno v času od 3 do 6 mesecev	26,28 %	25,55 %	31,46 %	29,38 %
Rešeno v času več kot 6 mesecev	36,14 %	31,92 %	30,31 %	27,85 %

Na ravni države je bilo v okviru treh mesecev leta 2022 rešenih 37,58 odstotka zadev, leta 2023 42,53 odstotka zadev, leta 2024 38,23 odstotka in leta 2025 42,77 odstotka zadev, v obdobju do šest mesecev od uvedbe postopka pa 63,86 odstotka zadev v letu 2022, 68,08 odstotka zadev v letu 2023, 69,69 odstotka zadev v letu 2024 in 72,15 odstotka zadev v letu 2025.

Povprečno so zapuščinska sodišča v letu 2024 reševala zapuščinske zadeve 6,7 meseca (Sodna statistika 2024, stran 289), v letu 2025 pa še krajši čas, in sicer 5,7 meseca (Sodna statistika 2025, stran 288), pri čemer je bilo pred slovenskimi zapuščinskimi sodišči 86 odstotkov zapuščinskih zadev končanih na prvem naroku (vir: <https://nasodiscu.si/dedovanje>).

Kljub temu, da je torej velika večina zapuščinskih zadev rešena v obdobju znotraj šestih mesecev, pa ti rezultati ne dosegajo ciljev, ki so za zapuščinske zadeve določeni s časovnimi standardi. Časovni standard je čas, v katerem se pričakuje, da bo rešen določen delež zadev oziroma zaključen določen delež faz postopkov. Časovni standardi za leto 2026, ki jih na podlagi 60.c člena Zakona o sodiščih sprejme predsednik vrhovnega sodišča v soglasju z ministrom, pristojnim za pravosodje, namreč določajo, da naj bi bilo 75% vseh zapuščinskih zadev rešenih v treh mesecih.

Ministrstvo za pravosodje je junija 2025 za obdobje enega leta ustanovilo medresorsko delovno skupino za pregled in pripravo izhodišč za spremembe ureditve na področju dedovanja (v nadaljnjem besedilu: medresorska delovna skupina) z nalogo pripraviti pregled in oceno stanja primernosti veljavnih določb ZD ter izhodišča za novo ureditev z morebitnim osnutkom določb sprememb veljavne ureditve. Z željo pridobiti čim več različnih pogledov strokovnjakov iz različnih institucij, ki so povezani s področjem dedovanja, je bila medresorska delovna skupina sestavljena iz predstavnikov akademske pravne stroke, sodstva, notariata, odvetništva, državnega tožilstva in državnega odvetništva.

Medresorska delovna skupina je dve od svojih petih sej namenila obravnavi »Strokovnih izhodišč za reformo procesnega dela dednega prava: prenos pristojnosti v nespornih zapuščinskih zadevah na notarje«, ki jih je pripravil prof. dr. Aleš Galič s Pravne fakultete Univerze v Ljubljani in jih je Ministrstvu za pravosodje posredovala Notarska zbornica Slovenije. Izvleček iz gradiva »Strokovna izhodišča za reformo procesnega dela dednega prava: prenos pristojnosti v nespornih zapuščinskih zadevah na notarje« je bil objavljen tudi v Notarskem vestniku, Leto XVII, številka 18, junij 2025, ki je dostopen na spletni strani Notarske zbornice Slovenije: https://www.notar-z.si/upload/files/notarskivestnik_2025.pdf (glej str. 60 in naslednje).

Medresorska delovna skupina se je z namenom seznaniti se z vlogo notarjev v zapuščinskem postopku na Hrvaškem, kjer so že leta 2003 z namenom razbremenitve sodišč nesporne zapuščinske postopke prenesli v pristojnost notarjev, posvetila predstavitvi te ureditve na dveh svojih sejah. Na njih so sodelovali notarka, sodnik in odvetnik iz Republike Hrvaške, ki so vsak s svojega delovnega področja predstavili prednosti in slabosti hrvaške dednopravne ureditve.

Ministrstvo za pravosodje je v začetku decembra 2025 prejelo pobudo takratnega predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije dr. Miodraga Đorđevića za prenos nespornih zapuščinskih zadev na notarje.

Navedena pobuda za spremembo zakonske ureditve zapuščinskega postopka je bila dana v luči prizadevanj za povečanje učinkovitosti pravosodnega sistema in razbremenitve sodišč, po zgledu številnih evropskih držav (npr. Hrvaške, Avstrije, Češke in Slovaške). Pri tem je predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije opozoril, da je bilo »na dan 31. 10. 2025 v Sloveniji kar 11.924 nerešenih zapuščinskih zadev (ob koncu leta 2024 13.064), da je delež prekinitev zaradi napotitev na pravdo tudi v prvih desetih mesecih leta 2025 (enako kot v letu 2024) med okrožji nihal, pri čemer je v povprečju dosegal 5 % nerešenih zadev – iz česar je mogoče razbrati, da je bilo le 5 % zadev med dediči spornih in je bila zato potrebna pravda, da povprečno trajanje zapuščinskega postopka znaša sedem mesecev – kar pomeni dolgo čakalno dobo za dediče, da je zapuščinske zadeve tudi v letu 2025 (enako kot v letu 2024) reševalo 41 okrajnih sodnikov in da so okrajna sodišča v prvih desetih mesecih leta 2025 brez naroka rešila 44 % zapuščinskih zadev (v letu 2024 41 %, v letu 2023 pa 39 %).«. Glede na navedeno je predlagal, da se v primeru nespornih zapuščinskih zadev (to so npr. tiste zapuščine, kjer je en dedič oziroma obstaja soglasje med dediči glede delitve zapuščine) postopek prenese v pristojnost notarjev in da sodišče odloča le v primerih, ko med dediči pride do spora oziroma če obstajajo druga pravna vprašanja, ki presegajo pristojnost notarja. S tako rešitvijo bi razbremenili sodnike, ki bi se lahko posvetili zapletenejšim (spornim) zadevam. Poleg tega pa bi po njegovem mnenju navedena rešitev omogočila dedičem hitrejšo razpolaganje z zapuščino, saj bi bili postopki pri notarju hitrejši in učinkovitejši. Sklepno je predlagal, naj spremembe slovenske ureditve sledijo dobrim praksam iz primerljivih pravnih sistemov.

Dano pobudo je podkrepil še sedanji predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije dr. Damjan Orož ob letošnji otvoritvi sodnega leta. Kot enega glavnih izzivov, s katerim se spopada slovensko sodstvo, je izpostavil pomanjkanje kadrov, zlasti strokovnih sodelavcev in preostalega sodnega osebja na sodiščih nižjih stopenj. Pomanjkanje kadrov se lahko rešuje z uvedbo digitalizacije v delovnih procesih in rešitvami umetne inteligence, vendar le v manjšem obsegu. Zato so potrebne zakonske spremembe, ki bodo omogočile, da bomo z danimi kadri lahko reševali spore. Odloča lahko namreč le človek – sodnik. Dr. Orož je pri tem izpostavil, da sodelovanje visoko usposobljenih ljudi v zadevah, pri katerih ne gre za reševanje sporov, sodstvo oddaljuje od učinkovitosti. Zato je treba odločanje v teh zadevah v čim večji meri prenesti iz pristojnosti sodišč v pristojnost drugih organov in nosilcev javnih pooblastil. Kot primer je navedel zmanjšanje vloge sodišč pri reševanju nespornih zapuščinskih postopkov tako, da reševanje teh zadev preide v pristojnost notarjev, kar se odraža v dobrih rezultatih v vseh nam primerljivih sistemih.

Predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije dr. Orož je bil tudi gost na eni izmed sej medresorske delovne skupine, na kateri je podprl prenos nespornih zapuščin na notarje. V zvezi s trenutnim stanjem na zapuščinskih sodiščih je opozoril na pomanjkanje kadrov, predvsem strokovnih sodelavcev, ki bi se ukvarjali z zapuščinskimi zadevami, hkrati pa bo potrebna tudi razbremenitev sodnikov in njihova preusmeritev na druga področja sojenja. Izpostavil je tudi povezanost prenosa nespornih zapuščin na notarje z novo sodniško zakonodajo in njeno implementacijo, predvsem v zvezi s teritorialno pristojnostjo sodnih okrajev in notarskih okrajev. Po njegovem mnenju bo prenos nespornih zapuščin v pristojnost notarjev neobhoden.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je posredovalo tudi posodobljene statistične podatke in navedlo, da je bilo na dan 31. 7. 2026 v Republiki Sloveniji 11.831 nerešenih zapuščinskih zadev (ob koncu leta 2025 11.297).

Nadalje je Vrhovno sodišče Republike Slovenije pojasnilo, da je delež prekinitev zaradi napotitev na pravdo tudi v prvih sedmih mesecih leta 2026 med okrožji nihal, v povprečju je dosegal 6 % nerešenih zadev. Povprečno trajanje zapuščinskega postopka trenutno znaša 6,9 mesecev, zapuščinske zadeve pa je tudi v letu 2026 (enako kot v letu 2025) reševalo približno 41 okrajnih sodnikov (preračunano na cele sodnike).

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je posredovalo tudi podatke o številu sodnih oporok, sestavljenih na sodiščih v zadnjih 10 letih, ki so prikazani v naslednji tabeli.

Leto	Število sodnih oporok
2016	57
2017	61
2018	62
2019	53
2020	44
2021	27
2022	52
2023	62
2024	73
2025	61
2026	3

Prav tako je posredovalo tudi podatke o številu oporok, sprejetih v hrambo pri sodiščih v zadnjih 10 let. Te prikazuje naslednja tabela.

Leto	Število oporok, sprejetih v hrambo
2016	3785
2017	3006
2018	3339
2019	3158
2020	2754
2021	3193
2022	3441
2023	3530
2024	3503
2025	3690
2026	2346

ZD v 9. členu določa, da postane zapuščina brez dedičev lastnina Republike Slovenije. Če se zanesljivo ve, da dedičev ni, če se znani dediči odpovedo dedovanju, ali če se ugotovi, da so dedno nevredni ali razdedinjeni, ali pa se v primeru, ko ni znano, ali je kaj dedičev, na oklic sodišča, naj se dediči priglasijo, ne javi nobeden od njih, razglasi sodišče zapuščino za lastnino Republike Slovenije.

V zvezi z ureditvijo prenosa lastništva na zapuščini brez dedičev se je na Ministrstvo za pravosodje obrnila Mestna občina Koper s pobudo, naj se z novelo ZD omogoči prehod lastništva na nepremičninah, ki spadajo v zapuščino brez dedičev in ki ležijo na območju stavbnih zemljišč občine, na to občino. Takšna ureditev je bila v veljavi do spremembe zakona z novelo ZD-B, ki je začela veljati v letu 2001. Do takrat je zakon določal, da zapuščina brez dedičev postane družbena lastnina, v okviru česar so občine pridobile lastništvo nad nepremičninami, ki so ležale na območju stavbnih zemljišč. Po mnenju Mestne občine Koper bi prehod lastništva na občino omogočil boljši razvoj občine, predvsem na stanovanjskem in infrastrukturnem področju.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Temeljni cilji, ki ga predlagatelj zasleduje s tem predlogom zakona, je razbremeniti sodišča oziroma sodnike nesodnih opravil, s tem pa hkrati zagotoviti hitrejše in učinkovitejše reševanje nespornih zapuščinskih zadev.

Glede na reformo sodstva, ki jo s 1. 1. 2027 uvaja novi Zakon o sodiščih (Uradni list RS, št. 100/25; v nadaljnjem besedilu: ZS-1), pa je cilj tega predloga zakona tudi ohranitev dostopnosti urejanja zapuščinskih zadev dedičem v lokalnem okolju. V skladu z ZS-1 se bo namreč 44 okrajnih sodišč združilo v 11 okrožnih sodišč, na lokacijah sedanjih okrajnih sodišč pa bodo delovali zunanji oddelki okrožnih sodišč. Tako bo za zapuščinske zadeve, za katere je sedaj pristojno okrajno sodišče, po novem pristojno okrožno sodišče. Od notranje organizacije okrožnega sodišča pa bo odvisno, na katerem zunanjem oddelku ali na matičnem sodišču se bo zadeva obravnavala. Notarji so imenovani glede na območje okrajnega sodišča, tudi v bodoče bodo imenovani po t. i. notarskih okrajih, s čimer se zagotovi dostopnost urejanja zapuščine dedičem v lokalnem okolju, neodvisno od tega, kakšna bo notranja organizacija posameznega okrožnega sodišča.

Cilj predloga zakona je tudi omogočiti neposredni prehod lastništva na nepremičninah, ki ležijo na območju stavbnih zemljišč, na občine v primeru zapuščine brez dedičev in s tem omogočiti njihov hitrejši razvoj. Predlog zakona tako določa prenos lastninske pravice na nepremičninah, ki spadajo v zapuščino brez dedičev in ki ležijo na območju stavbnih zemljišč, na občino, na območju katere taka nepremičnina leži. Postopki, ki jih morajo izpeljati občine, da pridobijo lastništvo na teh nepremičninah, so trenutno dolgotrajni in zapleteni, zato je oviran predvsem infrastrukturni razvoj občin.

2.2 Načela

Predlog zakona temelji na enakih načelih dednega prava kot veljavni ZD. Naše (materialno) dedno pravo (glej dr. Karel Zupančič, Temeljna načela dednega prava, Pravni letopis, številka 1/2008, dostopno na: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-QSWM3O06/462d4d44-cdde-4f91-b795-e124c1c9e0f0/PDF>) izhaja iz treh temeljnih načel. To so:

1. svoboda oporočnega razpolaganja (svoboda testiranja),
2. dedovanje v družini in
3. vesoljno nasledstvo (univerzalna sukcesija).

Kot bo razvidno iz predstavitve poglavitnih rešitev, se s predlogom zakona krepi prvo izmed navedenih načel.

Glede zapuščinskega postopka (glej dr. Vesna Rijavec, Dedovanje: procesna ureditev, Ljubljana, Gospodarski vestnik, 1999) so temeljna načela naslednja:

1. načelo oficialnosti in dispozitivnosti,
2. preiskovalno in razpravno načelo,
3. načelo kontradiktornosti,
4. načelo javnosti, koncentracije glavne obravnave, ustnosti in neposrednosti ter
5. načelo materialne resnice.

Navedena načela zapuščinskega postopka se s predlogom zakona in njegovimi poglavitnimi rešitvami ne spreminjajo.

2.3 Poglavitne rešitve

Poglavitne rešitve predloga zakona so naslednje:

- 1) nova postopkovna ureditev vodenja zapuščinskega postopka pred notarjem kot sodnim pooblaščenecem,
- 2) krepitev svobode testiranja in oženje kroga nujnih dedičev,
- 3) ukinitvev instituta sodne oporoke in hrambe oporoke pri sodišču,
- 4) implementacija priporočila Zagovornika načela enakosti,
- 5) zapuščina brez dedičev, ki vključuje (tudi) nepremičnino, ki leži na območju stavbnih zemljišč, postane last občine, na območju katere leži, razen če se zapuščina brez dedičev prenese v stečajno maso stečajja zapuščine brez dedičev,
- 6) druge manjše spremembe.

1) Nova postopkovna ureditev vodenja zapuščinskega postopka pred notarjem kot sodnim pooblaščenecem

ZD določa pristojnost sodišč za vodenje zapuščinskega postopka. Notarji, ki opravljajo javno službo, že opravljajo več dednopравnih opravil, in sicer sestavljanje:

- notarskih zapisov o oporokah,
- sporazumov o odpovedi neuvedenemu dedovanju,
- dednih izjav.

Notarji so prav tako že na podlagi veljavnih določb ZD lahko pooblašчени, da v zapuščinskem postopku na podlagi pooblastila zapuščinskega sodišča opravijo popis in cenitev zapustnikovega premoženja ter sprejmejo v hrambo zapustnikovo premoženje ali njegov del, če zaradi zavarovanja tako odloči zapuščinsko sodišče.

Izhodišče in temelj za to poglobljeno rešitev izhaja iz vsebinskega pregleda ustreznosti veljavne ureditve, predvsem tudi v luči funkcije in opredelitve sodišča. Kot navaja prof. dr. Galič (glej Galič Aleš, Pojem »sodišča« in »sodne odločbe« v evropskem civilnem procesnem pravu?, Pravni letopis, št. 1, 2025, str. 61, dostopno na: <https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=225548&lang=slv>): »Sodišča, zlasti najvišja sodišča v hierarhiji sodne veje oblasti, imajo pomembno vlogo pri razvoju prava ter krepitvi predvidljivosti in pravne varnosti. To pa bi morala početi tako, da bi odločala o resničnih zadevah v kontradiktornih postopkih med resničnimi strankami. Naloga sodišč ne bi smela biti podajanje abstraktnih mnenj ali reševanje hipotetičnih primerov, prav tako pa vloge sodstva ni mogoče omejiti na to, da zgolj potrjuje sporazume strank. Emanenca sodne funkcije razlage prava in njegove uporabe v posameznih primerih je sodba. Drugič, kaže, da je mogoče tudi pri obravnavanju posameznih zadev ohraniti razliko med sodbo na eni strani in akti sodišča, ki so v celoti odvisni od volje strank in niso vezani na sodnikovo moč odločanja. Tretji vidik razprave o pojmu sodbe v pravu EU je povezan s pojavom »privatizacije pravosodja« ali »zunanega izvajanja sodnih storitev«. Do tega pride, ko pravni strokovnjaki, kot so notarji, pridobijo pristojnosti z daljnosežnimi čezmejnimi posledicami in z željo, da bi za njihove akte veljalo enako načelo vzajemnega zaupanja kot za sodbe državnih sodišč. Vendar je razprava pokazala, da zadeve, kot so razveza zakonske zveze po sporazumu ali urejanje dedovanja ali skupnega premoženja zakoncev, kjer med strankami ni spora, dejansko ne spadajo v osrednje področje sodne dejavnosti. Zaupanje teh dejavnosti organom in strokovnjakom, ki niso sodišča v pravem pomenu besede, na primer notarjem, zato pravzaprav ne pomeni »privatizacije sodne dejavnosti«. Gotovo ima lahko vključitev notarjev na številnih področjih tovrstnih – nespornih – zadev številne koristi za pravni red v celoti.«

Notariat predstavlja javno službo v okviru pravosodnega sistema, katere delovno področje in pooblastila določa zakon. Pomen sodobnega notariata je v več razsežnostih njegovega delovanja. Notar sestavlja listine s posebno dokazno močjo in jih ob posebnih varnostnih ukrepih dolgoročno hrani. Notar je nepristranski pravni svetovalec, s svojo preventivno dejavnostjo razbremenjuje državne organe in sodišča, zanje pa opravlja določena opravila z direktnim prenosom pristojnosti ali po njihovem posebnem nalogu kot sodni pooblaščenec. Pri izvrševanju javnih pooblastil notar ne ravna le v interesu enega udeleženca, temveč v interesu vseh udeležencev notarskega opravila in tako z zagotavljanjem preventivne pravne varnosti v civilnopравnih razmerjih izpolnjuje javni interes. Kot osebe javnega zaupanja notarji prevzemajo v hrambo listine, denar in vrednostne papirje pa za izročitev tretjim osebam ali državnim organom. Po nalogu sodišč opravljajo določene naloge, ki se jim po zakonu lahko odstopijo (glej dr. Vesna Rijavec, Komentar Ustave RS, 2002, dostopno na <https://e-kurs.si/komentar/notariat/>).

V okviru dela medresorske delovne skupine za pregled in pripravo izhodišč za spremembe ureditve na področju dedovanja je bilo obravnavano tudi vprašanje prenosa nespornih zapuščinskih zadev na notarje. Kot že omenjeno, je Notarska zbornica Slovenije Ministrstvu za pravosodje in medresorski delovni skupini posredovala Strokovna izhodišča za reformo procesnega dela dednega prava: prenos pristojnosti v nespornih

zapuščinskih zadevah na notarje, ki jih je za Notarsko zbornico Slovenije pripravil prof. dr. Galič, izvleček iz gradiva pa je tudi objavljen v Notarskem vestniku, Leto XVII, številka 18, junij 2025 in javno dostopen na https://www.notar-z.si/upload/files/notarskivestnik_2025.pdf. Kot v predmetnem članku izpostavlja prof. dr. Galič, zakonodajalec sicer sme sodiščem naložiti tudi pristojnosti, ki niso sojenje v opisanem ožjem, vsebinskem pomenu in ki ne pomenijo izvrševanja oblastne funkcije. Vendar če je takšnih pristojnosti veliko, se nujno izgubi percepcija in prestiž sodnikov kot nosilcev ene od treh vej državne oblasti. Da se na sodišča – kot to velja po obstoječi ureditvi glede urejanja zapuščine – avtomatično usmerjajo nesporne zadeve, kjer tudi življenjske izkušnje in statistični podatki izkazujejo, da jih več kot 95 % tudi dejansko ostane nespornih, ni v skladu s pravim poslanstvom sodišč v ustavnopravnem smislu izvrševanja sodne oblasti. Formalno so to zadeve, o katerih odločajo sodišča, v vsebinskem smislu pa ne gre za sojenje in s tem za izvrševanje sodne oblasti. Tudi to posledično negativno vpliva na pomanjkanje ustrezne percepcije tako v javnosti kot pri drugih dveh nosilcih državne oblasti, da so sodniki enakopraven del državne oblasti.

V razpravah v okviru medresorske delovne skupine stališče glede prenosa nespornih zapuščinskih zadev na notarje ni bilo enotno. Posamezni člani delovne skupine so opozarjali na tveganja v zvezi s prenosom, še posebej prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, ki je izpostavila, da se postavlja vprašanje smotrnosti prenosa nespornih zapuščin na način, kot izhaja iz strokovnih izhodišč za reformo procesnega dela dednega prava. Širše ali drugačno urejanje prenosa nespornih zapuščin na notarje, ki bi še v večji meri razbremenilo sodišča, pa bi imelo še hujšo posledico – potencialno neustavnost in zmanjšanje pravne varnosti za stranke. Strnjeno so tveganja prenosa nespornih zapuščinskih zadev opisana v strokovnem prispevku dr. Plauštajner (glej Plauštajner Petja, Ponovimo vajo: ali je treba reformirati slovensko dedno pravo?, Odvetnik, št. 126, 2026, str. 21, dostopno na: <https://www.odv-zb.si/upload/Odvetnik/2026/ODVETNIK%20st-126%20web.pdf>).

Pri pripravi rešitev je predlagatelj proučil in upošteval navedena opozorila, zato osnovo in izhodišče za predlagane rešitve predstavljajo Strokovna izhodišča za reformo procesnega dela dednega prava, ki jih je za Notarsko zbornico Slovenije pripravil prof. dr. Galič. Predlagatelj, kot bo natančneje pojasnjeno v nadaljevanju, tako ni oblikoval rešitev na način, da bi bilo vodenje in odločanje v nespornih zapuščinskih zadevah že na podlagi zakona podeljeno notarju. S predlaganimi spremembami se ne spreminjajo temeljna načela in procesna pravila, ki veljajo za zapuščinski postopek. To pomeni, da mora tudi postopek pred notarjem strankam zagotavljati enako raven varstva njihovih pravic kot postopek pred sodiščem. Predlagatelj namreč v pravila, ki zahtevajo ugotovitev in varstvo pravic strank ni posegel ali jih spreminjal oziroma prilagajal ureditvam, ki jih poznajo drugi pravni redi. Ohranja se načelo oficialnosti, torej poleg tega, da se postopek začne po uradni dolžnosti pred sodiščem (in ne notarjem), tudi teče po uradni dolžnosti in se tudi konča po uradni dolžnosti. Postopanje po uradni dolžnosti je v javnem interesu in z namenom javnopravnega urejanja premoženjskih razmerij zapustnika. Predlagatelj se zaveda, da nekatere druge države nimajo tako močnega javnopravnega interesa v zapuščinskih postopkih, na primer na Švedskem se dedščina večinoma razdeli brez sodelovanja organov. Po smrti zapuščino skupaj razdelijo osebe, ki so upravičene do zapuščine, tj. skupni lastniki pokojnikove zapuščine (<https://e-justice.europa.eu/166/SL/succession?SWEDEN&init=true&member=1>).

S predlaganimi spremembami se ohranja pravilo, da se zapuščinski postopek uvede po uradni dolžnosti takoj, ko sodišče na kakršenkoli način izve za smrt neke osebe ali za razglasitev nekoga za mrtvega (164. člen ZD). Po uvedbi postopka je dispozicija strank izključena, čeprav imajo stranke svojo vlogo pri sporočanju sodišču o nastalem dejstvu, da je treba uvesti zapuščinski postopek. Ko je zapuščinski postopek že uveden, ga vodi sodišče še naprej po uradni dolžnosti in pazi, da so pravice strank čimprej ugotovljene in zagotovljene. Načelo oficialnosti je posebej uveljavljeno tudi za zaščito interesov oseb, ki ne morejo same skrbeti za svoje zadeve in koristi (166. člen ZD). Sodišče mora ravnati posebej skrbno – skrbnike in zastopnike teh oseb mora opozarjati na njihove pravice in jim dajati potreben pravni pouk – če ugotovi, da so v postopku tudi takšne osebe. To so predvsem nasciturus, mladoletniki, duševno bolni, osebe pod skrbništvom, neznani in odsotni dednopravni upravičenci (glej dr. Vesna Rijavec, Dedovanje: procesna ureditev, Ljubljana, Gospodarski vestnik, 1999). Enake obveznosti bodo veljale tudi za s strani sodišča pooblaščenega notarja. Nadalje bo enako kot sodišče tudi pooblaščenega notarja obvezovalo pravilo, da mora v zapuščinskem postopku

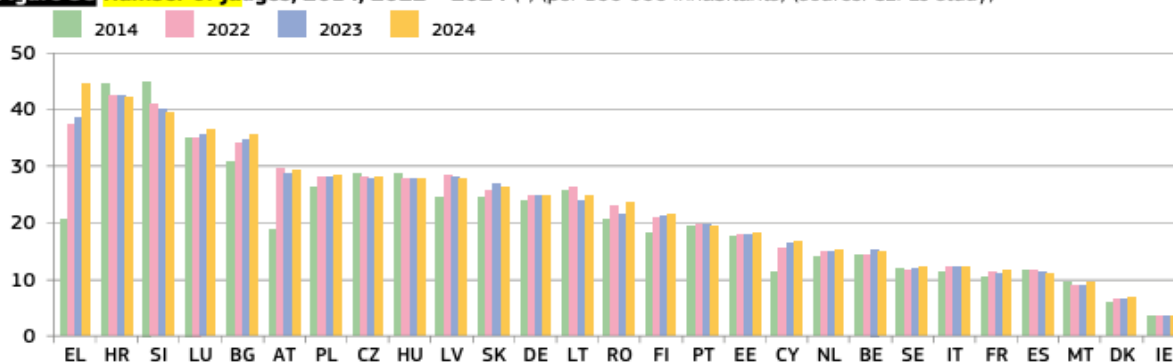
ugotoviti, kdo so pokojnikovi dediči, katero premoženje sestavlja njegovo zapuščino in katere pravice iz zapuščine gredo dedičem, voliljemnikom in drugim osebam (glej predlagani spremenjeni 162. člen zakona).

Notar bo po predlagani ureditvi kot sodni pooblaščenec v konkretnem sodnem postopku deloval v okviru sodišča in bo tudi pod njegovim nadzorom. Predlagatelj izpostavlja, da notar opravlja javno službo. Notar je pravni strokovnjak, pogoji za imenovanje v službo notarja so primerljivi oziroma strožji od pogojev, ki jih mora za imenovanje v funkcijo izpolnjevati sodnik; primerjaj 8. člen Zakona o notariatu in 6. ter 7. člen Zakona o sodnikih (Uradni list RS, št. 100/25; v nadaljnjem besedilu: (ZSod). Nadalje se s predlaganimi dopolnitvami urejajo posebna pravila, ki določajo nadzor sodišča nad delom notarja kot sodnega pooblaščenca. Nadzor bo opravljalo sodišče, ki mu je opravilo zaupalo. Zapuščinsko sodišče bo lahko notarju kadar koli odvzelo nadaljnje vodenje zapuščinskega postopka, za katerega ga je pooblastilo, ter v tem primeru vodenje postopka zaupalo drugemu notarju ali pa postopek izvedlo samo. To bo storilo zlasti v primerih, ko notar nalog ne bo opravljal pravočasno, če bo kršil zakonske določbe in obveznosti ali jih opuščal in zanemarjal, pri čemer predlagana ureditev dopušča, da se notarju zapuščinska zadeva lahko odvzame tudi iz drugih po oceni sodišča primerljivih razlogov. Nadzor nad delom notarja bodo vršile tudi stranke, saj bo zoper njegove odločitve (torej primarno zoper sklep o dedovanju) na voljo novo (nedejektivno) pravno sredstvo – ugovor. Predlagatelj izpostavlja, da bo presoja in odločanje notarja kot pooblaščenca sodišča bistveno ožja, kot to velja za sodišče. V primeru spornih dejstev bo moral notar zadevo vrniti v reševanje sodišču, sam bo lahko reševal le sporna pravna vprašanja. Zoper njegovo odločitev pa bo imela vsaka stranka možnost vložiti ugovor. Glede na izpostavljana opozorila dr. Plauštajner v zgoraj navedenem prispevku (Ponovimo vajo: ali je treba reformirati slovensko dedno pravo?), da je za zagotavljanje pravne varnosti treba zagotavljati učinkovit dostop do sodišča, se za vložitev ugovora predlaga rok 30 dni.

Glede izpostavljenih argumentov, ki se nanašajo na učinkovitost in smotrnost take ureditve, pa predlagatelj izpostavlja naslednje.

Po zadnjih podatkih Justice Scoreboard 2026 (podatki so dostopni na: https://commission.europa.eu/document/download/d1367f58-9eed-4ebd-8eb3-68646b7c7ddc_en?filename=2026_eu_justice_scoreboard.pdf) zaseda Slovenija tretje mesto po številu sodnikov na 100.000 prebivalcev.

Figure 36 Number of judges, 2014, 2022 – 2024 (*) (per 100 000 inhabitants) (source: CEPEJ study)

(*) This category consists of judges working full-time, according to the CEPEJ methodology. It does not include the *Rechtspfleger/court clerks* that exist in some Member States. **EL**: since 2016, data on the number of professional judges include all the ranks for criminal and civil justice as well as administrative judges. **IT**: Regional audit commissions, local tax commissions and military courts are not taken into consideration. Administrative justice has been taken into account since 2018. **AT**: data on administrative justice have been part of the data since 2015.

Število sodnikov, predvsem pa nesodnih opravil, za katere je določena pristojnost sodnika, vpliva tako na videz in položaj celotnega sodstva, hkrati pa predstavlja izgubo priložnosti, da bi se sodniki, ki so nosilci oblasti, lahko posvetili svojemu temeljnemu poslanstvu. Predlagatelj ocenjuje, da tudi prenos določenih opravil na sodno osebje pod nadzorom sodišča ni ustrezna rešitev. Kot v Publikaciji ob otvoritvi sodnega leta 2026 (stran 18, dostopno na

https://www.sodisce.si/mma_bin2.php?nid=2026021213592185&static_id=2026021212545847) opozarja Vrhovno sodišče Republike Slovenije, so prav pomanjkanje sodnega osebja in neuspeli razpisi za zasedbo prostih delovnih mest pomembna ovira usmeritvi Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, naj se sodnike razbremenijo nesodniških opravil in se jim posledično omogoči več časa za vsebinsko presojo, ki je bistvo sodniškega dela.

V okviru projekta Border without Litigations (dostopno na: [NZS JuWiLi II Ljubljana 28. november 2025.pdf](#); pravna in ekonomska analiza temeljita na proučitvi ureditev v Avstriji, Češki, Slovaški, Madžarski, Hrvaški in Alzaciji) se kot bistvene prednosti prenosa zapuščinskih zadev na notarje strnjeno navaja naslednje:

- razbremenitev sodišč,
- hitrejši postopki (in posledično večja ekonomska korist za udeležence),
- boljša pokritost odročnih območij,
- manj formalnosti,
- nižja poraba davkoplačevalskega denarja,
- lažji dostop do notarja,
- omogočanje osebnega stika z notarjem,
- zasebnost, intimnost, neodvisnost, nepristranskost in strokovnost ter
- usposobljenost za mediacijo in druge oblike alternativnega reševanja sporov.

Kot izhaja iz uvodne ocene stanja, je za sprejetje takšne ureditve v preteklih letih podalo več neposrednih pobud tudi Vrhovno sodišče Republike Slovenije. Tako je v začetku decembra 2025 Ministrstvo za pravosodje prejelo pobudo takratnega predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije dr. Miodraga Đorđevića za prenos nespornih zapuščinskih zadev na notarje. Navedena pobuda za spremembo zakonske ureditve zapuščinskega postopka je bila dana v luči prizadevanj za povečanje učinkovitosti pravosodnega sistema in razbremenitve sodišč.

Tudi aktualni predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije dr. Damjan Orož je ob otvoritvi sodnega leta 2026 izpostavil, da je sodstvo pred resnim izzivom zaradi pomankanja kadrov. »Pomanjkanje kadrov lahko le v manjšem obsegu rešujemo z uvedbo digitalizacije v delovne procese in rešitvami umetne inteligence. Sojenje namreč vedno zahteva odločitev sodnika človeka. Če ni človeka, ni pravice. Zato je že danes pomembno, da vsi zgoraj navedeni, zlasti pa vse tri veje oblasti, razumemo, da so potrebne zakonske spremembe, ki nam bodo sploh omogočile, da bomo z danimi kadri lahko izvajali tisto, kar je vloga sodišč, to je reševanje sporov. Sodelovanje visoko usposobljenih ljudi v zadevah, pri katerih ne gre za reševanje sporov, sedaj sodstvo oddaljuje od učinkovitosti. Zato je treba odločanje v teh zadevah v čim večji meri prenesti iz pristojnosti sodišč v pristojnost drugih organov in nosilcev javnih pooblastil. Na primer, zmanjšati je treba vlogo sodišč pri reševanju nespornih zapuščinskih postopkov tako, da reševanje teh zadev preide v pristojnost notarjev; dobre rezultate tega vidimo v vseh nam primerljivih sistemih.« (Publikacija ob otvoritvi sodnega leta 2026, uvodni nagovor predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, Sodstvo pred izzivi).

Kot izhaja iz podatkov, navedenih v okviru uvodne ocene stanja, je zapuščinske zadeve tudi v letu 2026 (enako kot v letu 2025) reševalo približno 41 okrajnih sodnikov (preračunano na cele sodnike), temu pa je treba dodati tudi sodno osebje, ki je zadolženo za pomožna in administrativna opravila, ki so povezana s temi postopki. Predlagatelj se strinja, da bi bila z vidika še manjše obremenitve sodnikov in sodnega osebja bolj smotrna ureditev v smeri, da bi se postopek takoj po smrti začel in končal neposredno pri notarju in bi sodišče reševalo zgolj in samo zadeve, ki bi bile med strankami sporne oziroma bi bilo sodišče pristojno za reševanje dednopravnih zahtevkov, ki bi izvirali iz urejanja zapuščine pred notarjem. Vendar pa se je predlagatelj, upoštevaje argumente dr. Galiča iz že omenjene študije Strokovna izhodišča za reformo procesnega dela dednega prava: prenos pristojnosti v nespornih zapuščinskih zadevah na notarje, odločil, da je ustrezno ohraniti določen del pristojnosti še vedno pri sodišču. Predvsem ne smemo prezreti dejstva, da bi opisana alternativna ureditev lahko pomenila, da notar ne bi izpolnjeval pogojev, da se ga po Uredbi št. 650/2012 lahko štelo za sodišče, kar bi za stranke pomenilo, da odločitve notarja (notarska ureditev zapuščine) ne bi

imela statusa sodne odločbe v smislu Uredbe št. 650/2012; poleg tega se ohranja temeljni koncept zapuščinskega postopka, pri katerem se še vedno ohranja močan javnopravni interes in varstvo strank v teh postopkih.

Po oceni predlagatelja ohranitev teh pravil ni razlog, da se sodnikov in sodišč ne razbremenijo opravil, ki ne predstavljajo sojenja, ki pa v zapuščinskem postopku predstavljajo glavnino opravil. Kot izhaja tudi že iz Poročila o delu delovne skupine za analizo vzrokov za podaljšanje časa reševanja in zmanjšanja števila rešenih zadev (Poročilo je bilo pripravljeno v letu 2022 na predlog Predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, ki je z odločbo Su 402/2021 z dne 3. 6. 2021 imenoval delovno skupino z nalogo analizirati razloge za padec učinkovitosti pri številu rešenih zadev), predstavljajo zapuščinske zadeve zaradi njihovega števila tudi večjo obremenitev za sodišča in sodno osebje. Tako se v tem poročilu na več mestih izpostavlja, da je veliko dela z iskanjem podatkov (kar zahteva zaposlovanje novih kadrov in razvoj informacijskih rešitev, ki olajšajo opravljanje poizvedb) in iskanjem dedičev. Predlagatelj ocenjuje, da prav razbremenitev sodišč glede teh opravil v kombinaciji s pooblastilom notarju, da v primerih nespornih zapuščinskih zadev zapuščino med dediči uredi, bo predstavljalo glavni delež razbremenitve sodišč in sodnega osebja v teh postopkih.

S predlogom zakona se tako v veljavni ZD vnaša novo poglavje z naslovom Zapuščinski postopek pred notarjem kot sodnim pooblaščenecem.

Koncept, ki ga prinaša predlog zakona, je koncept notarja kot sodnega pooblaščenca. Notar kot sodni pooblaščenec bo opravljal dejanja in sprejemal odločitve v zapuščinskem postopku na podlagi pooblastila, ki mu ga bo podelilo sodišče. Sodišče bo tako notarja pooblastilo za opravo dejanj v zapuščinskem postopku in sprejem odločitev v skladu z določbami, ki jih prinaša predlog zakona. Postopek pred notarjem bo potekal po enakih pravilih kot postopek pred sodnikom, položaj notarja je tako enak kot položaj sodnika, razen glede vprašanj, za katera bo zakon določal, da jih ne more razreševati notar, saj gre prvenstveno za vprašanja, ki jih lahko razrešuje le sodišče (na primer sporna dejstva med strankami, od katerih je odvisna katera od njihovih pravic).

Po predlagani ureditvi se postopek še vedno začne po uradni dolžnosti na sodišču. Sodišče ob začetku postopka na podlagi listin v spisu ugotovi pristojnost za odločanje. Že v naslednjem koraku (po prejemu smrtovnice) sodišče s sklepom pooblasti notarja za nadaljnje vodenje zapuščinskega postopka. Kot že rečeno, postopek pred notarjem poteka po enakih pravilih kot postopek pred sodnikom, položaj notarja je tako enak položaju sodnika. Notar je dolžan opraviti vse poizvedbe tako glede dedičev kot glede zapuščine. Obveznosti notarja so enake kot so obveznosti sodišča in se s predlogom zakona ne spreminjajo. Ko notar ugotovi, katerim osebam gre pravica do dediščine, jih s sklepom o dedovanju razglasi za dediče. Zoper takšen sklep o dedovanju, ki ga izda notar, imajo stranke možnost pravnega sredstva, ugovora, o katerem odloči zapuščinsko sodišče, ki je s sklepom pooblastilo notarja za vodenje zapuščinskega postopka. Če zapuščinsko sodišče ugovoru ugodi, ker ugotovi, da je ugovor utemeljen in ima sklep o dedovanju pomanjkljivosti, sodišče samo dopolni postopek oziroma odpravi napako in izda sklep o dedovanju. Stroške uspešnega ugovora je dolžan stranki poravnati notar.

Nadzor nad konkretnim postopkom pred notarjem opravlja sodišče, ki je notarja pooblastilo. V primeru kršitev sodišče z njimi seznani Ministrstvo za pravosodje in Notarsko zbornico Slovenije, ki imata nadzorne pristojnosti nad delom notarja.

2) Krepitev svobode testiranja in oženje kroga nujnih dedičev

Veljavna ureditev določa, da so nujni dediči pokojnikovi potomci, njegovi posvojenci in njihovi potomci, njegovi starši in njegov zakonec. Dedi in babice ter bratje in sestre pokojnika so nujni dediči le tedaj, če so trajno nezmožni za delo in nimajo potrebnih sredstev za življenje.

Dednopravne zakonodaje držav, ki so bile reformirane v zadnjih nekaj letih, so praviloma zožile obseg nujnega dedovanja. S seznama nujnih dedičev so bili praviloma črtani starši in morebitni ostali sorodniki, tako da sedaj kot nujni dediči (ali upravičenci do dolžnega deleža) prevladujejo potomci in zakonci, nekoliko redkeje zgolj potomci (na Nizozemskem in v Franciji) ali dodatno, poleg potomcev in zakoncev, še starši (Nemčija) (glej dr. Viktorija Žnidaršič Skubic: Pravna ureditev nujnega dedovanja – novejši trendi, Revija Odvetnik št. 121/2025; glej tudi dr. Vesna Rijavec, Postopek v primeru nujnega dedovanja, dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, Viktorija (ur.), Vlahek, Ana (ur.), Podobnik, Klemen (ur.). Zbornik v čast Karla Zupančiča, Ljubljana: Pravna fakulteta, 2014. Str. 271-301). Prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic opozarja, da bi glede na izrazito širok krog nujnih dedičev v ZD nedvomno morali razmisliti o njegovem zoženju. Zdaj ga namreč sestavljajo absolutni nujni dediči (tisti, ki dobijo dedni delež v vsakem primeru, ko pridejo v poštev kot nujni dediči in jim ni treba izpolnjevati določenih dodatnih pogojev), to so potomci, posvojenci, zakonec, zunajzakonski partner, starši, in tudi relativni nujni dediči (tisti, ki jim nujni delež pripade, če so trajno nezmožni za delo in nimajo sredstev, potrebnih za življenje), to so stari starši ter bratje in sestre zapustnika. Primerno bi bilo, da bi krog nujnih dedičev zožili na prvi dedni red (na potomce in zakonca) ter eventualno na starše, če v konkretnem primeru ne bi bilo zakonca ali potomcev. Morda bi bila v tem primeru uporabna tudi rešitev, ki jo pozna Belgija, to je zagotavljanje preživljanja staršem, če je za to izkazana potreba (glej dr. Viktorija Žnidaršič Skubic: Pravna ureditev nujnega dedovanja – novejši trendi Revija Odvetnik št. 121/2025).

S predlogom zakona se predlaga črtanje drugega odstavka 25. člena ZD in s tem črtanje t. i. relativnih nujnih dedičev. Predlagatelj ocenjuje, da glede na socialnovarstveni okvir, ki je v domeni države in v funkciji zagotavljanja preživetvenega minimuma posameznika, ta določba, ki predstavlja posameznikovo omejitev svobode testiranja, ni več potrebna.

Svobodo testiranja krepi predlog zakona tudi s spremembo drugega odstavka 84. člena ZD. Slednji določa, da se je treba v primeru dvoma držati tistega, kar je ugodnejše za zakonitega dediča ali za tistega, ki mu je z oporoko naložena kakšna obveznost. Na neustreznost te določbe sta že pred časom opozarjala prof. dr. Karel Zupančič in prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic (glej dr. Karl Zupančič in dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, Dedno pravo, 3. spremenjena in dopolnjena izdaja, Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije 2009). S tem, da je zapustnik sploh testiral, je izrazil svojo voljo, da ne nastopi zakonito dedovanje. Izhajajoč iz tega, večina evropskih pravnih ureditev predpisuje, da je treba v dvomu razlagati oporočno določilo tako, da bo po možnosti obveljalo (in favorem testamenti) in da naj se dobrohotno razlaga (benigna interpretatio) (dr. Karl Zupančič in dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, Dedno pravo, 3. spremenjena in dopolnjena izdaja, Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije 2009).

3) Ukinitve instituta sodne oporoke in hrambe oporoke pri sodišču

Sodna oporoka je redna, javna oporoka, ki jo je mogoče napraviti samo s sodelovanjem sodišča. Poimenovanje sodna oporoka sledi veljavni ureditvi, da je za sestavo takšne oporoke izključno pristojen sodnik. V teoriji je stališče, da se javno oporoko lahko napravi samo sodelovanjem sodišča, že preseženo, enako tudi v tujih ureditvah. Tako hrvaški zakon o dedovanju določa, da lahko javno oporoko sestavi ne samo sodnik, ampak tudi sodni svetovalec in notar. Tudi po veljavni slovenski ureditvi je notarska oporoka, ki jo ureja Zakon o notariatu (Uradni list RS, št. 2/07 – uradno prečiščeno besedilo, 33/07 – ZSReg-B, 45/08, 91/13, 189/20 – ZFRO, 130/22, 49/23 – ZUS-1C in 102/23 – ZFPPIPP-H), enako kot sodna oporoka, oblika redne, javne oporoke. Notarska oporoka je oporoka, ki je sestavljena v obliki notarskega zapisa. Po drugem odstavku 3. člena Zakona o notariatu je notarski zapis (tako kot to velja za sodno oporoko) javna listina. Tako sodna kot notarska oporoka imata torej učinke javne listine. Zakon o notariatu v prvem odstavku 46. člena še določa, da ima notarska oporoka, ki jo v obliki notarskega zapisa notar sestavi po ustni izjavi oporočitelja ali na podlagi oporočiteljeve že napisane izjave poslednje volje, ki jo notarju v potrditev predloži oporočitelj, enake pravne učinke kot sodna oporoka. Predlagatelj ocenjuje, da glede na temeljno funkcijo sodišča in poslanstvo sodnika določbe, ki zaupajo opravilo sestave sodne oporoke sodniku niso več primerne in potrebne. Predlagatelj ocenjuje, da je glede na enake učinke notarske oporoke prav slednja ključni substitut sodne oporoke. Ker so določene druge oblike oporoke izpeljane iz sodne oporoke, predvsem t. i. konzularna

oporoka, pa tudi oporoka, sestavljena na slovenski ladji, in oporoka, sestavljena med izrednim ali vojnim stanjem, se ob predlagani ukinitvi sodne oporoke prilagajajo tudi ta pravila, da bodo tovrstne oblike oporoke še vedno na voljo tistim oporočiteljem, ki glede na želje oziroma predvsem glede na razmere sklepajo oporoko v taki obliki.

Predlog zakona nadalje razbremenjuje sodišča nesodnih opravil s črtanjem določb, ki urejajo možnost hrambe oporoke pri sodišču. Kot izhaja iz uvodne ocene stanja, sodišča vsako leto sprejmejo v hrambo med 3.000 in 4.000 oporok. Sprejem oporoke v hrambo vsebuje vrsto administrativnih in nesodnih opravil, prav tako pa tudi sama hramba in vpis oporoke v register oporok, ki ga vodi Notarska zbornica Slovenije, predstavljata opravila, ki niso sodna in ne predstavljajo izvrševanja sodne oblasti. Že po veljavni ureditvi je Notarska zbornica Slovenije pooblaščenca za vodenje centralnega registra oporok (108. člen Zakona o notariatu). Centralni register oporok vsebuje podatke o oporokah, sestavljenih v obliki notarskega zapisa, o oporokah, ki so shranjene pri notarju, o oporokah, ki jih sestavi odvetnik ali so mu izročene v hrambo, o sodnih oporokah in oporokah, izročenih v hrambo sodišču na podlagi določil zakona, ki ureja dedovanje. Notarji, odvetniki in sodišča, ki sestavijo oporoko ali jo prejmejo v hrambo, posredujejo notarski zbornici zahtevo za vpis v centralni register oporok najpozneje v 15 dneh potem, ko je bila oporoka sestavljena ali prejeta v hrambo. Notarska zbornica Slovenije vodi register oporok kot informatizirano bazo podatkov. Zbornica je 16. 8. 2022 vzpostavila prenovljeno oziroma novo aplikacijo Centralnega registra oporok, ki omogoča stabilno in varno delovanje registra in uvaža popolno elektronsko poslovanje. Notarji, odvetniki in sodišča tako vse vpise in izpise iz registra oporok opravljajo izključno elektronsko, z vpisom podatkov v aplikacijo.

4) Implementacija priporočil Zagovornika načela enakosti

Zagovornik načela enakosti je Ministrstvo za pravosodje seznanil, da je prejel pobudo za obravnavo domnevno diskriminatorne ureditve v 214. členu ZD, ki v drugem odstavku določa, da mora sklep o dedovanju poleg priimkov (tudi prejšnjih) in imena pokojnika obsegati tudi ime njegovega očeta. Pobudo je podala mati pokojnega sina, ki je izpostavila, da je bil v sklepu o dedovanju omenjen zgolj oče (in to le z imenom), sama kot mati pa sploh ni bila navedena. Pobudnica meni, da je ureditev diskriminatorna do mater in nejasna v primerih istospolnih staršev, ter da bi morali biti sklepi o dedovanju in smrtovnice pripravljeni z večjo občutljivostjo, jezikovno natančnostjo in vključujočim jezikom.

Zagovornik se z navedbami pobudnice v celoti strinja in po pregledu zakonskih določb ugotavlja, da trenutna ureditev v ZD pomeni očitno neenako obravnavo staršev pokojnika, saj se v smrtovnici in sklepu o dedovanju predvideva zgolj navedba očeta. Zato je Ministrstvu za pravosodje izdal priporočilo, da prouči in spremeni določbi 182. in 214. člena ZD na način, ki bo enakopravno obravnaval vse starše pokojnikov.

Na izpostavljeno ureditev je Ministrstvo za pravosodje opozoril tudi Varuh človekovih pravic.

Predlagatelj je pripombo proučil in predlog upošteval. Predlaga se sprememba 182. člena ZD, ki ureja smrtovnico, in sicer na način, da se namesto navedbe očeta vpiše ime obeh njegovih staršev ali skrbnikov. V 214. členu ZD pa se predlaga črtanje zahteve, da mora sklep o dedovanju vsebovati tudi ime očeta. Predlagatelj ocenjuje, da priimek in ime (tudi prejšnji priimki) pokojnika, datum rojstva in državljanstvo pokojnika, za umrlo poročeno žensko pa tudi deklinški priimek, zadostujejo.

5) Zapuščina brez dedičev, ki vključuje (tudi) nepremičnino, ki leži na območju stavbnih zemljišč, postane last občine, na območju katere leži, razen če se zapuščina brez dedičev prenese v stečajno maso stečaja zapuščine brez dedičev

S predlogom zakona se glede nepremičnin, ki ležijo na območju stavbnih zemljišč in ki predstavljajo zapuščino brez dedičev, določa, da postanejo lastnina občine, na območju katere ležijo (3. člen predloga zakona). V skladu s to spremembo se spremeni tudi naslov tretjega podpoglavja v petem poglavju prvega

dela zakona tako, da je med subjekti, ki odgovarjajo oziroma ne odgovarjajo za zapustnikove dolgove navedena tudi občina. Po predlagani ureditvi enako kot Republika Slovenije tudi občina ne odgovarja za zapustnikove dolgove, če je postala lastnica stavbnega zemljišča kot (dela) zapuščine brez dedičev.

Predlagatelj je pri oblikovanju navedenih predlogov sprememb sledil pobudi Mestne občine Koper, ki je opozorila na problematiko pridobivanja stavbnih zemljišč s strani občin.

6) Druge spremembe

V luči razbremenitve sodišč nesodnih opravil se s predlogom zakona posega tudi v poglavje, ki določa pravila glede izvajanje Uredbe št. 650/2012. Poglavitna rešitev v okviru tega poglavja je dopolnitev pravil glede pristojnosti in postopka v zvezi z izdajo evropskega potrdila o dedovanju. Po predlagani ureditvi bo evropsko potrdilo o dedovanju izdal notar, ki bo izdal sklep o dedovanju. Če bo sklep o dedovanju izdalo sodišče, pa bo tudi za izdajo potrdila o dedovanju pristojno sodišče. Temu ustrezno se prilagajajo pravila, ki urejajo postopek glede izdaje evropskega potrdila o dedovanju, njegov popravek, spremembo ali razveljavitev in pravila gledečasne odložitve učinkov evropskega potrdila o dedovanju.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima neposrednih posledic za državni proračun in druga javna finančna sredstva. Predlog zakona bo imel pozitivne posledice za državni proračun predvsem iz naslova zmanjšanja sodnikov in sodnega osebja, ki opravljajo nesodna opravila v zapuščinskem postopku (na primer poizvedbe o premoženju, poizvedbe o dedičih) in opravila, ki nimajo narave sojenja v materialnem smislu, ampak imajo naravo ugotavljanja in urejanja premoženjskih razmerij med dediči. Po podatkih, ki jih je posredovalo Vrhovno sodišče RS, v letu 2026 (enako kot v letu 2025) zapuščinske zadeve rešuje približno 41 okrajnih sodnikov (preračunano na cele sodnike), temu pa je treba dodati tudi sodno osebje, ki je zadolženo za pomožna in administrativna opravila, ki so povezana s temi postopki. Glede na to, da se 1. 1. 2027 z začetkom uporabe ZSod status sodnikov na prvi stopnji izenačuje in bodo skladno s 115. členom ZSod okrajni sodniki, ki so na dan 31. decembra 2026 sodniško službo opravljali v nazivu okrajni sodnik in so bili v skladu s Prilogo 2 Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/24) uvrščeni v 49., 50. ali 51. plačni razred, z dnem začetka uporabe tega zakona pridobili naziv okrožni sodnik in se njihova funkcija uvrsti v 52. plačni razred, je pozitiven učinek za državni proračun iz tega naslova izračunan na tej podlagi.

Predlagatelj ocenjuje, da bo glede na to, da del pristojnosti še vedno iz zgoraj pojasnjenih razlogov ostaja na sodiščih, s prenosom nespornih zapuščinskih na notarje dela v teh postopkih razbremenjeno vsaj 30 okrajnih sodnikov. To na letni ravni predstavlja prihranek najmanj v višini 2.056.622,40 evrov, kar predstavljajo bruto plače sodnikov brez dodatkov za prevoz in prehrano ter drugih dodatkov k plači. Poleg prihrankov zaradi razbremenitve sodnikov se iz tega naslova pričakuje tudi prihranke zaradi razbremenitev sodnega osebja, ki bo lahko zapolnilo vrzeli na drugih področjih in posledično ne bodo potrebni novi razpisi, ki bi predstavljali finančne posledice za proračune sodišč. Podatkov na ravni celotne Slovenije glede sodnega osebja, ki se ukvarja z zapuščinskimi postopki, ni bilo moč pridobiti, posledično tudi ni mogoča natančna ocena predlagatelja glede prihrankov iz tega naslova. Predlagatelj pa glede na strukturo obstoječega sodnega osebja in število zadev ocenjuje, da bo prihranek iz tega naslova vsaj v višini 500.000,00 evrov.

Z vidika zagotavljanja stroškovne nevtralnosti za stranke bo treba po sprejetju tega zakona določiti novo notarsko pristojbino za vodenje zapuščinskega postopka in hkrati ustrezno spremeniti Zakon o sodnih taksah (Uradni list RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 58/14 – odl. US, 19/15 – odl. US, 30/16, 10/17 – ZPP-E, 11/18 – ZIZ-L, 35/18 – odl. US in 204/21), ki določa sodne takse v zapuščinskih postopkih. Predlagatelj je zaprosil Vrhovno sodišče Republike Slovenije za oceno letnega prihodka iz naslova sodnih taks v zapuščinskih postopkih. S strani Vrhovnega sodišča Republike Slovenije je predlagatelj pridobil odgovor, da točnih zneskov

odmerjenih sodnih taks v zapuščinskih zadevah ni moče pridobiti, saj ne obstoji takšna evidenca in podlaga za vodenje takšne evidence. Zato je Vrhovno sodišče Republike Slovenije zaprosilo vsa okrajna sodišča v Republiki Sloveniji, da na podlagi izdanih sodnih nalogov pripravijo oceno. Seštevek vseh ocen, posredovanih s strani okrajnih sodišč, tvori oceno, da je prihodek na letni ravni iz naslova sodnih taks v zapuščinskih zadevah v višini 13.000.000,00 evrov.

Glede na to, da bodo sodišča v primeru spornih zadev še vedno ostala pristojna za odločanje, na podlagi prejetih podatkov Vrhovnega sodišča Republike Slovenije pa je spornih zadev, na podlagi katerih so stranke napotene na pravdo, približno 6%, predlagatelj ocenjuje, da bo izpad iz tega naslova približno 12.000.000,00 evrov.

Z vidika zagotavljanja finančne nevtralnosti za stranko bodo novo določene notarske pristojbine v zapuščinskih postopkih znašale enako ali manj kot sodna taksa v zapuščinskih zadevah. Upošteva dejstvo, da bo tudi v nespornih zapuščinskih zadevah določena opravila glede hrambe in ugotavljanja mednarodne pristojnosti v začetni fazi postopka pri sodišču, predlagatelj ne izključuje, da bo del sodne takse ostal in jo bo skupaj z notarsko pristojbino odmeril notar v teh zadevah. Glede na dejstvo, da so notarji v Republiki Sloveniji zavezanci za plačilo davka na dodano vrednost, je treba upoštevati, da bodo dodatni prihodki notarjev predstavljali dodatni davčni vir v višini 2.640.000,00 evrov, dodatna ocena finančnih prihodkov iz naslova plačila davkov in prispevkov zaradi novih razpisanih mest za notarje in njihovega notarskega osebja pa bo pripravljena do medresorskega usklajevanja.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

/

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

5.2 Prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU

1) HRVAŠKA

VLOGA NOTARJA V ZAPUŠČINSKEM POSTOPKU

Na Hrvaškem pravico do dedovanja in pravila, v skladu s katerimi v zadevah, povezanih z dedovanjem, delujejo sodišča, drugi organi in pooblašcene osebe, ureja Zakon o dedovanju (Zakon o nasljeđivanju; Narodne Novine, št. 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15 in 14/19; v nadaljnjem besedilu: ZN). Novi ZN je že leta 2003 na notarje prenesel velik del opravil, ki so jih do tedaj izvajala sodišča, ter so po nepotrebnem obremenjevala in zavlačevala zapuščinski postopek. Do tedaj so bila za zapuščinske postopke pristojna izključno občinska sodišča. Notarji so za urejanje zapuščinskih zadev pristojni kot pooblaščenci sodišč. Vodijo zapuščinske postopke in izdajajo sklepe o dedovanju. V primeru, da se dediči ne strinjajo o temeljnih vprašanjih zapuščinskega postopka, kot so npr. določitev dedičev ali obsega premoženja, notar zadevo vrne sodišču, ki nato samo zaključi zapuščinski postopek. ZN je na notarje prenesel tudi del opravil zunaj zapuščinskega postopka na področju dedovanja in s tem omogočil razbremenitev sodišč. Tako lahko notarji sestavljajo javne oporoke (32., 146. člen ZN), hranijo oporoke (34. člen ZN), sestavljajo pogodbe o izročitvi in razdelitvi premoženja (105. člen ZN in naslednji), pogodbe o dosmrtnem preživljanju (116. člen ZN in

naslednji), sporazume o odpovedi neuvedenemu dedovanju (134. člen ZN), pogodbe o odstopu dednega deleža pred delitvijo (145. člen ZN) in pogodbe o preklicu oporoke (173. člen ZN). Notarji lahko izvajajo tudi opravila v okviru pripravljalnih dejanj: za zapuščinski postopek opravijo popis zapustnikovega premoženja (197. člen ZN) in shranjujejo določene predmete zapuščine v okviru zavarovanja zapuščine (199. člen ZN).

Zapuščinski postopek je postopek, v katerem se ugotavlja, kdo so zapustnikovi dediči, katero premoženje sestavlja njegovo zapuščino in katere pravice gredo dedičem in drugim osebam. Začne se, ko sodišče s strani matičnega urada prejme smrtovnico ali izpisek iz matične knjige umrlih. Zapuščinsko sodišče je občinsko sodišče, krajevno pristojno glede na zadnje prebivališče zapustnika oziroma kraj, kjer leži pretežni del zapuščine na Hrvaškem ali glede na kraj vpisa v knjigo državljanov. Knjiga državljanov (hrv. *knjiga državljana*) je bila posebna upravna evidenca hrvaških državljanov, ki se je vodila na podlagi predpisov o državljanstvu. V njej so bile evidentirane osebe, ki so imele hrvaško državljanstvo, vpis pa je opravljal pristojni upravni organ. Gre za zgodovinski institut, ki izvira še iz časa nekdanje Jugoslavije. Z novelo ZN leta 2003 je bila odpravljena določba ZN, po kateri je predsednik občinskega sodišča glede na stanje na svojem sodišču glede na razpoložljive kadre in sodne zaostanke odločal o tem, ali bo vse ali posamezne zapuščinske zadeve prepustil notarjem z območja sodišča.

Na Hrvaškem zapuščinski postopek vodijo notarji. Vodijo le nesporne zapuščinske postopke. Ko notar presodi, da je zadeva sporna, mora spis odstopiti sodišču. Razmejitev med sporno in nesporno zadevo je zato zelo pomembna. Sporna so lahko pravna vprašanja (lahko tudi razlaga zakona, ki ureja dedovanje) ali dejanska vprašanja (na primer obstoj izvenzakonske skupnosti, zapustnikov izvenzakonski potomec, spori glede oporoke – pristnost podpisa, sposobnost oporočitelja, volja oporočitelja in podobno). Odločitev o tem, ali gre za sporno zapuščinsko zadevo, sprejme notar, ki spis nato v takih primerih odstopi sodišču.

Notarja za vodenje konkretnega zapuščinskega postopka s sklepom pooblasti zapuščinsko sodišče in mu posreduje smrtovnico. Notar izda tudi sklep o dedovanju, proti kateremu je dopusten ugovor na sodišče. Notar opravi vsa dejanja v postopku in izdaja vse odločbe, ki bi jih sicer opravilo oziroma izdalo sodišče, razen odločb, za katere zakon določa drugače (176. in 244. člen ZN). Gre za primere, ko pride med strankami do spora (glede vprašanj obstoja zunajzakonske skupnosti, nezakonskih otrok, istovetnosti oporoke in podobno). V takih primerih mora notar spis odstopiti sodišču, ki zadevo prouči in dediče napoti na pot pravde. Sodišče dediče lahko napoti tudi na upravni spor (222., 223. 224. člen ZN), odloča pa tudi v primerih, ko lahko notar izda odločbo samo s soglasjem vseh strank (ko gre za ločitev zapuščine, za pravico dedičev, ki so živeli in pridobivali skupaj z zapustnikom, ter za delitev gospodinskih predmetov med sodediči (140., 143., 144. člen ZN)), do tega soglasja pa ne pride. Ko notar spis odstopi sodišču, se zadeva k notarju več ne vrne in sklep o dedovanju izda zapuščinsko sodišče.

Dejanja v postopku opravlja notar kot pooblaščenec sodišča po pravilih ZN, po katerih sicer postopa sodišče. V skladu s prvim odstavkom 246. člena ZN veljajo za notarja isti predpisi kot za sodišče. Notar vroča vabila in druga pisanja, ki jih sestavlja kot pooblaščenec sodišča, po predpisih o sodnem vročanju. Zapuščinski postopek je tudi na Hrvaškem nepravdni postopek, v katerem se subsidiarno uporabljajo pravila pravnega postopka. Notar je upravičen za pridobivanje podatkov in listin od drugih državnih organov in mu za to ni treba plačevati dodatnih državnih taks (248. člen ZN).

Zapuščinski postopek mora notar zaključiti v roku, ki ga določi sodišče. Če ne more v tem roku opraviti vseh dejanj, mora o tem obvestiti sodišče in navesti razloge za to (243. člen ZN). Sodišče opravlja nadzor nad notarjem. Sodišče lahko notarju iz pomembnih razlogov odvzame vodenje zapuščinskega postopka ter postopek vodi samo ali ga zaupa drugemu notarju. Notar ne more zavrniti zaupanega mu postopka, razen iz posebej opravičenih razlogov. V nasprotnem primeru sodišče zahteva od notarja, da vrne spis in lahko notarja tudi kaznuje z denarno kaznijo (249. člen ZN).

Zoper sklep o dedovanju, ki ga izda notar, je dovoljen ugovor v osmih dneh po izdaji sklepa. Vloži se pri notarju, ki ga je nato dolžan nemudoma dostaviti sodišču, ki o njem odloči. Če pa je sodišče zapuščinski

postopek prevzelo od notarja in samo izdalo sklep o dedovanju, je zoper tak sklep sodišča dovoljena pritožba, če zakon ne določa drugače. Rok za vložitev pritožbe je petnajst dni od vročitve sklepa. Sodišče lahko ugovor zoper sklep o dedovanju, ki ga je izdal notar, zavrže, sklep v celoti ali delno potrdi ali pa sklep v celoti ali delno razveljavi. Zoper sklep, s katerim sodišče razveljavi sklep o dedovanju, ki ga je izdal notar, samostojna pritožba ni dovoljena.

Kadar javni notar vodi postopek kot poverjenik sodišča, se ne plača notarska pristojbina, temveč le nagrada po predpisani tarifi. Dogovor o drugačni nagradi ali stroških ni dovoljen.

PРАВNA UREDITEV NUJNEGA DEDOVANJA

Hrvaška dednopravna ureditev spada v skupino ureditev, ki zagotavljajo »pravo« nujno dedovanje oz. nujni delež kot dedno pravico, v obliki udeležbe nujnega dediča na celotni zapuščini; gre za univerzalno pravno nasledstvo, ki daje nujnemu dediču lastninskopravno upravičenje na stvareh iz zapuščine; takšno ureditev poznamo poleg Hrvaške še npr. v Sloveniji, Franciji in Italiji (glej dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, Pravna ureditev nujnega dedovanja – novejši trendi, Odvetnik, št. 121, 2025, str. 16).

Na Hrvaškem je oporočiteljeva svoboda razpolaganja s premoženjem omejena s pravico nujnih dedičev do nujnega deleža.

Nujni dediči se delijo na absolutne in relativne nujne dediče:

Absolutni nujni dediči so: zapustnikovi potomci, posvojenci, otroci, za katere zapustnik skrbi kot partner, in njihovi potomci, zapustnikov zakonec ali zunajzakonski partner, zapustnikov življenjski partner ter neformalni življenjski partner. Ti imajo pravico do nujnega deleža, ki znaša polovico tistega deleža, ki bi jim pripadel po zakonitem dedovanju, če ne bi bilo oporoke.

Relativni nujni dediči so: zapustnikovi starši, posvojitelji in drugi predniki. Ti imajo pravico do nujnega deleža le, če so trajno nezmožni za delo in nimajo potrebnih sredstev za življenje, njihov nujni delež pa znaša tretjino tistega deleža, ki bi jim pripadel po zakonitem dedovanju, če ne bi bilo oporoke.

Absolutnim nujnim dedičem pripada delež, ki ustreza polovici zakonitega dednega deleža, relativnim nujnim dedičem pa delež, ki ustreza tretjini zakonitega dednega deleža. Nujni dediči lahko nujni delež zahtevajo le, če bi bili po zakonitem dedovanju upravičeni dedovati.

SODNA OPOROKA

Leta 2003 so bili z novim ZN izvedeni tudi posegi v ureditev oporok. Opuščenih je bilo več vrst oporok, med njimi sodna oporoka, oporoka, sestavljena na ladji, oporoka, sestavljena med vojnim ali izrednim stanjem, oporoka, sestavljena pred diplomatskim ali konzularnim predstavništvom. Določene vrste oporok so bile v praksi le redko uporabljene in je bila smiselnost njihovega obstoja vprašljiva, zato se je zakonodajalec odločil, da opuščene oporoke nadomesti z enotno obliko oporoke, to je javno oporoko.

Javno oporoko na zahtevo oporočitelja sestavi ena od oseb, pooblaščenih z zakonom: sodnik občinskega sodišča (sudac općinskog suda), svetovalec občinskega sodišča (sudski savjetnik) in notar (javni bilježnik), v tujini pa konzularni oziroma diplomatski predstavnik Republike Hrvaške, ki opravlja konzularne zadeve. Postopek in dejanja, ki jih mora pooblaščen oseba upoštevati pri sestavljanju javne oporoke, so določeni z zakonom. Vsakdo lahko napravi veljavno oporoko v obliki javne oporoke. Oseba, ki ne more ali ne zna brati ali se podpisati, lahko v običajnih okoliščinah naredi le javno oporoko. (vir: https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/inheritance/succession/hr_sl)

ZAPUŠČINA BREZ DEDIČEV

Če se ne ve, kdo so dediči, sodišče z objavo v uradnem listu in z drugimi primernimi sredstvi povabi osebe, ki uveljavljajo dedno pravico, da se javijo na sodišču. Če nihče od dedičev ne pride v šestih mesecih od objave v uradnem listu, sodišče odloči, da zapustnikovo premoženje pride v last občine ali mesta.

2) AVSTRIJA

VLOGA NOTARJA V ZAPUŠČINSKEM POSTOPKU

Avstrijski zakon o nepravdnem postopku iz leta 2003 (v nadaljevanju AußStrG, Ausserstreitgesetz, BGBl. 111/2003, zadnja sprememba BGBl. 40/2026 prečiščen tekst [CELEX-Nr.: 32024L1346]) in Zakon o sodnih pooblaščenih (Gerichtskommissargesetz, v nadaljevanju GKG, zadnja novela [BGBl. 87/2015](#)) določata obvezen prenos pristojnosti v zapuščinskih zadevah na notarje, ki v tej vlogi nastopajo kot sodni pooblaščenici. Opravljajo vsa potrebna uradna dejanja od smrtovnice dalje, razen izdaje odločb, za katere je pristojno sodišče. Pravilnik o razdeljevanju zapuščinskih zadev med notarje zagotavlja čimbolj enakomerno sodelovanje vseh notarjev pri opravljanju zadev sodnega komisariata (glej Wilhelm Kremzow, Die Verteilungsordnung für das Gerichtskommissariat, Österreichische Notariats-Zeitung, I.104, 5/72, str.74 in sl.).

Čeprav je bil že pred navedeno zakonodajo prenos na notarje obvezen, pa je po stari zakonodaji moralo sodišče notarja v vsakem posameznem primeru posebej pooblastiti za opravo dejanj zapuščinskega postopka. Po novem pa je uveljavljena direktna zakonska pristojnost notarjev in poseben pooblastilni sklep ni več potreben.

§ 1. GKG namreč določa:

(1) Notarji morajo v nepravdnem postopku opravljati naslednja uradna dejanja:

– v zapuščinskih zadevah

- a) sestavo smrtovnice in z njo povezane neodložljive ukrepe;
 - b) druga uradna dejanja, potrebna med zapuščinsko obravnavo;
 - c) zavarovanje zapuščine, ki se nahaja v Avstriji, tudi če je pristojno tuje sodišče v smislu drugega odstavka 3. člena Evropske uredbe o dedovanju;
 - d) izdajo evropskega potrdila o dedovanju v skladu z 62. členom Evropske uredbe o dedovanju (EuErbVO);
- zunaj zapuščinske obravnave sestavo popisa (inventarja) ter sestavo in preizkus računa ali izkaza, vključno z izkazom o delitvi premoženja.

(2) Iz uradnih dejanj, navedenih v prvem odstavku, pa so izvzeti:

- sodniške odločitve;
- če ni določeno drugače, sestava zapisnika o sodnih poravnava (30. člen avstrijskega Zakona o nepravdnem postopku - AußStrG);
- prisilni ukrepi v skladu z 79. členom Zakona o nepravdnem postopku;
- prošnje za nudenje pravne pomoči zunaj območja veljavnosti tega zveznega zakona.

(3) Pri opravljanju uradnih dejanj, ki so mu prenesena z zakonom ali pooblastilom, notar deluje kot sodni pooblaščenec (Gerichtskommissär); v smislu kazenskega zakona velja za uradno osebo.

§ 2. GKG pa določa:

(1) Uradna dejanja, navedena v § 1 odst. 1 toč. 1, mora kot sodni komisar opraviti tisti notar, katerega pristojnost izhaja iz rasporeditvenega načrta (razdelilnega reda). Če mora sodni komisar še pred uvedbo sodnega postopka opraviti procesna dejanja, mora o tem nemudoma obvestiti sodišče.

(2) Uradna dejanja, navedena v § 1 odst. 1 toč. 2, se smejo prenesti na notarja, katerega pristojnost izhaja iz razporeditvenega načrta, le če je to zaradi obsega ali zahtevnosti posameznega uradnega dejanja ali zaradi potrebe po obsežnih pripravljalnih delih v korist zadeve.

Nov AZNP sedaj neposredno pooblašča notarja za sestavo smrtovnice. Pri tem mora upoštevati vse pomembne podatke za ureditev dedovanja. Zakon mu neposredno daje tudi pooblastilo za izvedbo ukrepov zavarovanja zapuščine (zapečatenje, ureditev hrambe ...) in drugih nujnih opravil. Tudi pri popisu in cenitvi zapuščine ima notar enaka neposredna zakonska pooblastila kot pri sestavi smrtovnice (168. par. AußStrG).

Notar mora vse osebe, ki pridejo v poštev za dedovanje po podatkih v spisu, pozvati, da se izjavijo. V dednopravnih ureditvah, kjer se pravica do dediščine pridobi s sprejemom, predstavlja pozitivna dedna izjava predpostavko pridobitve dediščine. Če dedič ne poda dedne izjave, se v Avstriji zapuščinska obravnava opravi samo z dediči, ki so dedne izjave podali.

Če si dedne izjave nasprotujejo med seboj ali z izjavo davčnega urada, si notar prizadeva, da bi sporna vprašanja s strankami razjasnil in nasprotovanja odpravil ter priznal dedne pravice. Če mu to ne uspe, predloži zapuščinski spis v nadaljnje reševanje sodišču (160. par. AußStrG).

Kadar so podani pogoji, da se opravi zapuščinska obravnava, spadajo v notarjevo pristojnost sprejemanje dednih izjav, dokazovanje dedne pravice, zavarovanje in upravljanje zapuščine, popis in cenitev zapuščine (po možnosti s pritegnitvijo zapriseženega cenilca), zapuščinska obravnava in poročilo o opravljeni obravnavi.

Uradni zapisniki, ki jih sestavi notar o najpomembnejših dejanjih, so enakovredni sodnim zapisnikom, ker so notarski zapisniki prav tako kot sodni zapisniki javne listine, ki imajo v dokaznem smislu enako veljavo. Poglavitna notarska dejavnost je namreč sestavljanje listin, ki imajo značaj javne listine (glej odločbo Vrhovnega sodišča Avstrije (OGH), z dne 2.7.1968, objavljena v Österreichische Notariats-Zeitung, 41/69).

Ko sodišče prejme pravilno sestavljeno smrtovnico, mora preveriti, ali je podano zapustnikovo avstrijsko državljanstvo, ali je podana pristojnost zapuščinskega sodišča, ali zadeva spada v delovno področje sodnika ali strokovnega sodelavca, ali obstaja zapuščina, ki ni le neznatne vrednosti, da se bo postopek sploh lahko vodil, ali naj sodišče v primeru pismenega urejanja zapuščinske zadeve podeli strankam rok, da podajo dedne izjave, ali je treba postaviti skrbnika in ali je treba postaviti upravitelja zapuščine.

Sodišče, ki je pristojno za obravnavo zapuščine, mora poskrbeti za postavitve skrbnika tistim dedičem, volilojemnikom in drugim udeležencem, ki jim je skrbnik potreben, četudi bi zanje za skrbništvo veljala drugačna osebna pristojnost. Če je skrbnik potreben in je zapustnik v oporoki določeno osebo že predvidel za zastopanje zapuščine, sodišče to osebo postavi za skrbnika zapuščine. Varstveno sodišče pa mora poskrbeti za določitev skrbnika mladoletniku (156. par. AußStrG).

Če je zapuščina prezadolžena, je za predvidene ukrepe za zaščito upnikov dolžno poskrbeti sodišče (prepustitev zapuščine namesto plačila, stečaj zapuščine, poziv upnikom...).

Od poglavitnih procesnih opravil ostane sodišču pravzaprav le sodna odločitev, to je sklep o prisojilu, ki pa ga v svojem poročilu pripravi notar. Ko so dediči in njihovi deleži ugotovljeni in so izpolnjene tudi druge predpostavke, jim zapuščino prisodi šele sodišče (797. par. ABGB). AußStrG pa določa, kaj vse mora vsebovati sklep o prisojilu. Poleg okoliščin, ki opredeljujejo dediče in njihovo dedno pravico, v določenih primerih sodišče s sklepom odloči tudi o drugih vprašanjih, povezanih z zapuščino (177. par. AußStrG).

Sodediči lahko pred izdajo sklepa o prisojilu sklenejo dedni dogovor o delitvi dediščine ali o uporabi stvari iz zapuščine. Tak dogovor lahko dajo na zapisnik pri notarju in ima učinke sodne poravnave. Notar mora pred zapisom dednega dogovora pridobiti odobritev varstvenega sodišča, če je stranka dogovora mladoletna oseba.

Sistem povezave med sodišči in notarji v zapuščinskem postopku v Avstriji deluje hitro in učinkovito (glej dr. Lojze Ude: Za večja pooblastila notarjem v zapuščinskem postopku, Notarski vestnik, 2005, str. 8).

PРАВNA UREDITEV NUJNEGA DEDOVANJA

V avstrijski ureditvi (Glej ABGB, § 758 in naslednji, dostopno na: <https://www.jusline.at/gesetz/abgb> (9. 3. 2025)) velja, da so upravičenci do dolžnega deleža potomci zapustnika (in njihovi potomci) in zapustnikov zakonec. Dolžni delež znaša polovico njihovega vsakokratnega zakonitega dednega deleža. Posebnost njihove ureditve je v tem, da posebej urejajo položaj, ko upravičenec do dolžnega deleža ni imel pristnega družinskega odnosa z umrlim in je takšno stanje trajalo dalj časa pred smrtjo. Dolžni delež je v takšnem primeru lahko znižan za polovico njegove siceršnje vrednosti. Pomembno pa je, da ni bil zapustnik sam tisti, ki je takšne odnose preprečeval. (Viktorija Žnidaršič Skubic, Pravna ureditev nujnega dedovanja – novejši trendi, Odvetnik, št. 121, 2025, str. 17)

SODNA OPOROKA

Avstrijsko pravo med drugim pozna naslednje oblike oporoke:

- javno oporoko, ki se sestavi pred notarjem ali sodiščem;
- lastnoročno oporoko, ki jo mora oporočitelj sam lastnoročno napisati in podpisati, ter
- pisno oporoko (lastnoročno jo napiše ali natipka oseba, ki ni oporočitelj), sestavljeno v navzočnosti treh prič.

Osebe, stare med 14 in 18 let, lahko oporoko veljavno napravijo le ustno pred sodiščem ali notarjem.

Sodnik oziroma sodnica ali notar oziroma notarka se mora pred sestavo oporoke z ustreznimi vprašanji prepričati, da ima mladoletna oseba resnično voljo za sestavo oporoke in da je sposobna razumeti njen pomen in posledice. Ugotovitve tega preverjanja morajo biti zapisane v zapisniku (glej https://www.oesterreich.gv.at/de/themen/gesetze_und_recht/erben_und_vererben/2/1/Seite.791034)

ZAPUŠČINA BREZ DEDIČEV

Država ima pravico, da si prisvoji zapuščino brez dedičev, če ni drugega upravičenca. Če je zapuščina v času smrti v Avstriji in ni razpolaganja za primer smrti, niti ni fizične osebe, ki bi dedovala, ima zvezna država pravico, da si prisvoji zapuščino, četudi se dedovanje ne odvija po avstrijskem pravu.

3) NEMČIJA

Nemški postopek za izdajo zapuščinskega potrdila (*Erbschein*) ter materialno dedno pravo primarno urejata dva ključna nemška zakona in sicer Zakon o postopku v družinskih zadevah in zadevah nepravdnega sodnega postopka (Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit – FamFG; predvsem v §§ 342–353 FamFG, določbe o postopku izdaje Erbschein) in Nemški civilni zakonik ((Bürgerliches Gesetzbuch – BGB zlasti §§ 2361–2370 BGB, določbe o pravicah in vsebini Erbschein). §§ 2354–2360 BGB so razveljavljeni in preneseni v FamFG (zlasti v §§ 352–352d FamFG), ki sedaj podrobneje ureja same postopkovne zahteve, navedbe v predlogu in prisego.

Postopek za izdajo zapuščinskega potrdila (Erbschein) v Nemčiji je uradni sodni postopek, s katerim dedič (ali več dedičev) dokazuje svojo zakonito pravico do dedovanja. Erbschein deluje kot uradno dokazilo nasproti bankam, zemljiški knjigi, zavarovalnicam in drugim ustanovam. Pristojnosti organov in deželni pridržki v zapuščinskem postopku so bili iz Uvodnega zakona k Nemškemu civilnemu zakoniku (*Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche – EGBGB* preneseni v zvezni zakon FamFG (§§ 342 ff.) ter posamične deželne zakone o nepravdnem sodnem postopku.

Za izvedbo postopka in izdajo potrdila je pristojno Zapuščinsko sodišče (Nachlassgericht), ki deluje v okviru okrajnega sodišča (Amtsgericht). Pristojnost se določi glede na zadnje stalno ali začasno prebivališče zapustnika v Nemčiji.

Postopek se nikoli ne začne samodejno po uradni dolžnosti, temveč izključno na predlog, ki ga lahko vloži zakoniti ali oporočni dedič, sodedič, izvršitelj oporoke ali upnik (z izvršilnim naslovom). Vloži se neposredno na zapisnik pri pristojnem zapuščinskem sodišču (Rechtspfleger) ali pri nemškem notarju, ki sestavi uradni predlog in ga odstopi sodišču. Če vlagatelj živi v tujini (npr. v Sloveniji), lahko predlog poda na nemškem veleposlaništvu ali konzulatu. Predlagatelj mora predložiti naslednje dokumente: Izpisek iz mrliške knjige (Sterbeurkunde) zapustnika, oporoko ali pogodbo o dedovanju (Testament / Erbvertrag), če obstaja. Listine (izpiske iz rojstne/poročne knjige), ki dokazujejo sorodstveno razmerje, če gre za zakonito dedovanje, podatke o drugih dedičih in morebitnih odpovedih dediščini. Posebnost nemškega postopka je zahteva po prisegi o resničnosti podatkov. Vlagatelj mora pod materialno in kazensko odgovornostjo izjaviti, da mu niso znana nikakršna dejstva, ki bi izpodbijala njegovo pravico do dedovanja ali veljavnost oporoke. Sodišče po prejemu predloga preveri pristnost predloženih listin in odprte oporoke, obvesti vse druge potencialne dediče ter zakonite upravičence (Beteiligte) o vloženem predlogu ter določi rok, v katerem lahko ostale stranke ugovarjajo (npr. izpodbijajo oporoko ali trdijo, da obstaja poznejša oporoka). Če nihče ne ugovarja in sodišče ugotovi, da so izpolnjeni vsi pogoji, izda sklep (sklep o ugotovitvi dejstev za izdajo zapuščinskega potrdila), sledi sklep o izdaji in vročitev (Beschluss und Erteilung). Po pravnomočnosti sklepa zapuščinsko sodišče fizično natisne in izda Erbschein. Glede na razmerja se lahko izda Alleinerbschein (za edinega dediča), Gemeinschaftlicher Erbschein (za več sodedičev z navedenimi deleži), Teilerbschein (za posameznega dediča in njegov delež).

Pridobitev Erbschein-a ni vedno obvezna. Postopku se je mogoče izogniti, če obstaja notarska oporoka ali notarska pogodba o dedovanju, skupaj z zapisnikom o razglasitvi oporoke (Eröffnungsniederschrift). Ali je zapustnik že za časa življenja uredil bančno pooblastilo za primer smrti (Transmortale / Postmortale Vollmacht).

Določbe BGB §§ 2361- 2370 BGB urejajo naslednja vprašanja: odvzem in razglasitev neveljavnosti (Einziehung und Kraftloserklärung), materialnopravno podlago, če se ugotovi, da je izdan Erbschein vsebinsko nepravilen (npr. pojavi se nov dedič ali oporoka), izgubi svojo veljavnost, zahtevke pravega dediča ali zapuščinskega sodišča do osebe, ki poseduje nepravilni Erbschein za izročitev zapuščinskemu sodišču v uničenje (Herausgabeanspruch), potrdilo o izvršitelju oporoke (Testamentsvollstreckerzeugnis), potrdilo za skrbnika zapuščine, pravna domneva (Vermutung des Erbrechts), javno zaupanje in varstvo dobrovernih tretjih oseb (Öffentlicher Glaube, izpolnitev obveznosti nevpisanim osebam, potrdilo o izvrševanju oporoke in javno zaupanje, predmetno omejeno zapuščinsko potrdilo (Gegenständlich beschränkter Erbschein) in več zaporednih ali nasprotujočih si potrdil.

Eden najpomembnejših členov določa zakonito domneva, da ima oseba, ki je v Erbschein-u navedena kot dedič, resnično pravico do dedovanja v navedenem obsegu ter da zapuščina ni obremenjena z drugimi omejitvami, kot so tiste, navedene v potrdilu.

VLOGA NOTARJA V ZAPUŠČINSKEM POSTOPKU

Nemška ureditev notarskih pristojnosti je nekoliko manj pregledna, saj se razlikuje po posameznih zveznih deželah (glej tudi dr. Vesna Rijavec: Dedovanje Procesna ureditev, GV, Ljubljana 1999, str. 11). V nekaterih deželah je notariat združljiv z odvetništvom, v nekaterih pa mora biti ločen. Obstajata dva glavna sistema: samostojni/enotni notariat (*Nurnotariat*, npr. na Bavarskem, v Porenju-Pfalški) in odvetniški notariat (*Anwaltsnotariat*, npr. v HESSNU, Berlinu, Spodnji Saški), kjer je notar hkrati lahko odvetnik.

§ 20 Abs. 4 Zveznega notarskega reda (*Bundesnotarordnung – BNotO*) uveljavlja pridržek v korist deželnega prava glede nalog notarjev pri urejanju zapuščin. Notar je na Bavarskem lahko tudi sodni pooblaščenec, ki

izhaja iz nemškega pojma *Gerichtskommissär* (glej Lange Heinrich, Kuchinke Kurt, *Lehrbuch des Erbrechts*, 3. predelana izdaja, Beck, München, 1989. str. 761). Čeprav bavarski koncept pozna sodelovanje notarjev kot sodnih komisariatov/pooblaščenecv sodišča, ima bavarski notar v zapuščinskih zadevah precej bolj omejeno vlogo kot notar *Gerichtskommissär* v Avstriji, ker drugače kot nemški notar avstrijski kot sodni komisar v celoti vodi zapuščinski postopek.

Predvsem je nemški notar predviden za posamezna opravila. § 2003 v zv. s § 2121/3 BGB obravnava uradni popis zapuščine (*amtliches Inventar*), ki ga lahko opravi notar ali pristojni organ. § 2215/ 4 BGB določa, da mora izvršitelj oporoke (*Testamentsvollstrecker*) na zahtevo dedičev sestaviti popis premoženja, pri čemer ima dedič pravico zahtevati, da se popis opravi pri notarju ali pristojnem organu. § 2231 BGB ureja oblikovne vrste oporok (notarska/uradna ali lastnoročna). § 2314 BGB ureja pravico nujnega dediča do informacij in notarskega popisa zapuščine (*notarielles Nachlassverzeichnis*).

Zakon o listinah (*Beurkundungsgesetz – BeurkG*) sicer ureja notarske postopke sestavljanja in overjanja listin, vendar *sam po sebi ne določa vsebinskih pristojnosti v korist notarjev*, temveč predpisuje stroge formalne postopke, kako mora notar listino sestaviti, kadar je zanj po drugem zakonu (BGB, BNotO) predpisana pristojnost.

PРАВNA UREDITEV NUJNEGA DEDOVANJA

Nemčija spada med države, ki zagotavljajo t. i. dolžni delež (*Pflichtteil*), ki predstavlja obligacijsko pravni zahtevek upravičenca za izplačilo denarnega zneska, ki ga terja od oporočnega dediča oz. dedičev; takšno ureditev poznajo še npr. v Avstriji, Švici in deloma na Nizozemskem.

V Nemčiji se je vedno štelo za nepravilno, da bi dediči, ki bi bili brez oporočnega razpolaganja zakoniti dediči, ostali brez vsakršne dediščine. Zaradi uradno priznanega in zakonito ugotovljenega sprejemanja medsebojne odgovornosti velja to tudi za preživele registrirane istospolne partnerje. Zato je tej ozko opredeljeni skupini ljudi z zakonom dodeljen del zapuščine, ki se imenuje nujni delež (*Pflichtteil*). Upravičenci do nujnega deleža lahko od dedičev zahtevajo denarno plačilo, ki je enako polovici vrednosti zakonitega deleža. (vir: https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/inheritance/succession/de_sl) V Nemčiji sestavljajo krog upravičencev do dolžnega deleža zapustnikov potomci (in njihovi potomci), zakonec ter starši, vendar slednji le v primeru, ko ni potomcev. Dolžni delež načeloma obsega polovico vrednosti zakonitega dednega deleža upravičenca.

Nujni delež je treba zahtevati v treh letih od datuma, ko je kateri koli od upravičencev do nujnega deleža izvedel za dedovanje in razpolaganje, zaradi katerega je bil oškodovan, najpozneje pa v tridesetih letih po dedovanju.

Dediči lahko zahtevajo odlog uveljavljanja nujnega deleža, če bi bili zaradi takojšnje ugoditve zahtevku po krivici hudo oškodovani. V zakonodaji je kot tak naveden primer, v katerem bi bilo treba sicer prodati družinski dom. Kljub temu je še vedno treba upoštevati interese upravičenca ali upravičencev do nujnega deleža. Odlog pomeni, da nujnega deleža ni treba takoj izplačati. Sodišče v vsakem posameznem primeru odloči, za koliko se lahko izplačilo nujnega deleža odloži ter ali in kako je treba zahtevek za nujni delež zavarovati (natančneje o nemški ureditvi Schwab D., Gottwald P., Lettmaier S., str. 154-160).

V povezavi z nemško ureditvijo nujnega dedovanja velja posebej izpostaviti odločitev njihovega Zveznega ustavnega sodišča iz leta 2005 (glej https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/EN/2005/04/rs20050419_1bvr1644_00en.html (9. 3. 2025)), ki je pravico potomcev do dolžnega deleža ustoličilo kot pravico, ki je zavarovana z ustavo. Hkrati je sodišče poudarilo, da slednja ni vezana na potrebe upravičencev, ampak predstavlja nadaljevanje družinske solidarnosti za časa življenja tudi v času po zapustnikovi smrti (glej https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/EN/2005/04/rs20050419_1bvr1644

[00en.html](#) (9. 3. 2025)). (dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, Pravna ureditev nujnega dedovanja – novejši trendi, Odvetnik, št. 121, 2025, str. 16)

SODNA OPOROKA

Nemška dednopravna ureditev ne pozna sodne oporoke. Zapustnik, ki bi se rad izognil tveganju pri sestavljanju (lastnoročne) oporoke, se lahko odloči za javno oporoko. Javno oporoko sestavi notar. Je redna oblika oporoke. Sprva so javne oporoke lahko poleg notarjev sestavljali tudi sodniki, do spremembe pa je prišlo v začetku leta 1970, ko je bil del določb prenesen iz BGB v nemški Zakon o notariatu (Beurkundungsgesetz – BeurkG). Slednji je odpravil pristojnost sodnikov za sestavo tovrstne oporoke in jo obdržal v izključni pristojnosti notarjev (glej Lamovec Hren, Petra, Oporoka, Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti, Uradni list Republike Slovenije, 2024, dostopno na: <https://dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-N5I7TDMS/9b621694-37f0-4486-aa68-d7983e220534/PDF>).

ZAPUŠČINA BREZ DEDIČEV

Država deduje, če zapustnik nima zakonitih dedičev in ni napisal oporoke. Če v trenutku nastopa dednega primera ni zapustnikovih sorodnikov, zakonca ali registriranega partnerja, deduje zvezna dežela, v kateri je imel zapustnik v trenutku nastopa dednega primera svoje zadnje prebivališče, ali, če tega ni mogoče ugotoviti, svoje običajno prebivališče. V ostalih primerih deduje zvezna država. Preden država postane dedič, mora biti opravljena poizvedba za dediči, ki pa mora biti neuspešna. Obseg poizvedbe določi zapuščinsko sodišče po prostem preudarku. Objavljen mora biti javni poziv z obvestilom o pravicah do zapuščine in z rokom. Vrsto objave in rok določajo predpisi, ki veljajo za postopek javne objave. Zahteva po objavi se lahko opusti, če so stroški objave glede na vrednost zapuščine nesorazmerno visoki.

4) FRANCIJA

VLOGA NOTARJA V ZAPUŠČINSKEM POSTOPKU

Po francoski ureditvi urejajo zapuščinske zadeve notariji. Pristojni so le za nesporne zapuščinske zadeve.

Po uvedbi dedovanja je francoski notar upravičen posredovati pri urejanju večine vprašanj, povezanih z zapuščino, vendar pa morajo prizadete osebe same vzpostaviti stik z njim. Pri tem ni dovolj, da se dediči samo sklicujejo na svojo dedno pravico, temveč morajo notarju predložiti zanesljive dokaze, na podlagi katerih lahko zanesljivo sklepa o pravici dediča. Dediči, ki so izkazali svojo dedno pravico, so upravičeni od notarja zahtevati notarsko listino »acte de notoriete« ali pa popis in cenitev zapuščine. V poštev pridejo še druga notarska opravila, s katerimi je mogoče urediti razmerja umrlega, če je umrl imel več otrok in je zapustil zakonca: npr. popis daril, prijava dedovanja v davčne namene, posredovanje pri izvršitvi daril in volil, pridobitev listine o stanju nepremičnin, sprejem izjave zakonca, izvedba spremembe v registru podjetij, likvidacija in delitev dediščinske skupnosti, izvedba spremembe titularja lastninske pravice v zemljiški knjigi in urejanje razmerij, povezanih z upravnim postopkom in javnopravnimi zadolžitvami zapustnika.

V Franciji oficioznega nepravdnega zapuščinskega postopka pred sodiščem ne poznajo. Glavna oseba francoskega postopka za izvedbo dedovanja je notar, ki ima z zakonom predvidene dolžnosti. 1007. čl. Code civil (v nad. CC) npr. določa, da je razglasitev oporoke veljavno opravljena samo pri notarju, ki izvede postopek in sestavi zapisnik. Posredovanje notarja je obvezno le v zadevah, pri katerih zapuščino sestavljajo nepremičnine. V nekaterih drugih primerih pa je njegovo sodelovanje priporočljivo, npr. pri izpolnjevanju administrativnih formalnosti in predvsem pri pripravi in formulaciji izjave o dedovanju. Razen tega se v praksi stranke obračajo na notarja, da jim kot strokovnjak za dedne zadeve svetuje v tistih primerih, ko med njimi nastane spor. Njegova intervencija lahko prepreči dolgotrajne in drage sodne postopke.

Tako v slovenskem kot v francoskem pravu se dedovanje uvede »ipso iure« v trenutku zapustnikove smrti, kar pomeni, da sodelovanje sodišča ni potrebno. V praksi dediči običajno skupaj poiščejo notarja, ki naj ureja vsa vprašanja, povezana z dedovanjem. Sodelovanje notarja pa je potrebno, kadar zapuščino sestavljajo nepremičnine. Notarjevo posredovanje je obvezno tudi, kadar je zapustnik sklenil ženitno pogodbo. V primerih, ko notarjevo sodelovanje ni potrebno in se vse prizadete osebe sporazumejo, sme tudi predsednik prvostopnega sodišča ali župan izdati potrdilo o dedovanju ali potrdilo o lastništvu (certificat d'heredite ali certificat de propriété).

V Franciji je za večino opravil v zapuščinskih zadevah določena direktna pristojnost notarjev. Notarjevo sodelovanje pa ne zadostuje, kadar mora sodišče odločiti o domiku zapuščine v posest (envoi en possession) za pravne naslednike, ki niso enostavni upravičenci po samem zakonu (heritiers saisis; to je predvsem država) in v nekaterih drugih primerih.

Ker francosko pravo ne pozna sodnega zapuščinskega postopka, notar ugotavlja, kdo ima lastnost dediča po določenem zapustniku. V ta namen mu morajo stranke predložiti listine kot so smrtovnica, zapustnikova družinska knjižica, poročni list in ženitna pogodba, listine o osebnem stanju dedičev kot dokazilo o sorodstvenem razmerju z zapustnikom, ženitne pogodbe in ustrezne listine o sklenitvi zakonske zveze, listine o razpolaganjih za primer smrti, vključno z dednopравnimi pogodbami, popis premoženja, ki obsega aktivo in pasivo in nekatere druge za dedovanje pomembne listine.

Notar mora na temelju predloženih listin sestaviti zapis o izidu dedovanja (devolution de la succession). Če spadajo k dediščini nepremičnine ali pravice iz nepremičnin, mora notar poslati potrdilo o spremembi lastninske pravice na podlagi dedovanja (certificat de mutation) v zemljiško knjigo. Kadar v zapuščino spadajo vrednostni papirji na ime in rente, mora notar zaradi spremembe titularja izdati izkaz o lastništvu (certificat de propriété). (Ude Lojze: Za večja pooblastila notarjem v zapuščinskem postopku, Notarski vestnik, 2005, str. 8, dostopno na: https://www.notar-z.si/upload/files/notarski_vestnik_2005.pdf)

PРАВNA UREDITEV NUJNEGA DEDOVANJA

V Franciji (glej Code Civil, členi od 912 do 930. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070721/LEGISCTA000006136335/ (9. 3. 2025)) so nujni dediči zapustnika njegovi potomci (in njihovi potomci), zakonec pa le v primeru, da ni potomcev. Obseg nujnih deležev je določen na naslednji način: v primeru, da je zapustnik zapustil enega otroka, je ta upravičen do ene polovice zapuščine; v primeru dveh otrok znaša njun nujni delež dve tretjini zapuščine; v primeru treh ali več otrok znaša nujni delež tri četrtine zapuščine. Če zapustnik nima otrok (ali ti niso upravičeni do nujnega deleža), je zakonec upravičen do nujnega deleža v višini ene četrtine zapuščine.

Pri francoski ureditvi velja kot zanimivost izpostaviti, da je od 1. novembra 2021 institut nujnega deleža nekoliko okrepljen. Sprejeta je bila namreč posebna določba 913. člena CC, ki posebej ščiti pravice nujnih dedičev pri mednarodnem dedovanju in je po mnenju nekaterih avtorjev v nasprotju z Evropsko uredbo o dedovanju (Uredba (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju, dostopno na [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012R0650](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012R0650) (9. 3. 2025)). Gre za to, da ta določba uveljavlja francosko ureditev nujnega dedovanja kot del mednarodnega javnega reda in hkrati notarja zavezuje, da nujne dediče opozori na njihovo pravico zahtevati redukcijo oporočnih razpolaganj ter s tem zaščito njihovega nujnega deleža, še preden podpišejo sporazum o razdelitvi dediščine. (dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, Pravna ureditev nujnega dedovanja - novejši trendi, Odvetnik, št. 121, 2025, str. 16).

SODNA OPOROKA

Francoski CC taksativno določa oblike oporok, med katerimi sodne oporoke ni.

V Franciji so priznane štiri vrste oporok:

- lastnoročna oporoka: oporočitelj jo mora v celoti lastnoročno napisati, datirati in podpisati (člen 970 Civilnega zakonika);
- notarska oporoka: napravljena mora biti pred dvema notarjema ali enim notarjem ob navzočnosti dveh prič (člen 971 CC). Če se oporoka napravi pred dvema notarjema, jima jo narekuje oporočitelj. Enako velja tudi, če se napravi pred enim notarjem. V obeh primerih se oporoka nato prebere oporočitelju (člen 972 CC). Oporočitelj mora oporoko podpisati ob navzočnosti notarja in obeh prič (člen 973 CC), ki jo morajo tudi podpisati (člen 974 CC);
- zapečateni oporoka: oporočitelj ali druga oseba jo natipka ali lastnoročno napiše, oporočitelj jo podpiše, nato pa se predloži notarju v zaprti in zapečateni ovojnici ob navzočnosti dveh prič (člen 976 CC);
- mednarodna oporoka: oporočitelj jo predloži notarju in dvema pričama. Ti jo podpišejo, nato pa se priloži potrdilu, ki ga napiše notar, pri katerem bo oporoka shranjena (Washingtonska konvencija z dne 26. oktobra 1973) (vir Evropska pravosodna mreža, https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/inheritance/succession/fr_sl)

ZAPUŠČINA BREZ DEDIČEV

Zapuščino, katere dediči so neznani, razglasi notar. Sodišče podeli upravljanje zapuščine skrbniku. Ta poskrbi za objavo obvestila v uradnem listu, s katerim obvesti o zapuščini upnike. Če je oseba umrla brez znanih dedičev, postane zapuščina last države.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona bo imel pozitivne posledice za poslovanje pravosodnih organov. Z uveljavitvijo ureditve, po kateri bodo zapuščinske postopke kot sodni pooblaščenki vodili notarji, se bosta spremenila organizacija in poslovanje zapuščinskih sodišč. Sodišča bodo notarje pooblaščala za vodenje zapuščinskih zadev, izvajala nadzor nad njihovim delom ter odločala o ugovorih zoper njihove odločbe in v zakonsko določenih primerih nekatere postopke vodila sama. Zaradi prenosa zapuščinskih postopkov v nespornih zadevah na notarje se pričakuje razbremenitev zapuščinskih sodišč. Sodelovanje sodnikov v zadevah, v katerih ni dejanskega spora, sodstvo oddaljuje od pričakovane učinkovitosti. Prenos nespornih zapuščin na notarje bo sodnike razbremenil in jim omogočil opravljanje njihovega temeljnega poslanstva, to je sojenja oziroma reševanja sporov na zahtevnejših področjih sojenja. Tako bodo sodniki, ki sedaj vodijo zapuščinske postopke, lahko vodili druge sodne postopke, s čimer se bodo ti postopki pohitрили in prej zaključili, hitreje pa se bodo zaključili tudi postopki, ki jih bodo še naprej v skladu s predlogom novele vodila zapuščinska sodišča. S prenosom na notarje se bo vsaj delno rešil tudi problem pomanjkanje strokovnih sodelavcev in sodnega osebja na sodiščih nižjih stopenj. predlog zakona omogoča elektronsko posredovanje smrtoevnic z upravnih enot na sodišča, kar jim bo olajšalo in pohitřilo posredovanje smrtoevnic.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona bistveno ne spreminja obveznosti strank do pravosodnih organov. Stranke bodo svoje pravice in procesne obveznosti v zapuščinskem postopku uveljavljale na enak način kot doslej, pri čemer se bo večina zapuščinskih postopkov vodila pred notarjem kot sodnim pooblaščencom namesto neposredno pred sodiščem. Predlog uvaja možnost vložitve ugovora zoper odločbo notarja kot sodnega pooblaščenca, o katerem odloča pristojno sodišče, s čimer je zagotovljeno sodno varstvo. Za stranke bodo postopki hitrejši in učinkovitejši.

Predlog zakona ne bo imel pomembnih posledic glede obveznosti strank do javne uprave. Ne uvaja novih upravnih postopkov, obveznosti ali administrativnih bremen za posameznike oziroma druge udeležence. Predlog ureja predvsem organizacijo vodenja zapuščinskih postopkov v okviru pravosodnega sistema ter prenos dela pristojnosti s sodišč na notarje kot sodne pooblaščenke.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Predlog zakona bo občinam omogočil lažje pridobivanje stavbnih zemljišč in s tem hitrejše prostorsko urejanje, poseljenost prostora in enakomeren prostorski razvoj občine.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Predlog zakona ne bo imel pomembnih neposrednih posledic za gospodarstvo. Ureja področje dednega prava in organizacijo vodenja zapuščinskih postopkov ter ne uvaja novih obveznosti ali administrativnih bremen za gospodarske subjekte. Posredno se lahko zaradi učinkovitejšega in hitrejšega vodenja zapuščinskih postopkov skrajša čas do pravnomočne ureditve dednopravnih razmerij, kar lahko prispeva k hitrejšemu pravnemu prometu s premoženjem, ki je predmet dedovanja.

S pridobitvijo lastništva na stavbnih zemljiščih na svojem območju bodo občine lahko razvijale potrebno prometno in gospodarsko infrastrukturo (npr. industrijske, obrtne cone), kar bo posredno pozitivno vplivalo na gospodarski razvoj občine.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Predlog zakona ne bo imel pomembnih neposrednih posledic za socialno področje. Posredno lahko prispeva k učinkovitejšemu uveljavljanju dednopravnih upravičenj in hitrejši ureditvi premoženjskih razmerij po smrti zapustnika.

Predlog zakona bo omogočil učinkovitejše oblikovanje občinske stanovanjske politike, kar bo pozitivno vplivalo na socialni položaj njenih prebivalcev.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Predlog zakona bo zaradi možnosti pridobivanja stavbnih zemljišč s strani občin pozitivno vplival na občinske dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Predlog zakona ne bo imel pomembnih posledic na drugih področjih. Predvidene spremembe se nanašajo na ureditev dednega prava in organizacijo vodenja zapuščinskih postopkov. Morebitni organizacijski in digitalni učinki, povezani z elektronskim poslovanjem med sodišči in notarji, so omejeni na delovanje pravosodnega sistema in so že zajeti v presoji posledic za poslovanje pravosodnih organov.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Vlada oziroma področno ministrstvo bo zagotovilo javno oziroma spletno predstavitev sprejetega zakona širši javnosti, zakon pa bodo izvajala zapuščinska sodišča in notarji.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Predlog zakona predstavlja pomembno sistemsko prenovo ureditve zapuščinskega postopka. Njegov osrednji cilj je povečati učinkovitost vodenja zapuščinskih postopkov z uvedbo notarjev kot sodnih pooblaščenцев, pri čemer se ohranjata sodni nadzor in sodno varstvo pravic strank. Predlog hkrati posodablja posamezne institute dednega prava, med drugim ukinja sodno oporoko in jo nadomešča z notarsko oporoko, posodablja ureditev konzularne oporoke ter odpravlja nekatere zastarele oziroma diskriminatorne določbe veljavnega zakona. Za učinkovito izvajanje zakona bo treba sprejeti podzakonske predpise, ki bodo uredili dodeljevanje zapuščinskih zadev notarjem in nagrajevanje notarjev kot sodnih pooblaščenцев.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Prikaz sodelovanja javnosti bo pripravljen po opravljeni javni razpravi in strokovnem usklajevanju.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN

Pri pripravi predloga zakona ni za plačilo sodeloval noben zunanji strokovnjak ali pravna oseba.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Mihael Zupančič, minister za pravosodje,
- Barbara Levstik Šega, državna sekretarka, Ministrstvo za pravosodje,
- Gašper Dovžan, državni sekretar, Ministrstvo za pravosodje,
- Miha Verčko, generalni direktor Direktorata za civilno pravo, Ministrstvo za pravosodje.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o dedovanju (Uradni list SRS, št. 15/76, 23/78, Uradni list RS, št. 13/94 – ZN, 40/94 – odl. US, 117/00 – odl. US, 67/01, 83/01 – OZ, 73/04 – ZN-C, 31/13 – odl. US, 63/16 in 102/24) se besedilo 2. člena spremeni tako, da se glasi:

»Predmet dedovanja so pravice in obveznosti umrlega, razen tistih, ki so vezane na osebo umrlega.«.

2. člen

V 4.a členu se besedilo »moškega in žensko, ki živita v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti in nista sklenila zakonske zveze, če ni razlogov, iz katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna« nadomesti z besedilom »zunajzakonska partnerja«.

3. člen

V 9. členu se za besedilom člena, ki se označi kot prvi odstavek, doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Ne glede na prejšnji odstavek postane nepremičnina, ki leži na območju stavbnih zemljišč, last občine, na območju katere leži, razen če se zapuščina brez dedičev prenese v stečajno maso stečaja zapuščine brez dedičev.«.

4. člen

V 25. členu se črta drugi odstavek.

V dosedanjem tretjem odstavku, ki postane drugi odstavek, se besedilo »Osebe, našete v tem členu,« nadomesti z besedilom »Osebe iz prejšnjega odstavka«.

5. člen

V 26. členu se v drugem odstavku besedilo »drugih dedičev« nadomesti z besedo »staršev«.

6. člen

Naslov pred 65. členom in 65. člen se črtata.

7. člen

Naslov pred 66. členom in 66. člen se črtata.

8. člen

V 67. členu se prvi odstavek spremeni tako da se glasi:

»(1) Pri pisni oporoki pred pričami so lahko priče osebe, ki so poslovno sposobne in ki znajo brati in pisati.«.

V drugem odstavku se črtata besedilo »in pri sodni oporoki« in besedilo »in ne morejo kot sodnik sestaviti oporoke po oporočiteljevi izjavi«.

9. člen

V 68. členu se črta besedilo »sodniku, ki je oporoko sestavil,«.

10. člen

Za 68. členom se dodata nova naslov in 68.a člen, ki si glasita:

»Notarska oporoka

68.a člen

Notarska oporoka je oporoka, ki jo sestavi notar v obliki notarskega zapisa skladno z zakonom, ki ureja notarsko poslovanje.«.

11. člen

Naslov pred 69. členom in 69. člen se spremenita tako, da se glasita:

»Konzularna oporoka

69. člen

(1) Oporoko lahko sestavi državljanu Republike Slovenije v tujini konzularni predstavnik ali diplomatski predstavnik Republike Slovenije, ki opravlja konzularne zadeve (v nadaljnjem besedilu: konzularni predstavnik).

(2) Konzularni predstavnik sestavi konzularno oporoko oporočitelju po njegovi izjavi, ko poprej ugotovi oporočiteljevo istovetnost. Ko oporočitelj tako oporoko prebere in podpiše, potrdi konzularni predstavnik na oporoki, da jo je oporočitelj v njegovi navzočnosti prebral in podpisal.

(3) Če oporočitelj ne zna ali ne more prebrati oporoke, ki mu jo je sestavil konzularni predstavnik, jo ta prebere oporočitelju v navzočnosti dveh prič, nato pa jo oporočitelj v navzočnosti istih prič podpiše ali napravi na njej ročno znamenje, potem ko izjavi, da je to njegova oporoka. Priči se podpišeta na oporoki.

(4) Konzularne oporoke ne more oporočitelju po njegovi izjavi sestaviti konzularni predstavnik, ki je oporočiteljev potomec, oporočiteljev posvojenec ali njegov potomec, oporočiteljev prednik ali posvojitelj, oporočiteljev sorodnik v stranski vrsti do vštetega tretjega kolena, zakonec katere od teh oseb ali zakonec oporočitelja.

(5) Glede prič pri tej oporoki velja 67. člen tega zakona, pri čemer morajo priče razumeti tudi jezik, v katerem je napravljena.«.

12. člen

Za 69. členom se dodajo novi naslov, 69.a, 69.b, 69.c in 60.č člen ter naslov in 69.d člen, ki se glasijo:

»Sestavitev konzularne oporoke

69.a člen

- (1) Če se sestavi konzularna oporoka po izjavi oporočitelja, mora konzularni predstavnik najprej ugotoviti njegovo istovetnost.
- (2) Nato posluša konzularni predstavnik izjavo oporočitelja in jo natančno zapiše v zapisnik, če je mogoče, z besedami oporočitelja in tako, da je oporočiteljeva volja jasno izražena.
- (3) V zapisnik se vpišejo tudi vse okoliščine, ki bi utegnile biti pomembne za veljavnost oporoke.
- (4) Kadar je to potrebno, pojasni konzularni predstavnik oporočitelju predpise, ki ga omejujejo pri oporočnem razpolaganju.
- (5) Ko oporočitelj prebere zapisnik ali ko mu ga prebere konzularni predstavnik, če oporočitelj sam ne zna ali ne more brati in ta izjavi, da je njegova poslednja volja natančno zapisana, potrdi konzularni predstavnik to v zapisniku in overi s svojim podpisom.

69.b člen

- (1) Če konzularni predstavnik ne pozna oporočitelja osebno in po osebnem imenu, ugotovi njegovo istovetnost po osebni izkaznici ali na kakšen drug zanesljiv način (listine, priče).
- (2) Na isti način ugotovi konzularni predstavnik istovetnost prič, če jih osebno ne pozna.
- (3) Način ugotovitve istovetnosti oporočitelja in prič se navede v zapisniku.

69.c člen

- (1) Če ima zapisnik o sestavitvi konzularne oporoke več listov, se morajo vsi prešiti z vrvico in oba konca vrvice zapečatiti s pečatom konzularnega predstavništva.
- (2) Vsak list mora oporočitelj posebej podpisati oziroma pristaviti na njem svoje ročno znamenje.
- (3) Na koncu zapisnika se mora navesti, iz koliko listov je sestavljena konzularna oporoka.

69.č člen

- (1) Če oporočitelj ne zna uradnega jezika, se pokličejo sodni tolmači in še dve priči, nato pa se konzularna oporoka pred njima napiše tako, kakor je tolmač prevedel na uradni jezik.
- (2) Če je oporočitelj nem, se pokličejo sodni tolmač in dve priči, ki se znata sporazumeti z oporočiteljem.

Neveljavna razpolaganja v konzularni oporoki

69.d člen

Neveljavna so določila oporoke, s katerimi se kaj zapušča konzularnemu predstavniku, pričam pri oporoki ali prednikom, potomcem, bratom, sestram ter zakoncem teh oseb.«.

13. člen

V 70. členu se v prvem odstavku besedilo »sodne oporoke« nadomesti z besedilom »konzularne oporoke«.

14. člen

V 71. členu se v prvem odstavku besedilo »sodne oporoke« nadomesti z besedilom »konzularne oporoke«.

15. člen

V 71.a členu se v četrtem odstavku besedilo »sodnik pristojnega sodišča« nadomesti z besedo »notar«, besedilo »diplomatski oziroma« pa se črta.

16. člen

V 71.b členu se za besedilom »pogoje iz 67. člena tega zakona« dodata vejica in besedilo »pri čemer mora razumeti tudi jezik, v katerem je oporoka napravljena«.

17. člen

V 73. členu se besedilo »pri sodni oporoki« nadomesti z besedilom »po 67. členu tega zakona, pri čemer morajo razumeti tudi jezik, v katerem je napravljena«.

18. člen

V 84. členu se v drugem odstavku besedilo »zakonitega dediča« nadomesti z besedilom »oporočnega dediča«.

19. člen

V 130. členu se v drugem odstavku za besedilom »lastnino Republike Slovenije« dodata vejica in besedilo »nepremičnina, ki leži na območju stavbnih zemljišč, pa za lastnino občine, na območju katere leži,«, za besedilom »organu Republike Slovenije« pa se doda besedilo »oziroma občine«.

V tretjem odstavku se za besedo »Slovenije« doda besedilo »oziroma občini«.

20. člen

V petem poglavju prvega dela se naslov tretjega podpoglavja spremeni tako, da se glasi:

»III. ODGOVORNOST DEDIČA, REPUBLIKE SLOVENIJE IN OBČINE ZA ZAPUSTNIKOVE
DOLGOVE«.

21. člen

V 142.a členu se v prvem odstavku za besedo »Slovenije« doda besedilo »oziroma občine«, besedilo »ne odgovarja« pa se nadomesti z besedilom »in občina ne odgovarjata«.

V drugem odstavku se za besedo »Slovenijo« dodata vejica in besedilo »če je del zapuščine nepremičnina, ki leži na območju stavbnih zemljišč, pa tudi občino, na območju katere taka nepremičnina leži,«.

V tretjem odstavku se v 4. točki za besedo »Slovenijo« doda besedilo »oziroma na občino, če je del zapuščine tudi nepremičnina, ki leži na območju stavbnih zemljišč«, besedilo »ne odgovarja« pa se nadomesti z besedilom »in občina ne odgovarjata«.

22. člen

V drugem delu zakona se črtajo naslov »PRVO POGLAVJE SESTAVITEV SODNE OPOROKE, HRAMBA IN PREKLIC OPOROKE« in členi od 150. do 160. ter naslov »Obvestitev sodišča oporočiteljevega stalnega prebivališča«.

23. člen

V 162. členu se besedilo »ugotovi sodišče« nadomesti z besedilom »se ugotovi«.

24. člen

Naslov pred 163. členom in 163. člen se spremenita tako, da se glasita:

»Uporaba določb nepravdnega postopka

163. člen

(1) Zapuščinski postopek je nepravdni postopek.

(2) Če ta zakon ne določa drugače, se v zapuščinskem postopku smiselno uporabljajo splošne določbe zakona, ki ureja nepravdni postopek.«.

25. člen

Naslov pred 168. členom in 168. člen se spremenita tako, da se glasita:

»Pristojnost za vodenje zapuščinskega postopka

168. člen

(1) Zapuščinsko obravnavo opravi po zakonu stvarno pristojno sodišče ali notar kot sodni pooblaščenec.

(2) Vse odločbe med postopkom na sodišču izdaja sodnik posameznik.

(3) Sodišče za vodenje zapuščinskega postopka pooblasti notarja.

(4) Kadar notar v zapuščinskem postopku opravlja dejanja kot sodni pooblaščenec, je tako kot sodnik pooblaščen za opravljanje vseh procesnih dejanj in izdajo vseh odločb, razen tistih, za katere ta zakon določa drugače.«.

26. člen

V 171. členu se v drugem odstavku beseda »dovoljena« nadomesti z besedilom »dovoljen ugovor ali«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Sodišče izda sklep v elektronski obliki.«.

27. člen

Za 171. členom se dodajo novi naslov, 171.a člen, naslov in 171.b člen, ki se glasijo:

»Ugovor

171.a člen

(1) Zoper sklep, ki ga v zapuščinskem postopku izda notar kot sodni pooblaščenec, je mogoče vložiti ugovor v 30 dneh od dneva vročitve odločbe strankam.

(2) Ugovor se vloži pri notarju, ki ga mora nemudoma skupaj s spisom predložiti pristojnemu sodišču.

(3) O ugovoru odloča sodnik posameznik.

(4) Ugovor zadrži izvršitev sklepa.

Odločbe sodišča o ugovoru zoper notarski sklep

171.b člen

(1) Sodišče zavrže ugovore, ki so prepozni, nepopolni ali nedopustni.

(2) Pri odločanju o ugovoru zoper odločitev, ki jo je izdal notar, lahko sodišče odločitev v celoti ali delno potrdi oziroma jo razveljavi.

(3) Kadar sodišče sklep v celoti ali delno razveljavi, samo odloči o razveljavljenem delu sklepa.

(4) Zoper sklep, s katerim se v celoti ali delno razveljavi notarski sklep, ni dovoljena posebna pritožba.

(5) V primeru iz tretjega odstavka tega člena sodišče izvede dejanja, za katera meni, da so potrebna.

(6) Sklep o ugovoru se vroči strankam in notarju.«.

28. člen

V 175. členu se za besedilom člena, ki se označi kot prvi odstavek, doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) V zapuščinskem postopku je lahko pooblaščenec vsaka fizična oseba, ki je popolnoma poslovno sposobna.«.

29. člen

V 176. členu se v prvem odstavku pika nadomesti z vejico in doda besedilo »razen v primeru, ko je v skladu z Uredbo 650/2012 za zapuščinsko obravnavo pristojen organ druge države članice EU.«.

30. člen

V 179. členu se v prvem odstavku pred piko vstavi besedilo »po elektronski poti«.

31. člen

V 181. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Če dobi nepopolno smrtovnico ali samo izpisek iz matičnega registra o smrti, zapuščinsko sodišče glede na okoliščine samo sestavi ali dopolni smrtovnico pri sodišču ali odredi, naj jo sestavi ali dopolni delavec sodišča zunaj sodišča, ali pa naloži sestavo ali dopolnitev smrtovnice notarju, ki ga pooblasti za vodenje za postopka Sodišče ali notar lahko naroči tudi matičarju, da sestavi smrtovnico.«.

32. člen

V 182. členu se v prvem odstavku v 1. točki besedilo »njegovega očeta« nadomesti z besedilom »njegovih staršev«.

33. člen

V 197. členu se v drugem odstavku za besedo »Slovenije« doda besedilo »oziroma občine«.

34. člen

V 199. členu se za besedo »smrtovnico« dodata vejica in besedilo »z njo izenačeno listino ali drugo dokazilo o smrti«.

35. člen

V 203. členu se v tretjem odstavku za besedo »staršev« doda besedilo »ali skrbnika«.

36. člen

V 213. členu se v četrtem odstavku pred piko vstavita vejica in besedilo »razen v primeru iz petega odstavka tega člena«.

Za četrtrim odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Če je bila stranka napotena na pravdo ali upravni postopek po 210. ali 211. členu tega zakona, se šteje, da z zahtevkom ni uspela in se zapuščinska obravnava nadaljuje.«.

Dosedanji peti odstavek postane šesti odstavek.

37. člen

V 214. členu se v drugem odstavku:

- v 1. točki črta besedilo »ter ime njegovega očeta, poklic«, besedilo »datum rojstva« pa se nadomesti z besedilom »EMŠO, če ga nima, pa datum rojstva,«;
- v 3. točki črta besedilo »poklic in« se za besedilom »prebivališče dediča,« doda besedilo »njegov EMŠO, če ga nima, pa datum rojstva,«;
- v 6. točki besedilo »ime, poklic in« nadomesti z besedilom »ime ter« in se pred piko na koncu vstavi vejica in besedilo » ter EMŠO teh oseb, če ga nimajo, pa datum rojstva«.

38. člen

Za 220. členom se doda novo VII.A poglavje in 220.a do 220.h členi, ki se glasijo:

»VII.A ZAPUŠČINSKI POSTOPEK PRED NOTARJEM KOT SODNIM POOBLAŠČENCEM

Notar kot sodni pooblaščenec

220.a člen

(1) Notar kot sodni pooblaščenec opravlja dejanja in sprejema odločitve v zapuščinskem postopku v skladu s sklepom, s katerim ga zapuščinsko sodišče pooblasti za opravo teh dejanj in sprejem odločitev, ter v skladu z določbami tega zakona.

(2) Notar opravlja zaupana dejanja v zapuščinskem postopku v skladu z določbami tega zakona, po katerih sodišče vodi ta postopek.

(3) Če ta zakon ne določa drugače, za delo notarja kot sodnega pooblaščenca veljajo enaki predpisi kot za sodišča.

(4) V postopku pred notarjem veljajo glede položaja notarja in glede pravil postopka enaka pravila, kot veljajo za delo sodišč v tem postopku, razen če je v tem poglavju določeno drugače.

(5) Če dediči v postopku pred notarjem sklenejo dedni dogovor, ima takšen dedni dogovor učinek sodne poravnave.

Dodeljevanje zapuščinskih zadev v delo notarjem

220.b člen

(1) Zapuščinsko sodišče pooblasti za vodenje zapuščinskega postopka notarja, ki ima na območju sodišča sedež notarske pisarne.

(2) Minister, pristojen za pravosodje, določi podrobnejša pravila glede dodeljevanja zadev notarjem, pri čemer se upošteva bližina kraja zadnjega stalnega ali začasnega prebivališča zapustnika, znotraj območja pristojnosti posameznega sodišča pa se določijo tudi ožja območja za dodeljevanje zapuščinskih zadev notarjem glede na merilo bližine kraja, po katerem je določena krajevna pristojnost sodišča za izvedbo zapuščinskega postopka, in kraja, kjer ima notar svoj sedež.

(3) Na območju, določenem s predpisom iz prejšnjega odstavka, se zadeve notarjem dodeljujejo enakomerno po abecednem vrstnem redu njihovih priimkov.

Sklep o pooblastitvi notarja

220.c člen

(1) Zapuščinsko sodišče s sklepom pooblasti notarja za vodenje zapuščinskega postopka potem, ko prejme ali sestavi smrtovnico, z njo izenačeno listino ali drugo dokazilo o smrti.

(2) Zapuščinsko sodišče pošlje sklep notarju po varni elektronski poti skupaj s smrtovnico, z njo izenačeno listino ali drugim dokazilom o smrti. Notarju se po varni elektronski poti lahko pošljejo druge listine v spisu, če zapuščinsko sodišče oceni, da so lahko pomembne za vodenje zapuščinskega postopka.

(3) Zoper sklep iz prvega odstavka tega člena ni pritožbe, notar pa lahko iz posebej upravičenih razlogov zavrne vodenje zapuščinskega postopka.

Zavrnitev vodenja zapuščinskega postopka

220.č člen

(1) Notar ne sme zavrniti vodenja zapuščinskega postopka, razen iz posebej upravičenih razlogov, kot na primer, če so podani pogoji za njegovo izločitev ali če zaradi bolezni ali kakega drugega razloga ni zmožen opravljati svojega dela.

(2) O upravičenosti razlogov iz prejšnjega odstavka odloča zapuščinsko sodišče. Če ugotovi, da je posebej upravičen razlog izkazan, zapuščinsko sodišče notarju odredi predajo spisa in po uradni dolžnosti izvrši svojo odredbo. V takem primeru zapuščinsko sodišče za zapuščinski postopek pooblasti drugega notarja, lahko pa tudi samo izvede zapuščinski postopek.

(3) Zoper odločitev sodišča iz prejšnjega odstavka ni pritožbe.

Roki za izvedbo postopka

220.d člen

(1) Notar kot sodni pooblaščenec mora zapuščinski postopek končati v treh mesecih od dneva prejema zadeve.

(2) Če notar iz upravičenih razlogov v roku iz prejšnjega odstavka ne uspe opraviti vseh dejanj, o tem predloži poročilo zapuščinskemu sodišču, v katerem obrazloži razloge, zaradi katerih postopek ni dokončal.

Pooblastila in dolžnosti notarja

220.e člen

(1) Notar kot sodni pooblaščenec v zapuščinskem postopku na podlagi sklepa sodišča o podelitvi pooblastila opravlja dejanja in izdaja odločbe, določene s tem zakonom.

(2) Če so med strankami sporna dejstva, od katerih je odvisna kakšna njihova pravica, notar sestavi zapisnik s to ugotovitvijo in s predlogom sodišču, katero stranko je treba napotiti na pravdo, vrne zadevo sodišču v reševanje.

(3) Notar vrne zadevo sodišču tudi:

- če med strankami obstoji spor glede ukrepa za zavarovanje zapuščine ali glede ločitve zapuščine ali
- če ugotovi, da ni dedičev in je treba izvesti oklicni postopek po 142.a členu tega zakona ali
- če je zoper sklep o dedovanju vložen ugovor.

(4) Po pravnomočnosti sklepa o dedovanju notar poleg opravi, ki jih opravi v skladu s tem zakonom po pravnomočnosti sklepa o dedovanju, dedičem pošlje še potrdilo o pravnomočnosti, nato pa zapuščinskemu sodišču pošlje po elektronski poti sklep o dedovanju in listine v zvezi z zadevo, glede katere je bil pooblaščen. Notar v hrambi obdrži smrtovnico, sklep o pooblastitvi v zadevi, pravnomočni sklep o dedovanja oziroma njegov prepis ali zapisnik oziroma drug sklep, na podlagi katerega se je postopek pred notarjem končal.

(5) V primeru, da se po pravnomočnosti sklepa o dedovanju najde premoženje, za katero se ob izdaji sklepa ni vedelo, da pripada zapuščini, se zapuščinski postopek glede pozneje najdenega premoženja začne pri notarju, ki je izdal sklep o dedovanju.

(6) V primeru, da se po pravnomočnosti sklepa o dedovanju najde oporoka, jo notar razglasi in obvesti prizadete osebe o oporoki in jih opozori, da lahko uveljavljajo svoje pravice iz oporoke v pravdi. Sodno oporoko razglasi sodišče skladno s tem zakonom in prepis pošlje notarju, da obvesti prizadete osebe o oporoki in jih opozori, da lahko uveljavljajo svoje pravice iz oporoke v pravdi.

Nadzor nad delom notarja

220.f člen

(1) Nadzor nad delom notarja kot sodnega pooblaščenca opravlja sodišče, ki mu je opravilo zaupalo.

(2) Zapuščinsko sodišče lahko notarju iz utemeljenih razlogov kadar koli odvzame nadaljnje vodenje zapuščinskega postopka, za katerega ga je pooblastilo, ter v tem primeru samo izvede zapuščinski postopek ali ga zaupa drugemu notarju.

(3) Za utemeljen razlog iz prejšnjega odstavka se šteje zlasti: nezmožnost notarja za opravljanje dela zaradi bolezni ali katerega koli drugega razloga, nepravočasna oprava dejanj, za katere je bil notar pooblaščen, kršitev ali zanemarjanje zakonskih obveznosti s strani notarja ter drugi pomembni razlogi po presoji sodišča.

(4) Zoper odločitev sodišča iz drugega odstavka tega člena ni pritožbe.

(5) Če sodišče notarju odvzame vodenje zapuščinskega postopka, notarju odredi predajo spisa in po uradni dolžnosti izvrši svojo odredbo.

(6) Sodišče lahko z denarno kaznijo kaznuje notarja, ki noče izvršiti odredbe sodišča ali noče sodišču izročiti listin v zvezi z zaupanim opravilom. Denarna kazen se izreče in izvrši v skladu z določbami zakona, ki ureja izvršbo, o izvršbi glede obveznosti, kaj storiti, dopustiti ali opustiti.

(7) Zoper sklep o denarni kazni je dovoljena pritožba.

(8) Zoper sklep sodišča druge stopnje izredna pravna sredstva niso dovoljena.

(9) Če sodišče notarju odvzame vodenje zapuščinskega postopka iz razloga kršitev ali zanemarjanja zakonskih obveznosti ali mu izreče denarno kazen, o tem obvesti Notarsko zbornico Slovenije in ministra, pristojnega za pravosodje.

Nagrada in stroški notarja

220.g člen

(1) Nagrada in stroški notarja kot sodnega pooblaščenca pri izvedbi zapuščinskega postopka se določijo tako, da ena nagrada praviloma zajema vsa dejanja notarja v posameznem zapuščinskem postopku.

(2) Višino nagrade in povračila stroškov notarju predpiše minister, pristojen za pravosodje, po pridobitvi mnenja Vrhovnega sodišča Republike Slovenije in Notarske zbornice Slovenije.

(3) S predpisom iz prejšnjega odstavka se določi tudi, za katera dejanja ima notar pravico do posebne nagrade (npr. popis zapuščine).

(4) Kadar notar v zapuščinskem postopku nastopa kot sodni pooblaščenec, se notarska pristojbina ne plača.

(5) Notar sme za uradna dejanja, ki jih je opravil v zapuščinskem postopku kot sodni pooblaščenec, obračunati in zaračunati le nagrado po predpisu iz drugega odstavka tega člena. Notarju je prepovedano sklepati dogovore s strankami o plačilu nagrade in stroškov drugače, kot je določeno v tem predpisu.

Prenehanje opravljanja notarske službe

220.h člen

V primeru prenehanja opravljanja notarske službe notarja ali spremembe uradnega sedeža notarja, ki ga je sodišče pooblastilo za vodenje zapuščinskega postopka, se ravna po določbah zakona, ki ureja notariat, o ravnanju z notarskimi spisi po izpraznitvi notarskega mesta.«.

39. člen

V 227.b členu se v prvem odstavku besedilo »zapuščinskemu sodišču« nadomesti z besedilom »notarju, ki je izdal sklep o dedovanju«. Doda se nov stavek, ki se glasi: »Če je sklep o dedovanju izdalo zapuščinsko sodišče, se zahteva vloži pri tem sodišču.«.

V drugem odstavku se besedilo »zapuščinsko sodišče« nadomesti z besedilom »notar, ki je izdal sklep o dedovanju, če je sklep o dedovanju izdalo zapuščinsko sodišče, pa to sodišče«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Če notar ugotovi, da pogoji za izdajo potrdila niso izpolnjeni, zahtevo skupaj s sklepom o dedovanju in spisom zadeve posreduje v odločanje zapuščinskemu sodišču, na območju katerega ima svoj sedež. Notar pisno obrazloži, zakaj meni, da pogoji za izdajo evropskega potrdila o dedovanju niso izpolnjeni, ter vlagatelja predloga obvesti, da je bila zadeva odstopljena sodišču.«.

40. člen

V 227.c členu se v besedilu člena, ki se označi kot prvi odstavek, za besedo »sodišče« doda besedilo »ali notar, ki je izdal sklep o dedovanju, po uradni dolžnosti ali na zahtevo stranke, ki izkaže pravni interes«.

Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Če notar ugotovi, da pogoji za popravek, spremembo ali razveljavitev evropskega potrdila niso izpolnjeni, zahtevo skupaj s sklepom o dedovanju in spisom zadeve posreduje v odločanje zapuščinskemu sodišču, na območju katerega ima svoj sedež. Notar pisno obrazloži, zakaj meni, da pogoji za popravek, spremembo ali razveljavitev evropskega potrdila o dedovanju niso izpolnjeni, ter vlagatelja predloga obvesti, da je bila zadeva odstopljena sodišču.«.

41. člen

V 227.č členu se za tretjim odstavkom doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Zoper sklep, s katerim notar odloči o zahtevi za izdajo evropskega potrdila o dedovanju v skladu s 67. členom Uredbe 650/2012/EU, zoper sklep o popravku evropskega potrdila o dedovanju, o spremembi evropskega potrdila o dedovanju in o razveljavitvi evropskega potrdila o dedovanju po 71. členu Uredbe 650/2012/EU lahko upravičene osebe iz 72. člena Uredbe 650/2012/EU vložijo ugovor, o katerem odloči zapuščinsko sodišče. Za postopek in odločanje o ugovoru se smiselno uporablja 171.a člen tega zakona.«.

42. člen

V 227.d členu se v prvem odstavku v prvem stavku za besedo »sodišče« doda besedilo »ali notar, pred katerim teče postopek za popravek, spremembo ali razveljavitev potrdila«.

Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Če notar ugotovi, da pogoji za začasno odložitev učinkov potrdila niso izpolnjeni, zahtevo skupaj s spisom zadeve posreduje v odločanje zapuščinskemu sodišču, na območju katerega ima svoj sedež. Notar mora pisno obrazložiti, zakaj meni, da pogoji za začasno odložitev učinkov potrdila niso izpolnjeni, ter vlagatelja zahteve obvestiti, da je bila zadeva odstopljena sodišču.«.

Dosedanji drugi, tretji in četrti odstavek postanejo tretji, četrti in peti odstavek.

Za petim odstavkom se doda nov šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) Zoper sklep notarja o začasni odložitvi učinkov potrdila je dovoljen ugovor, o katerem odloča zapuščinsko sodišče. Pri odločanju o ugovoru se smiselno uporablja 171.a člen tega zakona.«.

43. člen

V 227.g členu se črta beseda »okrajno«.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

44. člen

(dokončanje že uvedenih postopkov)

Postopki, ki so bili pred začetkom uporabe tega zakona uvedeni pred pristojnimi sodišči, se dokončajo po določbah Zakona o dedovanju (Uradni list SRS, št. 15/76, 23/78, Uradni list RS, št. 13/94 – ZN, 40/94 – odl. US, 117/00 – odl. US, 67/01, 83/01 – OZ, 73/04 – ZN-C, 31/13 – odl. US, 63/16 in 102/24).

45. člen **(oporoke, ki so v hrambi pri sodišču)**

(1) Oporoke, ki so na dan začetka uporabe tega zakona v hrambi pri sodišču, ostanejo v hrambi pri sodišču še naprej.

(2) Glede hrambe in preklica oporok iz prejšnjega odstavka se uporabljajo določbe prvega poglavja drugega dela Zakona o dedovanju (Uradni list SRS, št. 15/76, 23/78, Uradni list RS, št. 13/94 – ZN, 40/94 – odl. US, 117/00 – odl. US, 67/01, 83/01 – OZ, 73/04 – ZN-C, 31/13 – odl. US, 63/16 in 102/24).

46. člen **(sprememba Zakona o notariatu)**

V Zakonu o notariatu (Uradni list RS, št. 2/07 – uradno prečiščeno besedilo, 33/07 – ZSReg-B, 45/08, 91/13, 189/20 – ZFRO, 130/22, 49/23 – ZUS-1C in 102/23 – ZFPPIPP-H) se v 46. členu prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Notarska oporoka je oporoka, ki jo v obliki notarskega zapisa notar sestavi po ustni izjavi oporočitelja ali na podlagi oporočiteljeve že napisane izjave poslednje volje, ki jo notarju v potrditev predloži oporočitelj.«.

47. člen **(uveljavitev in začetek uporabe zakona)**

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne eno leto po uveljavitvi.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Predlagatelj skladno z opozorili teorije (K. Zupančič, Dedovanje z uvodnimi pojasnili Karla Zupančiča, Uradni list Republike Slovenije, 2002, stran 20; glej tudi V. Rijavec, Stvarnopravni zakonik in dedno pravo, Podjetje in delo, 2002/6-7, stran 1374) opozarja na potrebo po drugačni opredelitvi predmeta dedovanja. Pravilneje bi bilo, da bi zakon govoril o dedovanju lastninske in drugih pravic, ki pripadajo posameznikom. Zakonska ureditev bi morala namreč upoštevati, da se v prvi vrsti dedujejo posameznikove premoženjske pravice, ki niso vezane strogo na osebo zapustnika in z njegovo smrtjo ne prenehajo (V. Žnidaršič Skubic, Zakon o dedovanju s komentarjem, urednika Matej Čujovič, Suzana Kraljič, Založba WD, 2025, Maribor, stran 52). Predlagatelj ugotavlja, da je že besedilo 531. člena Občega državlanskega zakonika vsebovalo ustrežnejše besedilo, ki se je glasilo: *»Pravice in obveznosti umrlega, kolikor niso osnovane na zgolj osebnih razmerjih, se imenujejo njegova zapuščina ali ostalina.«*

S predlagano spremembo bo 2. člen zakona predmet dedovanja opredelil kot skupek vseh pravic in (tudi) obveznosti umrlega, razen tistih, ki niso podedljive, ker so vezane na osebo zapustnika. Predlagatelj ocenjuje, da takšna definicija predmeta dedovanja tudi za vnaprej odpravlja dileme in vprašanja glede novih oblik premoženjskih pravic, ki jih zapustnik ustvarja in pridobiva za časa življenja in so tako tudi predmet dedovanja.

K 2. členu:

S predlagano spremembo se veljavno besedilo 4.a člena zakona usklajuje s 4. členom Družinskega zakonika. Slednji namreč v prvem odstavku opredeljuje zunajzakonsko skupnost kot dalj časa trajajočo življenjsko skupnost dveh oseb, ki nista sklenila zakonske zveze, in ni razlogov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna. Družinski zakonik v drugem stavku prvega odstavka istega člena določa, da ima taka skupnost v razmerju med partnerjema po tem zakoniku enake pravne posledice, kakor če bi sklenila zakonsko zvezo; na drugih pravnih področjih pa ima pravne posledice, če zakon tako določa.

K 3. členu:

V skladu z ureditvijo, ki je veljala do uveljavitve novele ZD-B v letu 2001, je zapuščina brez dedičev postala družbena lastnina. Izročila se je pristojni občini oziroma kmetijski zemljiški skupnosti, če je šlo za kmetijsko zemljišče. Po noveli ZD-B pa se v skladu z 9. členom ZD lastništvo zapuščine brez dedičev razen, če se prenese v stečajno maso stečaja zapuščine brez dedičev, prenese na Republiko Slovenijo. Več slovenskih občin se pri načrtovanju upravljanja s prostorom in s tem povezanega nadaljnjega razvoja občine srečuje s težavami pri pridobivanju stavbnih zemljišč. Postopek pridobivanja je dolgotrajen in zapleten. V izogib temu predlagatelj predlaga spremembo veljavne ureditve iz 9. člena ZD, po kateri občina po zakonu postane lastnica stavbnega zemljišča, ki spada v zapuščino brez dedičev, ob pogoju, ki velja za državo, da se takšna zapuščina ne prenese v stečajno maso stečaja zapuščine brez dedičev. Druge nepremičnine in druge stvari, ki sodijo v zapuščino, pa še vedno postanejo last Republike Slovenije.

K 4. členu:

ZD v 25. členu ureja krog nujnih dedičev. Kot navaja prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic (Pravna ureditev nujnega dedovanja – novejši trendi, Odvetnik, Revija Odvetniške zbornice Slovenije /

Leto XXVII, št. 3 (121) – poletje 2025, stran 14), je bil zgodovinsko gledano nujni delež namenjen predvsem zaščiti načela dedovanja v družini, to je želje in pričakovanja, da (vsaj) določen del premoženja ostane v družinski lasti skozi več rodov (McLearen, R., *International Forced Heirship: Concerns and Issues With European Forced Heirship Claims*, *Estate Planning and Community Property Law Journal*, Vol. 3str. 324–325). Prav tako je pomemben argument za uveljavitev nujnega deleža skrb za zadovoljitev premoženjskih potreb in preživljanje zapustnikovih najbližjih sorodnikov. Ena temeljnih idej nujnega deleža je torej predvsem skrb za družino in zagotavljanje družinske solidarnosti tudi v času po smrti zapustnika. Družinske vezi med posamezniki naj bi bile močne in naj jih zato, zgolj z napravo oporoke, ne bi smeli v celoti negirati oz. spregledati. (Kolkman W. D.: *Compulsory Portion and Family Provision in the Netherlands*, in: Reid K., De Waal M., Zimmermann R. (eds.): *Mandatory Family Protection*, Oxford University Press, 2020, str. 320)

ZD določa zelo širok krog oseb, ki lahko pridejo v poštev kot nujni dediči. Prvi odstavek 25. člena določa t. i. absolutne nujne dediče, ki dobijo dedni delež v vsakem primeru, ko pridejo v poštev kot nujni dediči in jim ni treba izpolnjevati določenih dodatnih pogojev. To so: pokojnikovi potomci, njegovi posvojenci in njihovi potomci, njegovi starši in njegov zakonec. Pri njihovi določitvi je upoštevano, da te osebe spadajo med nujne dediče že zaradi njihove tesne sorodstvene ali zakonske zveze z zapustnikom. Drugi odstavek 25. člena ZD pa določa t. i. relativne nujne dediče, ki jim nujni delež pripade, če so trajno nezmožni za delo in nimajo sredstev, potrebnih za življenje. To so po veljavni ureditvi stari starši ter bratje in sestre zapustnika. Pri relativnih nujnih dedičih je torej pri njihovi določitvi upoštevano objektivno-subjektivno merilo: poleg tega, da jih z zapustnikom povezuje(malo manj tesna) sorodstvena vez, morajo izpolnjevati še dva pogoja: biti morajo trajno nezmožni za delo in so (poleg tega še) brez potrebnih sredstev za življenje. (glej S. Pavlin v *Zakon o dedovanju s komentarjem*, urednika Matej Čujovič, Suzana Kraljič, Založba WD, 2025, Maribor, stran 144)

S predlaganim členom se črta drugi odstavek 25. člena ZD in s tem kategorija t. i. relativnih nujnih dedičev. Predlagatelj ocenjuje, da glede na socialnovarstveni okvir, ki je v domeni države in je namenjen zagotavljanju preživetvenega minimuma posameznika, ta določba, ki predstavlja omejitev posameznikove svobode testiranja, ni več potrebna.

K 5. členu:

Predlagana sprememba drugega odstavka 26. člena zakona je povezana s predlagano spremembo 25. člena zakona, v skladu s katero se z ukinitvijo t. i. relativnih nujnih dedičev oži krog nujnih dedičev tako, da bodo izmed dedičev drugega dednega reda nujni dediči lahko samo še starši, ne pa tudi bratje in sestre in tudi ne več stari starši kot dediči tretjega dednega reda.

K 6. členu:

S predlaganim členom se ukinja sodna oporoka kot oblika redne, javne oporoke. Predlagatelj namreč ocenjuje, da glede na temeljno funkcijo sodišča in poslanstvo sodnika ureditev, ki zaupa sestavo oporoke sodniku, ni več primerna in ob že uveljavljeni notarski oporoki ni potrebna. Enako kot sodna oporoka je tudi notarska oporoka, ki jo ureja *Zakon o notariatu (ZN)*, oblika redne, javne oporoke.

Notarska oporoka je oporoka, ki je sestavljena v obliki notarskega zapisa. Po drugem odstavku 3. člena *ZN* je notarski zapis (tako kot to velja za sodno oporoko) javna listina. Tako sodna kot notarska oporoka imata torej učinke javne listine, ki jih ureja prvi odstavek 224. člena *Zakona o pravdnem postopku (ZPP)*.

ZN v prvem odstavku 46. člena določa, da ima notarska oporoka, ki jo v obliki notarskega zapisa notar sestavi po ustni izjavi oporočitelja ali na podlagi oporočiteljeve že napisane izjave poslednje volje, ki jo notarju v potrditev predloži oporočitelj, enake pravne učinke kot sodna oporoka. Ob tem, da se s tem predlogom zakona sodna oporoka črta, bo treba navedeno določbo ZN ustrezno spremeniti, kar je zaenkrat predvideno v prehodnih določbah tega zakona, predlagatelj pa bo moral tudi zaradi potrebe po spremembi nekaterih drugih določb ZN pripraviti posebno novelo tega zakona, da bosta ZD in ZN do začetka uporabe tega zakona med seboj usklajena. Zakonska določba o enakih učinkih obeh oporok je sicer tudi v veljavni ureditvi po stališčih teorije odveč, kajti pravni učinek vsake oporoke, napravljene ob zakonskih pogojih za njeno veljavnost, je enak: veljavna oporoka. (glej B. Podgoršek, V. Horvat, Zakon o dedovanju s komentarjem, urednika Matej Čujovič, Suzana Kraljič, Založba WD, 2025, Maribor, stran 349; glej tudi Zupančič in Žnidaršič Skubic, 2009, Dedno pravo, 3. spremenjena in dopolnjena izdaja, Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije, stran 139)

K 7. členu:

Predlagano črtanje člena, ki ureja sestavo sodne oporoke, če je oporočitelj ne zna ali ne more prebrati, je povezano s predlagano ukinitvijo instituta sodne oporoke v 6. členu.

K 8. členu:

Tudi predlagana sprememba 67. člena zakona, ki določa, kdo je lahko priča pri pisni oporoki pred pričami in pri sodni oporoki, je povezana s predlagano ukinitvijo instituta sodne oporoke v 6. členu.

Predlagana sprememba ne posega v veljavno ureditev 67. člena zakona glede tega, kdo so lahko priče pri pisni oporoki pred pričami. To so lahko osebe, ki so poslovno sposobne in ki znajo brati in pisati (prvi odstavek); ne morejo pa biti priče oporočiteljevi potomci, njegovi posvojenci in njihovi potomci, njegovi predniki in posvojitelji, njegovi sorodniki v stranski vrsti do vštetega tretjega kolena, zakonci vseh teh oseb in zakonec oporočitelja (drugi odstavek).

K 9. členu:

Glede na predlagano ukinitvev instituta sodne oporoke je treba poseči tudi v 68. člen zakona, ki ureja neveljavna razpolaganja v oporoki in določa, da so neveljavna določila oporoke, s katerimi se kaj zapušča sodniku, ki je oporoko sestavil, pričam pri oporoki ali prednikom, potomcem, bratom, sestram ter zakoncem teh oseb.

K 10. členu:

Glede na to, da bo ob predlagani ukinitvi instituta sodne oporoke le to v celoti nadomestila notarska oporoka kot oblika redne, javne oporoke, je po mnenju predlagatelja primerno, da je ta vrsta oporoke, četudi jo ureja ZN, določena kot oblika oporoke tudi v ZD. Zato je predlagana nova določba 68.a člena, ki opredeli notarsko oporoko kot oporoko, ki jo sestavi notar v obliki notarskega zapisa skladno z zakonom, ki ureja notarsko poslovanje.

Predlagatelj na tem mestu opozarja, da notar v skladu s prvim odstavkom 22. člena ZN ne sme sestavljati listin, iz katerih neposredno izhajajo pravice ali obveznosti zanj, za njegovega zakonca ali osebo, s katero živi v zunajzakonski življenjski skupnosti, za osebe, s katerimi je v sorodstvu v ravni črti do kateregakoli kolena, *v stranski vrsti ali po svaštvu pa do drugega kolena*, ali za osebe, katerim je posvojitelj, posvojenec, rejnik ali skrbnik, ali v zadevah, v katerih je zakoniti

zastopnik kakšnega udeleženca ali njegov pooblaščenec. Notarska listina, sestavljena v nasprotju s prvim odstavkom tega člena, nima pravnih učinkov javne listine.

Po 53. členu ZN kot zapisne priče ne smejo sodelovati osebe, ki so z udeležencem pravnega posla ali z osebami, za katere izhaja iz notarskega zapisa kakšna pravica, ali z notarjem, ki sestavlja listino, v razmerju, navedenem v prvem odstavku 22. člena tega zakona.

V skladu z veljavno ureditvijo v 67. členu ZD pri pisni oporoki pred pričami in pri sodni oporoki ne morejo biti priče in ne morejo kot sodnik sestaviti oporoke po oporočiteljevi izjavi: oporočiteljevi potomci, njegovi posvojenci in njihovi potomci, njegovi predniki in posvojitelji, *njegovi sorodniki v stranski vrsti do vštetega tretjega kolena, zakonci vseh teh oseb* in zakonec oporočitelja. Enako velja po 69. členu ZD za konzularnega predstavnika, saj za oporoko, sestavljeno državljanu RS v tujini, veljajo pravila za sestavo sodne oporoke. Predlagana ureditev ostaja v tem delu, tako glede prič kot glede prepovedi sorodstvenega razmerja za konzularnega predstavnika, nespremenjena.

To pa pomeni, da je ureditev prepovedi sodelovanja pri sestavi oporoke z vidika sorodstvenega razmerja v stranski vrsti in svaštva v ZD (do vštetega tretjega kolena) drugačna od tiste, ki velja za notarja in priče po ZN (sorodstvo in svaštvo do vštetega drugega kolena).

Navedeno pomeni, da bi pri notarski oporoki lahko bil priča na primer oporočiteljev stric (krvni sorodnik v tretjem kolenu stranke vrste), ki pa ne sme biti oporočna priča pri sodni oporoki. Ne glede na razliko med ZN in ZD v tem delu zaradi videza nepristranskosti pisci komentarja ZD priporočajo, da se sodelovanju izogibajo zapisne priče, ki so v tretjem kolenu stranske vrste krvni sorodniki z oporočiteljem ali osebami, ki imajo korist iz oporoke. (glej B. Podgoršek, V. Horvat, Zakon o dedovanju s komentarjem, urednika Matej Čujovič, Suzana Kraljič, Založba WD, 2025, Maribor, stran 353)

Predlagatelj meni, da morajo nujno enako stroga pravila veljati tudi pri sestavi notarske oporoke. Zato bo pripravil ustrezno novelo Zakona o notariatu, ki bo v izpostavljenem delu poenotila ureditev.

K 11. členu:

Glede na to, da je predlagana ukinitve instituta sodne oporoke, oporoka, ki jo sestavi državljanu Republike Slovenije v tujini konzularni predstavnik ali diplomatski predstavnik Republike Slovenije, ki opravlja konzularne zadeve, pa je izpeljana iz sodne oporoke, je treba urediti pravila glede sestave te vrste oporoke, ki se po predlogu zakona poimenuje tako, kot je v teoriji in praksi že poimenovana – konzularna oporoka.

Konzularna oporoka predstavlja redno, javno obliko oporoke. Ker se po veljavni ureditvi pravila, ki urejajo konzularno oporoko, sklicujejo na pravila glede sestave sodne oporoke, se pravila za sestavo konzularne oporoke urejajo na novo oziroma samostojno v okviru 11. in 12. člena predloga zakona.

Predlagani prvi odstavek 69. člena (enako kot sedaj) določa, da lahko oporoko sestavi državljanu Republike Slovenije v tujini konzularni predstavnik ali diplomatski predstavnik Republike Slovenije, ki opravlja konzularne zadeve.

Po predlaganem drugem odstavku konzularni predstavnik sestavi oporoko oporočitelju po njegovi izjavi, ko poprej ugotovi oporočiteljevo istovetnost. Ko oporočitelj tako oporoko prebere in podpiše, potrdi konzularni predstavnik na oporoki, da jo je oporočitelj v njegovi navzočnosti

prebral in podpisal. Gre za prilagoditev 65. člena zakona, ki ureja sodno oporoko in se s predlogom zakona črta.

Če oporočitelj ne zna ali ne more prebrati oporoke, ki mu jo je sestavil konzularni predstavnik, jo v skladu s predlaganim tretjim odstavkom ta prebere oporočitelju v navzočnosti dveh prič, nato pa jo oporočitelj v navzočnosti istih prič podpiše ali napravi na njej ročno znamenje, potem ko izjavi, da je to njegova oporoka. Priči se podpišeta na oporoki. Gre za prilagoditev 66. člena zakona, ki ureja sestavo sodne oporoke, če je oporočitelj ne zna ali ne more prebrati in se s predlogom zakona črta.

Predlagani četrti odstavek je potreben zaradi predlaganega posega v drugi odstavek 67. člena. Enako kot po veljavni ureditvi tudi po predlagani ureditvi konzularne oporoke ne bo mogel oporočitelju po njegovi izjavi sestaviti konzularni predstavnik, ki je oporočiteljev potomec, oporočiteljev posvojenec ali njegov potomec, oporočiteljev prednik ali posvojitelj, oporočiteljev sorodnik v stranski vrsti do vštetega tretjega kolena, zakonec katere od teh oseb ali zakonec oporočitelja.

Predlagani peti odstavek glede oseb, ki so lahko priče pri konzularni oporoki, ohranja ureditev, ki danes velja tako za sodno kot konzularno oporoko.

K 12. členu:

Predlagana dopolnitev je povezana s predlagano ukinitvijo instituta sodne oporoke.

Kot že navedeno v obrazložitvi k prejšnjemu členu, se – ker se po veljavni ureditvi pravila, ki urejajo konzularno oporoko sklicujejo na pravila glede sestave sodne oporoke, institut sodne oporoke pa se ukinja – pravila za sestavitev konzularne oporoke urejajo na novo oziroma samostojno v okviru 11. in 12. člena predloga zakona.

V členih 69.a, 69. b, 69.c in 69.č se določa postopek sestave konzularne oporoke. Gre za prilagoditev pravil 151., 152., 153. in 154. člena zakona, ki urejajo pravila za sestavitev sodne oporoke in se s predlogom zakona črtajo. Edina razlika v primerjavi z veljavno ureditvijo je v tem, da bosta morali priči, ki se v primeru, če oporočitelj ne zna uradnega jezika, pokličeta poleg sodnega tolmača, poznati le uradni jezik, torej jezik, v katerem je oporoka napravljena, ne pa tudi oporočiteljevega jezika (glej predlagani prvi odstavek 69.č člena v povezavi s petim odstavkom predlaganega 69. člena). Ustrezno prevajanje z oporočiteljevega jezika v uradni jezik namreč zagotavlja sodni tolmač in ni nobene potrebe po sedanjih zahtevi, da morata priči znati oba jezika.

V 69.d členu pa se določa, kaj so nedovoljena in posledično neveljavna razpolaganja v konzularni oporoki. Enako kot po veljavni ureditvi so neveljavna določila oporoke, s katerimi se kaj zapušča konzularnemu predstavniku, pričam pri oporoki ali prednikom, potomcem, bratom, sestram ter zakoncem teh oseb. Določba je potrebna, ker se ob ukinitvi instituta sodne oporoke s predlogom zakona temu ustrezno spreminja 68. člen zakona.

K 13. členu:

Predlagana sprememba je uskladitvene narave, in sicer je povezana s predlagano spremembo v okviru 6. člena tega predloga zakona, ki ukinja institut sodne oporoke.

K 14. členu:

Predlagana sprememba je uskladitvene narave, in sicer je povezana s predlagano spremembo v okviru 6. člena tega predloga zakona, ki ukinja institut sodne oporoke.

K 15. členu:

Glede na to, da se s predlaganim 6. členom ukinja institut sodne oporoke, predlagatelj tudi za mednarodno oporoko predlaga, da je ne sestavlja več sodnik, temveč jo lahko sestavi notar, državljanu Republike Slovenije tujini pa konzularni predstavnik.

K 16. členu:

Predlagana dopolnitev je uskladitvene narave in je povezana s predlagano ukinitvijo instituta sodne oporoke. Predlagana ureditev v 71.b členu glede oseb, ki so lahko priče pri mednarodni oporoki, ohranja ureditev, ki danes velja za to vrsto oporoke, enako kot za sodno in konzularno oporoko.

K 17. členu:

Tudi glede prič pri ustni oporoki se s predlagano spremembo ohranja veljavna ureditev, poseg v določbo pa je potreben, ker se zaradi ukinitve instituta sodne oporoke spreminja 67. člen zakona.

K 18. členu:

S predlagano spremembo drugega odstavka 84. člena ZD se krepi svoboda testiranja. Veljavna ureditev drugega odstavka 84. člena ZD določa, da se je v primeru dvoma treba držati tistega, kar je ugodnejše za zakonitega dediča ali za tistega, ki mu je z oporoko naložena kakšna obveznost. Na neustreznost veljavne ureditve že dalj časa opozarjata prof. dr. Karl Zupančič in prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic. S tem, da je zapustnik sploh testiral, je namreč že izrazil svojo voljo, da ne nastopi zakonito dedovanje. Izhajajoč iz tega, večina evropskih pravnih ureditev predpisuje, da je treba v dvomu razlagati oporočno določilo tako, da bo po možnosti obveljalo (in favorem testamenti), in da naj se dobrohotno razlaga (benigna interpretatio). (prof. dr. Karl Zupančič in prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, Dedno pravo, 3. spremenjena in dopolnjena izdaja, Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije, 2009, stran 146)

S predlagano spremembo se določba drugega odstavka 84. člena ZD spreminja v tej smeri. Po predlagani določbi se bo v primeru dvoma treba držati tistega, kar je ugodnejše za oporočnega dediča, kar je tudi v skladu z zgoraj opisanimi temeljnimi načeli razlage oporoke.

K 19. členu:

130. člen ZD ureja postopek v primeru neznanih dedičev. Po veljavni ureditvi se v primeru, ko se po poteku šestih mesecev ne zgloji noben dedič, zapuščina razgloji za lastnino Republike Slovenije in izroči pristojnemu organu Republike Slovenije, razen če se takšna zapuščina prenese v stečajno maso stečaja zapuščine brez dedičev. V skladu s predlagano ureditvijo, po kateri postane lastnica stavbnega zemljišča, ki spada v zapuščino brez dedičev, občina, na območju katere leži to stavbno zemljišče, se temu ustrezno dopolnjuje tudi 130. člen ZD.

K 20. členu:

V skladu s predlagano rešitvijo, po kateri postane nepremičnina, ki leži na območju stavbnih zemljišč, last občine, na območju katere leži, razen če se zapuščina brez dedičev prenese v stečajno maso stečaja zapuščine brez dedičev, se spremeni tudi naslov tretjega podpoglavja v

petem poglavju prvega dela tako, da je med subjekti, ki odgovarjajo oziroma ne odgovarjajo za zapustnikove dolgove navedena tudi občina.

K 21. členu:

Z 21. členom predloga zakona se spreminja in dopolnjuje 142.a člen ZD. Ta v prvem odstavku določa, da v primeru, da postane zapuščina lastnina Republike Slovenije na podlagi 9. člena ZD, Republika Slovenija ne odgovarja za zapustnikove dolgove. Enako se predlaga tudi za občino. V skladu s predlagano ureditvijo tako tudi občina ne odgovarja za zapustnikove dolgove (predlagani prvi odstavek), zato je v predlaganem drugem odstavku določeno, da sodišče pred izdajo sklepa po 219. členu ZD (da se zapuščina izroči organu, pristojnemu za gospodarjenje s posamezno vrsto premoženja) o zapuščini brez dedičev obvesti tudi občino. V skladu s predlaganimi spremembami tretjega odstavka bo obvestilo o zapuščini brez dedičev vsebovalo opozorilo, da bo zapuščina brez dedičev prešla na Republiko Slovenijo oziroma na občino, če je del zapuščine tudi nepremičnina, ki leži na območju stavbnih zemljišč, če noben upnik ne bo pravočasno vložil zahteve za prenos te zapuščine v stečajno maso stečaja zapuščine, in da Republika Slovenija in občina ne odgovarjata za zapustnikove dolgove.

K 22. členu:

Glede na temeljni cilj, ki ga predlagatelj zasleduje s tem predlogom zakona (razbremeniti sodišča oziroma sodnike nesodnih opravil) je v drugem delu zakona predlagano črtanje celotnega prvega poglavja, ki ureja sestavitev sodne oporoke, hrambo in preklic oporoke. Po predlagani ureditvi torej v bodoče sodišča ne bodo več sestavljala sodne oporoke, prav tako pa ne bodo več pristojna za hrambo oporok.

K 23. členu:

Sprememba določbe 162. člena zakona je povezana s spremembo ureditve pristojnosti za vodenje zapuščinskega postopka. Po predlagani ureditvi bo zapuščinski postopek vodil in zapuščinsko obravnavo opravil notar, ki bo s strani sodišča pooblaščen za vodenje zapuščinskega postopka. S predlagano spremembo se zato 162. člen omejuje na opredelitev glavnega namena zapuščinskega postopka, torej, da se v zapuščinskem postopku ugotovi, kdo so pokojnikovi dediči, katero premoženje sestavlja njegovo zapuščino in katere pravice iz zapuščine gredo dedičem, volilojemnikom in drugim osebam. Pristojnost za vodenje zapuščinskega postopka pa je urejena v predlaganem spremenjenem 168. členu.

K 24. členu:

Zapuščinski postopek spada med klasična področja nepravdnega prava (Jože Juhart, Civilno nepravdno pravo, Univerza v Ljubljani, Ljubljana 1970, str. 27). Splošne določbe ZNP veljajo za vse nepravdne postopke, če ni z zakonom drugače določeno (tretji odstavek 1. člena ZNP). Splošne določbe ZNP tako veljajo tudi v zapuščinskem postopku, če posebnější predpis, to je Zakon o dedovanju (ZD), ne določa drugače. Prof. dr. Rijavec (glej Rijavec, V.: Dedovanje: procesna ureditev, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1999, str. 23, 24) opozarja, da ureditev iz (takrat veljavnega) splošnih določb ZNP (enako pa velja tudi po uveljavitvi novega ZNP-1) dopolnjuje ureditev v ZD, hkrati pa ureditev v ZNP ne izključuje možnosti uporabe pravil ZPP. ZNP je namreč civilni procesni zakon, ki je del sistema civilnega procesnega prava, v katerem ima ZPP osrednjo vlogo. Prof. dr. Rijavec izpostavlja, da je treba določbe veljavne ureditve razlagati na način, da že obstoječa ureditev omogoča vključitev splošnih določb ZNP v sistem zapuščinskega postopka. Še splošnejši predpis, ZPP, pa pride v poštev, kadar posebnější

pravila nekega vprašanja ne urejajo. (Rijavec, V.: Dedovanje: procesna ureditev, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1999, str. 28)

Predlagatelj tako sledi opozorilom teorije z jasno opredelitvijo, da je zapuščinski postopek nepravdni postopek, in pravilom, da se tudi v tem postopku smiselno uporabljajo splošne določbe ZNP-1, če ZD ne določa drugače. Skladno z 42. členom ZNP-1 se v nepravdnem postopku smiselno uporabljajo tudi določbe ZPP, če ZNP-1 ne določa drugače. Pojem »smiselna uporaba« obsega tako neposredno kot tudi prilagojeno uporabo, vendar le takrat, ko poseben zakon ne vsebuje izrecne določbe. Smiselna uporaba se kaže v tem, da se pravila ZPP v zapuščinskem postopku uporabljajo v skladu z duhom, cilji in naravo zapuščinskega postopka. Pravila pravnega postopka so namreč prilagojena drugačnemu obsegu uveljavljanja načela dispozitivnosti in kontradiktornosti, kot je to potrebno v zapuščinskem postopku. V tem postopku imamo praviloma več udeležencev z usklajenimi interesi – praviloma dedič ne uveljavlja svoje dedne pravice zoper nekoga, ki mu to pravico odteguje, temveč je treba le ugotoviti, da je postal dedič zaradi jasnosti v pravnih razmerjih.

K 25. členu:

Predlagani spremenjeni 168. člen po zgledu 176. člena hrvaškega Zakona o nasljeđivanju razširja pristojnost za vodenje zapuščinskega postopka v primeru nespornih zapuščinskih na notarja. Predlog zakona prinaša koncept prenosa pristojnosti za vodenje konkretnega zapuščinskega postopka na notarja na podlagi pooblastila sodišča. Sodišče potem, ko na podlagi listin in okoliščin v spisu ugotovi pristojnost, pooblasti notarja za vodenje postopka in mu (hkrati tudi) pošlje smrtovnico, z njo izenačeno listino alo drugo dokazilo o smrti.

Notar v zapuščinskem postopku opravlja dejanja kot sodni pooblaščenec, torej je tako kot sodnik pooblaščen in pristojen za opravljanje vseh procesnih dejanj in izdajo vseh odločb, razen tistih, za katere ta zakon določa drugače. Te izjeme so urejene v predlaganem novem 220.e členu zakona.

K 26. členu:

S predlagano spremembo drugega odstavka 171. člena zakona se v povezavi z novim 171.a členom, ki določa, da je zoper sklep, ki ga v zapuščinskem postopku izda notar kot sodni pooblaščenec, mogoče vložiti ugovor v 30 dneh od dneva vročitve odločbe strankam, dopolnjuje pravilo iz drugega odstavka, ki določa, kateri sklepi morajo biti obrazloženi. Po predlagani ureditvi v drugem odstavku 171. člena zakona bo moral tudi sklep, ki ga izda notar in zoper katerega je dovoljen ugovor, vsebovati obrazložitev. Enako določa tudi hrvaški Zakon o nasljeđivanju v drugem odstavku 184. člena.

Za razliko od hrvaške ureditve, ki ne pozna elektronskega poslovanja v zapuščinskih zadevah, pa predlagani novi tretji odstavek določa, da sodišča izdajajo sklepe v elektronski obliki. Predlagatelj ocenjuje, da je – glede na dejstvo, da je bila že v letu 2023 izdana Odredba o določitvi datuma, od katerega je v zapuščinskih postopkih, postopkih za ureditev družinskih razmerij in nekaterih postopkih za ureditev osebnih stanj mogoče vlaganje in vročanje po elektronski poti (Uradni list RS, št. 126/23), na podlagi katere je že od 15. januarja 2024 mogoče vloge, listine in pisanja vlagati po elektronski poti prek portala e-sodstvo v zapuščinskih postopkih in je v zapuščinskih postopkih omogočeno tudi vročanje po elektronski poti – za elektronsko poslovanje nujno tudi, da so vsi sklepi sodišča izdani v elektronski obliki.

K 27. členu

Novi predlagani 171.a člen je povezan s širitvijo pristojnosti za vodenje zapuščinskega postopka v primeru nespornih zadev na notarja. Predlagano je, da lahko zoper sklep o dedovanju, ki ga lahko izda notar samo v primeru nespornih zapuščinskih zadev, stranke vložijo ugovor. Ugovor se vloži pri notarju, ki ga mora nemudoma skupaj s spisom predložiti pristojnemu sodišču. O ugovoru odloča sodnik posameznik. Ugovor zadrži izvršitev sklepa o dedovanju.

Tudi novi predlagani 171.b člen je povezan s širitvijo pristojnosti za vodenje zapuščinskega postopka v primeru nespornih zadev na notarje in ureditvijo v novem 171.a členu. Predlagani 171.b člen po zgledu 187. člena Zakona o nasljeđivanju ureja odločbe sodišča o ugovoru zoper sklep, ki ga izda notar. Sodišče po predlaganem prvem odstavku zavrže ugovore, ki so prepozni, nepopolni ali nedopustni. Pri odločanju o ugovoru zoper odločitev, ki jo je izdal notar, lahko sodišče odločitev v celoti ali delno potrdi oziroma jo razveljavi (predlagani drugi odstavek). Kadar sodišče sklep v celoti ali delno razveljavi, samo odloči o razveljavljenem delu sklepa (predlagani tretji odstavek). Zoper sklep, s katerim se v celoti ali delno razveljavi notarski sklep, v skladu s predlaganim četrtem odstavkom posebna pritožba ni dovoljena. V primeru iz tretjega odstavka tega člena sodišče izvede dejanja, za katera meni, da so potrebna, torej lahko sodišče tudi ponovno razpiše in izvede zapuščinsko obravnavo. Sklep o ugovoru se vroči strankam in notarju. Glede na to, da bo sodišče sklep izdalo v elektronski obliki, bo (upoštevaje odredbo, na podlagi katere je od 15. januarja 2024 v zapuščinskih postopkih mogoče vlaganje in vročanje po elektronski poti) v skladu s sedmim odstavkom 132. člena ZPP sklep vročilo notarju po varni elektronski poti. Strankam bo sklep vročilo po varni elektronski poti v primeru, če bodo izpolnjeni pogoji za vročanje strankam po varni elektronski poti, določeni v tretjem in četrtem odstavku 132. člena ZPP, sicer bo v skladu s petim odstavkom 132. člena ZPP vročilo pisanje v fizični obliki.

K 28. členu:

Zakon o sodiščih (ZS-1) v prehodni določbi 148. člena določa, da je do ureditve v zakonu, ki ureja pravdni postopek, in zakonu, ki ureja nepravdni postopek, od začetka uporabe ZS-1 v postopku pred okrožnim sodiščem poleg odvetnika in druge osebe, ki je opravila pravniški državni izpit, lahko pooblaščenec tudi vsak drug posameznik, ki je popolnoma poslovno sposoben, v naslednjih postopkih:

1. v sporih o premoženjskopравnih zahtevkih, če vrednost spornega predmeta ne presega 20.000 eurov;
2. v sporih zaradi motenja posesti;
3. v sporih o služnostih in realnih bremenih;
4. v sporih iz najemnih in zakupnih razmerij;
5. v izvršilnih postopkih;
6. v zapuščinskih postopkih;
7. v drugih nepravdnih postopkih, razen v postopku za pridobitev popolne poslovne sposobnosti otroka, ki je postal roditelj, postopku za dovolitev sklenitve zakonske zveze, postopkih v zakonskih sporih, postopkih za ugotovitev in izpodbijanje očetovstva in materinstva, postopkih za varstvo koristi otroka in o stanovanjskem varstvu ob razvezi zakonske zveze ter nepravdnih postopkih po zakonu, ki ureja gospodarske družbe.

S predlagano dopolnitvijo se uresničuje prehodna ureditev iz ZS-1, ki upošteva pred novo organizacijsko ureditvijo veljavno ureditev glede zastopanja pred okrajnimi sodišči, in se na ta način prenese v sistemsko procesno ureditev zapuščinskega postopka. To pomeni, da bo lahko v zapuščinskem postopku, ne glede na to, ali postopek vodi sodišče ali notar, stranko (dediča ali voliljojemnika) zastopala vsaka polnoletna fizična oseba, ki je poslovno sposobna.

K 29. členu:

S predlagano ureditvijo z se z namenom večje jasnosti dopolnjuje določba prvega odstavka 176. člena ZD, ki določa pristojnost za opravo zapuščinske obravnave (bodisi pred sodiščem bodisi pred notarjem). Za zapuščinsko obravnavo po državljanu Republike Slovenije je glede njegovega nepremičnega premoženja, ki je v Republiki Sloveniji, izključno pristojno sodišče v Republiki Sloveniji, razen v primeru, ko je v skladu z Uredbo št. 650/2012/EU za zapuščinsko obravnavo pristojen organ druge države članice EU. Za ugotavljanje pristojnosti za opravo zapuščinske obravnave so tako pomembne oziroma primarne določbe glede pristojnosti, ki jih ureja Uredba o dedovanju.

K 30. členu

Predlagatelj ocenjuje, da je – glede na dejstvo, da je že ob koncu leta 2023 stopila v veljavo Odredba o določitvi datuma, od katerega je v zapuščinskih postopkih, postopkih za ureditev družinskih razmerij in nekaterih postopkih za ureditev osebnih stanj mogoče vlaganje in vročanje po elektronski poti, na podlagi katere je že od 15. januarja 2024 mogoče vloge, listine in pisanja vlagati po elektronski poti prek portala e-sodstvo v zapuščinskih postopkih – ustrezno in primerno takšno pot določiti za obvezno pri posredovanju smrtovnice s strani upravne enote na sodišče.

K 31. členu:

S predlagano spremembo prvega odstavka 181. člena zakona se določa, da sodišče bodisi samo sestavi ali dopolni nepopolno smrtovnico ali pa da to naloži notarju, ki ga pooblasti za vodenje za postopka. Sodišče ali notar pa lahko sestavo smrtovnice naročita tudi matičarju.

K 32. členu:

S predlagano spremembo se uresničuje priporočilo Zagovornika načela enakosti. Zagovornik načela enakosti je namreč opozoril, da veljavna ureditev v ZD pomeni neenako obravnavo staršev pokojnika, saj se v smrtovnici in sklepu o dedovanju predvideva zgolj navedba očeta. Zato je Ministrstvu za pravosodje izdal priporočilo, da prouči in pripravi spremembo določb 182. in 214. člena ZD na način, ki bo enakopravno obravnaval vse starše pokojnikov. Na izpostavljeno ureditev je opozoril tudi Varuh človekovih pravic.

S predlagano spremembo se v skladu s priporočilom Zagovornika načela enakosti 1. točka prvega odstavka 182. člena spreminja tako, da bo treba v smrtovnico vpisati priimek in ime (tudi prejšnji priimki oziroma imena) pokojnika ter njegovih staršev ali skrbnikov, EMŠO, poklic, datum rojstva, in državljanstvo pokojnika, za umrlo poročeno žensko pa tudi njen deklinški priimek.

K 33. členu:

V skladu s predlagano ureditvijo, po kateri postane nepremičnina iz zapuščine brez dedičev, ki leži na območju stavbnih zemljišč, last občine, na območju katere leži, razen če se zapuščina brez dedičev prenese v stečajno maso stečaja zapuščine brez dedičev, je potrebna tudi sprememba drugega odstavka 197. člena ZD. Ta za primere, ko je pisna oporoka izginila ali je bila brez zapustnikove volje uničena, določa, da velja sporazum prizadetih oseb o obstoju, obliki in vsebini oporoke samo s soglasjem pristojnega organa, če bi zapuščina, ko ne bi bilo oporoke, postala lastnina Republike Slovenije. Predlagano je, da navedena ureditev velja tudi, da če bi zapuščina prešla v last občine.

K 34. členu:

Predlagana je dopolnitev 199. člena, v skladu s katero sodišče ne le ob prejemu smrtnice, ampak tudi z njo izenačene listine ali drugega dokazila o smrti, preizkusi, ali je pristojno za zapuščinsko obravnavo. V skladu s 164. členom zakona se namreč postopek uvede po uradni dolžnosti, brž ko sodišče izve, da je kdo umrl, ali da je razglašen za mrtvega. Ni torej zgolj smrtnica tista listina, na podlagi katere sodišče uvede postopek po uradni dolžnosti (primerjaj tudi ureditev v 210. in 211. členu hrvaškega Zakona o nasljeđivanju). Če sodišče po prejemu smrtnice, z njo izenačene listine ali drugega dokazila o smrti ugotovi, da ni pristojno, pošlje zadevo pristojnemu sodišču, če pa ugotovi, da je za zapuščinsko obravnavo pristojen tuj organ, se izreče s sklepom za nepristojno.

K 35. členu:

S predlagano dopolnitvijo tretjega odstavka 203. člena ZD se ta določba zgolj dopolnjuje na način, da se enako obravnava osebe tako osebe, ki nimajo staršev, kot osebe, ki nimajo skrbnika, če sodišče ugotovi, da gre za osebe, ki niso sposobne skrbeti za svoje zadeve.

K 36. členu:

Po veljavni ureditvi v 213. členu da sodišče napoti na pravdo oziroma na upravni postopek tisto stranko, katere pravico šteje za manj verjetno (prvi odstavek). Če sodišče prekine postopek, določi rok, v katerem je treba sprožiti pravdo oziroma upravni postopek (drugi odstavek). Če se stranka v določenem roku ravna po sklepu sodišča, traja prekinitev postopka, dokler ni pravda oziroma dokler ni upravni postopek pravnomočno končan (tretji odstavek). Če se stranka v določenem roku ne ravna po sklepu sodišča, pa se v skladu s četrnim odstavkom se zapuščinska obravnava nadaljuje in se dokonča ne glede na zahteve, glede katerih jo je sodišče napotilo na pravdo oziroma na upravni postopek.

V petem odstavku pa je določeno, da če je zapuščinsko sodišče opravilo zapuščinsko obravnavo po četrtem odstavku tega člena, kakor tudi, če je opravilo zapuščinsko obravnavo, moralo pa bi napotiti stranko na pravdo, pravnomočnost odločbe zapuščinskega sodišča ni ovira, da se o zadevnem zahtevku ne bi mogla sprožiti pravda.

Pravda pod pogoji iz petega odstavka 213. člena je dopustna, če stranka, ki je imela možnost sodelovati v zapuščinskem postopku, dokaže, da je spor obstajal že v zapuščinskem postopku, vendar ga je zapuščinsko sodišče samo rešilo in je zato pravnomočni sklep o dedovanju ne veže. Izjave, ki jih podajajo udeleženci v zapuščinskem postopku pred sodiščem, se lahko nanašajo na katerakoli vprašanja, povezana s konkretnim zapuščinskim postopkom, lahko pa so povsem specifične dedne izjave. Korekcija sklepa o dedovanju je možna, če je stranka že v zapuščinskem postopku uveljavljala zahteve, ki so bili sporni, nasprotovala nasprotnikovemu stališču o pravnorelevantnih dejstvih ali pa je že takrat podala nasprotujočo dedno izjavo, česar pa zapuščinsko sodišče ni upoštevalo ali pa je stranka opustila vložitev tožbe, čeprav je bila napotena na pravdo. (glej Rijavec, V.: Dedovanje: procesna ureditev, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1999, stran 253 in 254)

Zakonodajalec je pri sprejemanju ZD namenoma izpustil (prej veljavno) zakonsko formulacijo, da lahko stranka do pravnomočnosti zapuščinskega postopka predloži dokazilo o sproženi pravdi, kar je zavezovalo zapuščinskega sodnika, da je prekinil postopek tudi potem, ko se je dani rok po sklepu o napotitvi že iztekel. Očitno je takšna določba omogočala tudi zavlačevanje postopka. Vendar tudi po sedanjí ureditvi torej stranka, ki v danem roku ne sproži pravnega postopka, za uveljavljanje svojih pravic ni prekludirana. Svoj zahtevek lahko v pravdi ali upravnem postopku uveljavlja tudi pozneje (peti odstavek 213. člena ZD). Iz dikcije »pozneje« je razvidno, da zakonodajalec ni izrecno določil, da bi stranka, ki je zamudila rok za vložitev

tožbe, morala počakati na konec zapuščinskega postopka. (glej Rijavec, V.: Dedovanje: procesna ureditev, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1999, stran 241)

V praksi tudi po uveljavitvi strožje ureditve glede prekinitve zapuščinskega postopka (pravdna sodišča) še vedno dopuščajo vlaganje ugotovitvenih tožb po poteku roka ali pa sploh brez sklepa. Zapuščinsko sodišče vedno počaka z odločitvijo, če stranka po poteku roka ali če sklepa o napotitvi na pravdo ni bilo kadarkoli do konca zapuščinske obravnave predloži potrdilo, da je sprožila pravdo. Takšna ureditev je po mnenju dr. Vesne Rijavec vzrok za neupravičeno zavlačevanje. Rok za vložitev tožbe je fiksni in strožja ureditev pogojev za vložitev ugotovitvene tožbe ni bila uvedena brez razloga. (glej Rijavec, V.: Dedovanje: procesna ureditev, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1999, stran 242)

Kritika veljavne ureditve, ki daje možnost stranki, da sproži kasnejšo pravdo tako glede zahtevkov iz 212. člena kot tudi zahtevkov iz 210. in 211. člena ZD, kljub temu, da jo je sodišče že tekom zapuščinskega postopka napotilo na pravdo, je izražena tudi v okviru Strokovnih izhodišč za prenos nespornih zapuščin na notarje. V navedenih izhodiščih je izpostavljeno, *da bi bilo smiselno (tako kot v češkem pravu) določiti fikcijo, da če napotena stranka postopka ne sproži, se šteje, da ni uspela. To je bistveno bolj ustrezno kot trenutno veljavna ureditev v četrtem odstavku 213. člena ZD, po katerem »če se stranka v določenem roku ne ravna po sklepu sodišča, se nadaljuje zapuščinska obravnava in se dokonča ne glede na zahteve, glede katerih jo je sodišče napotilo na pravdo oziroma na upravni postopek.« Za sedaj veljavno ureditev ni videti razumnih razlogov – po eni strani ni potrebe varovati osebo, ki pravde, kljub neomejeni možnosti ne sproži. Po drugi strani določba o končanju »ne glede na zahteve, glede katerih« je bila stranka napotena na pravdo, sproža številne nejasnosti.* (Aleš Galič, Strokovna izhodišča za prenos nespornih zapuščin na notarje, stran 55)

Predlagatelj z dopolnitvijo četrtega odstavka in novim petim odstavkom 213. člena naslavlja navedena opozorila. Tako se z novim petim odstavkom predlaga, da se v primeru, če je bila stranka napotena na pravdo ali upravni postopek po 210. ali 211. členu tega zakona, šteje, da z zahtevkom ni uspela in se zapuščinska obravnava nadaljuje. Če pa je bila stranka napotena na pravdo ali upravni postopek po 212. členu ZD, se ohranja sedaj veljavna ureditev.

K 37. členu:

S predlagano spremembo se uresničuje priporočilo Zagovornika načela enakosti. Kot že navedeno, je Zagovornik načela enakosti opozoril, da veljavna ureditev v ZD pomeni neenako obravnavo staršev pokojnika, saj se v smrtonjici in sklepu o dedovanju predvideva zgolj navedba očeta. Zato je Ministrstvu za pravosodje izdal priporočilo, da prouči in pripravi spremembo določb 182. in 214. člena ZD na način, ki bo enakopravno obravnaval vse starše pokojnikov.

Po proučitvi navedenega priporočila je predlagatelj ocenil, da navedba imena očeta pokojnika (oziroma staršev pokojnika) ni osebni podatek, ki ga bi moral vsebovati sklep o dedovanju, zato se s spremembo 1. točke drugega odstavka 214. člena ZD črta zahteva, da sklep o dedovanju obsega tudi podatek o imenu njegovega očeta.

Hkrati je predlagano, da se v sklepu o dedovanju več ne navaja poklica pokojnika, dedičev in oseb, katerim je pripadlo volilo, saj ta v današnjem času za identifikacijo osebe ni več pomemben. Se pa za sklep o dedovanju kot identifikator določa EMŠO, ki ga mora za identifikacijo strank vsebovati sodna odločba že po ZPP.

K 38. členu:

S tem členom se predlaga umestitev novega poglavja v ZD, in sicer poglavja, ki ureja zapuščinski postopek pred notarjem kot sodnim pooblaščenecem. Predlagatelj ocenjuje takšen nomotehnični pristop kot najbolj ustrezen. Predlagana ureditev temelji tudi na primerjalno pravnem zgledu hrvaške ureditve, kjer je postopek pred notarjem kot sodnim pooblaščenecem urejen v okviru hrvaškega Zakona o nasljeđivanju že od leta 2003. Hrvaški zakon postopek pred notarjem kot sodnim pooblaščenecem, podobno kot se predlaga v okviru tega člena, ureja v samostojnem poglavju v členih od 241. do 252.

Novi 220.a člen – notar kot sodni pooblaščenec

S predlaganim členom se jasno določa, da se je predlagatelj odločil prenos pristojnosti v nespornih zapuščinskih zadevah na notarje urediti na način, da notar deluje kot sodni pooblaščenec.

Kot izhaja iz strokovne študije prof. dr. Galiča, je takšna ureditev že tudi uspešno preizkušena in uveljavljena v primerjalnem pravu (Hrvaška, Češka, Avstrija, Slovaška). To pomeni, da se je mogoče opreti na uveljavljene primerjalnopravne vzore in rešitve. Uveljavitev sistema »notarja kot sodnega komisarja« (eksplicitno tudi za Slovenijo) priporoča tudi Študija Justice Without Litigation. (Lurger, Stöger, Justice Without Litigation, Non-contentious proceedings by notaries in the European Union, Manz, Wien, 2022, str. 106-107)

Če notar deluje kot sodni komisar, je enostavno določiti, da tudi zanj veljajo določena pravila, zakonska in podzakonska, ki veljajo za poslovanje sodišč – predvsem pri vročanju, v Republiki Sloveniji in tudi čezmejno. Če notarja za vodenje zapuščinske zadeve pooblasti sodišče, to pomeni, da zadeva najprej pride na sodišče. Sodišče je tako prvi organ, ki oceni vprašanje pristojnosti, šele po ugotovitvi pristojnosti pa se po določenih pravilih določi, kateri od notarjev v določenem notarskem okraju, bo zadevo prevzel v obravnavo.

Takšna ureditev postopka pred notarjem zagotavlja ustrezno varstvo ustavnih procesnih jamstev tako glede neodvisnosti, nepristranskosti, pravice do odločanja brez nepotrebnega odlašanja kot tudi glede jamstev v postopku (izjavljanje, pravica do obrambe, enako obravnavanje).

Ker je postopek pred notarjem kot sodnim pooblaščenecem izenačen s postopkom pred sodiščem in torej notar kot pooblaščenec sodišča opravlja opravila, ki so izvorno zaupana sodiščem, se izrecno določa tudi, da če dediči v postopku pred notarjem sklenejo dedni dogovor, ima takšen dedni dogovor učinek sodne poravnave. S tem se zagotavlja tudi večje oziroma ohranja enako varstvo dedičev, ki sklenejo oziroma so sklenili dedni dogovor pred sodiščem.

Novi 220.b člen – dodeljevanje zapuščinskih zadev v delo notarjem

Novi 220.b člen po zgledu 245. člena hrvaškega Zakona o nasljeđivanju ureja pravila, po katerih se zapuščinske zadeve dodeljujejo v delo notarjem.

V skladu s predlaganim prvim odstavkom zapuščinsko sodišče za vodenje zapuščinskega postopka pooblasti notarja, ki ima sedež notarske pisarne na območju sodišča.

Minister, pristojen za pravosodje, v skladu s predlaganim drugim odstavkom določi podrobnejša pravila glede dodeljevanja zadev notarjem, pri čemer se upošteva bližina kraja zadnjega stalnega ali začasnega prebivališča zapustnika. Znotraj območja pristojnosti posameznega sodišča se določijo tudi ožja območja za dodeljevanje zapuščinskih zadev notarjem glede na bližino kraja, po katerem je določena krajevna pristojnost sodišča za izvedbo zapuščinskega postopka, in kraja, kjer ima notar svoj sedež. Predlagani tretji odstavek pa določa, da se na

območju, določenem s predpisom iz drugega odstavka, zadeve notarjem dodeljujejo enakomerno po abecednem vrstnem redu njihovih priimkov.

Nova pravila glede dodeljevanja zapuščinskih zadev so pomembna, saj se z njimi zagotavlja nepristranskost notarja kot sodnega pooblaščenca. Namreč, da ima lahko skladno z Uredbo št. 650/2012/EU notar položaj sodišča, mora ureditev poleg pravil glede pristojnosti, ki položaj notarja v teh dednih postopkih urejajo tako, da deluje na podlagi pooblastil, ki jih nanj prenese sodišče ali deluje pod nadzorom sodišča, zagotavljati tudi izpolnjevanje naslednjih treh pogojev:

- zagotavljati mora jamstva glede svoje nepristranskosti in pravice strank do zaslišanja (tj. ustrezna procesna jamstva poštenega postopka);
- pravica do pritožbe na sodišče ali pravica zahtevati ponovno proučitev zadeve pred sodiščem;
- »odločba« notarja mora imeti podoben učinek in veljavo kot sodna odločba.

S pravili, ki jih ureja novi 220.b člen, se zagotavlja predvsem jamstvo, da bo postopek pred notarjem zagotavljal njegovo nepristranskost. Poleg pravil o dodeljevanju zadev notarjev bodo imele stranke možnost predlagati izločitev notarja na enak način in pod enakimi pogoji, kot jih veljavna ureditev že določa za izločitev sodnika (po predlaganem tretjem odstavku 220.a člena namreč za delo notarja kot sodnega pooblaščenca veljajo enaki predpisi kot za sodišča, če ta zakon ne določa drugače).

Novi 220.c člen – sklep o pooblastitvi notarja in elektronsko poslovanje sodišča in notarja

Po predlagani ureditvi v prvem odstavku zapuščinsko sodišče s sklepom pooblasti notarja za vodenje zapuščinskega postopka potem, ko prejme ali sestavi smrtovnico, z njo izenačeno listino ali drugo dokazilo o smrti. Prvi odstavek je tako že prilagojen predlagani dopolnitvi 199. člena zakona.

V skladu z drugim odstavkom bo poslovanje med zapuščinskim sodiščem in notarjem teklo po elektronski poti. Predlagano je, da zapuščinsko sodišče pošlje sklep o pooblastitvi notarju po varni elektronski poti skupaj s smrtovnico (ali drugo z njo izenačeno listino ali dokazilom o smrti, če je bil postopek pred sodiščem uveden na podlagi te listine). Notarju se po varni elektronski poti lahko pošljejo tudi druge listine v spisu, če zapuščinsko sodišče oceni, da so lahko pomembne za vodenje zapuščinskega postopka.

Po predlagani ureditvi v tretjem odstavku zoper sklep o pooblastitvi notarja za vodenje zapuščinskega postopka ni pritožbe, notar pa lahko iz posebej upravičenih razlogov zavrne vodenje zapuščinskega postopka.

Novi 220.č člen – zavrnitev vodenja zapuščinskega postopka

Predlagani novi 220.č člen ureja dolžnost notarja, da sprejme zapuščinsko zadevo, ki mu je bila dodeljena. Izjemoma lahko notar zavrne zadevo, če obstajajo posebej upravičeni razlogi, kot na primer, če so podani pogoji za njegovo izločitev ali če zaradi bolezni ali kakega drugega razloga ni zmožen opravljati svojega dela. O upravičenosti razlogov odloča zapuščinsko sodišče. Če ugotovi, da je posebej upravičen razlog izkazan, zapuščinsko sodišče notarju odredi predajo spisa in po uradni dolžnosti izvrši svojo odredbo. V takem primeru zapuščinsko sodišče za zapuščinski postopek pooblasti drugega notarja, lahko pa tudi samo izvede zapuščinski postopek. Zoper odločitev sodišča ni pritožbe.

Novi 220.d člen – rok za izvedbo zapuščinskega postopka

Novi 220.d člen določa, da mora notar kot sodni pooblaščenec zapuščinski postopek končati v treh mesecih od dneva prejema zadeve. To je obdobje, v katerem naj bi bilo na sodišču v skladu s časovnimi standardi za leto 2026 (kot navedeno v uvodni obrazložitvi tega predloga zakona) rešenih 75% vseh zapuščinskih zadev.

Če notar iz opravičenih razlogov v tem roku ne uspe opraviti vseh dejanj, mora o tem predložiti poročilo zapuščinskemu sodišču in v njem obrazložiti razloge, zaradi katerih postopka ni dokončal.

Če sodišče ugotovi, da je zamuda neopravičljiva, ravna v skladu s svojimi nadzorstvenimi pristojnostmi iz 220.f člena.

220.e člen – pooblastila in dolžnosti notarja/Pristojnosti in naloge notarja

Predlagani novi 220.e člen določa obseg pooblastil in dolžnosti notarja. Po predlagani ureditvi bo zapuščinski postopek vodil notar kot pooblaščenec sodišča. V okviru urejanja zapuščinske zadeve bo notar dodatno oziroma dopolnilno lahko ugotavljal tudi, ali je podana pristojnost organa Republike Slovenije za urejanje dedne zadeve po Uredbi št. 650/2012/EU. Glede vprašanja pristojnosti bo predhodno lahko odločilo že sodišče (saj se bo moralo o svoji pristojnosti izreči že pred izdajo sklep o pooblastitvi notarja), vendar je mogoče tudi, da se bodo (še) v okviru zapuščinskega postopka razkrile okoliščine, ki utemeljujejo sklep o nepristojnosti. Notar bo tako lahko izdal takšen sklep, seveda pa bodo imele stranke tudi zoper takšen sklep možnost ugovora. Notar bo moral – enako kot velja za sodnika – preizkusiti, ali obstajajo izločitveni ali odklonitveni razlogi (»druge okoliščine, ki vzbujajo dvom v njegovo nepristranskost«), smiselno enako kot to velja za sodnika. Tudi stranke bodo lahko predlagale izločitev notarja.

Osrednji del zapuščinskega postopka ostaja zapuščinska obravnava in izdaja sklepa o dedovanju. Glede pripravljalnih dejanj, glede razpisa obravnave, glede okoliščin, ki omogočajo opustitev razpisa obravnave, zaradi prenosa pristojnosti na notarje kot pooblaščenca sodišč ni treba vsebinsko spreminjati ureditve, ki po obstoječem ZD velja za sodišče. Glede procesnih jamstev v postopku je temeljnega pomena ustrezna zagotovitev spoštovanja pravice do izjavljanja oziroma do kontradiktornega postopka. Najbolj pomembna (pa tudi zelo težavna – ko gre za uravnoteženje na eni strani pravice do izjave, na drugi strani pa pravice do učinkovitega pravnega varstva) je ureditev vročanja. Predlagatelj je ocenil, da v okviru tega predloga zakona ne predlaga spremembe splošnih pravil glede vročanja. Tako bo moral notar enako kot sodnik vročati po pravilih, ki urejajo sodno vročanje pisanj.

Notar bo pristojen ugotoviti, kdo so pokojnikovi dediči, katero premoženje sestavlja zapuščino in katere pravice iz zapuščine gredo dedičem, volilnojemnikom in drugim osebam. Notar je pri poslovanju vezan na določila ZD in ZN. S predlaganimi spremembami se ne spreminjajo temeljna pravila slovenskega dednega prava, ki nalagajo, da sodišče (enako bo sedaj veljalo za notarja kot pooblaščenca sodišča) ugotovi dediče in celotni obseg zapuščine (glej 162. člen ZD). S spremembo se torej ta podstat ne spreminja in posledično bo v tem primeru slovenska ureditev drugačna od hrvaške ureditve, kjer notar primarno pridobi podatke o dedičih in premoženju zapuščine od dedičev, ki morajo za svojo izjavo jamčiti pod kazensko odgovornostjo. Kot izhaja iz literature, je v tem delu je hrvaška ureditev zagotovo slabša od slovenske. Slovensko sodišče mora namreč na podlagi 162. člena ZD ugotavljati, kdo so pokojnikovi dediči in katero premoženje sestavlja pokojnikovo zapuščino, kar je podlaga vsem poizvedbam, ki jih opravlja sodišče. (Plauštajner Petja, Ponovimo vajo: ali je treba reformirati slovensko dedno pravo?, Odvetnik, št. 126, 2026, str. 21) Če notar ne bo dovolj skrben (pri čemer predlagatelj izpostavlja, da notarja enako kot sodišče veže najvišja raven skrbnosti), bo to vodilo do njegove

odškodninske odgovornosti za nastalo škodo dedičem, opustitev ali nezadostna skrbnost pri opravi teh dejanj pa predstavlja tudi temelj disciplinske odgovornosti notarja.

Postopek se bo pri notarju končal z izdajo sklepa o dedovanju ali z odstopom oziroma vrnitvijo zapuščinske zadeve v odločanje pristojnemu sodišču.

Predlagatelj izpostavlja, da notarja zavezujejo tudi po izdaji sklepa o dedovanju oziroma nastopu njegove pravnomočnosti enake dolžnosti, kot veljajo za sodišče. Tako bo moral notar pravnomočen sklep o dedovanju poslati pristojnemu uradu Finančne uprave Republike Slovenije (tretji odstavek 215. člena ZD), pa tudi banki ali drugemu ponudniku plačilnih storitev, pri katerem je imel zapustnik odprt račun ali shranjeno drugo premoženje; če bo predmet dedovanja orožje ali strelivo, pa tudi upravni enoti, kjer je imel pokojnik stalno prebivališče, ali kjer je imel začasno prebivališče, če ni imel stalnega prebivališča (četrti odstavek 215. člena ZD). Notar pa bo moral glede na predlagani tretji odstavek 220.a člena (po katerem za delo notarja kot sodnega pooblaščenca veljajo enaki predpisi kot za sodišče) v skladu z določili ZZK-1 tudi obvestiti zemljiškoknjižno sodišče, da na podlagi sklepa o dedovanju, ki ga je izdal, po uradni dolžnosti opravi vpis v zemljiško knjigo. Skladno s 6. točko prvega odstavka 40. člena ZZK-1 se namreč vknjižba pravic na podlagi sklepa o dedovanju opravi po uradni dolžnosti. Skladno s 46. členom ZZK-1 zemljiškoknjižno sodišče po uradni dolžnosti odloča o vknjižbi in drugih, s to vknjižbo povezanih vpisih, na podlagi sodnih odločb iz 6. in 7. točke prvega odstavka 40. člena ZZK-1 in na podlagi tistih odločb iz tretje alineje 8. točke prvega odstavka 40. člena ZZK-1, za katere zakon določa, da na njihovi podlagi zemljiškoknjižno sodišče odloča o vpisu po uradni dolžnosti. Sodišče oziroma drug državni organ, ki je odločal na prvi stopnji, mora o odločbi iz prejšnjega odstavka obvestiti zemljiškoknjižno sodišče v 15 dneh po pravnomočnosti oziroma dokončnosti in obvestilu priložiti izvod odločbe s potrdilom o pravnomočnosti oziroma dokončnosti. Kot že pojasnjeno, ima notar status sodišča, zato zanj veljajo tudi te določbe drugih predpisov, ki veljajo za sodišče. V običajnih primerih se bo zapuščinski postopek pred notarjem zaključil z izdajo sklepa o dedovanju. Notar bo po nastopu pravnomočnosti spis vrnil sodišču, vendar pa bo dolžan še pred tem obvestiti zemljiškoknjižno sodišče, da opravi vknjižbo pravic po uradni dolžnosti na podlagi sklepa o dedovanju, prav tako pa bo notar zavezan sklep o dedovanju, kot že navedeno, poslati tudi davčnemu organu, glede na predmet dedovanja pa tudi banki in upravni enoti. Notar bo prav tako pristojen in zavezan ugotoviti nastop pravnomočnosti sklepa o dedovanju in dedičem poslati potrdilo o pravnomočnosti sklepa o dedovanju.

V določenih primerih pa notar ne bo izdal sklepa o dedovanju, temveč bo moral zadevo vrniti zapuščinskemu sodišču. Na notarja kot sodnega pooblaščenca se namreč prenašajo nesporne zapuščinske zadeve, o spornih bo še vedno pristojno odločati sodišče. Tako bo moral notar po predlaganem drugem odstavku 220.e člena, če so med strankami sporna dejstva, od katerih je odvisna kakšna njihova pravica, sestaviti zapisnik s to ugotovitvijo in s predlogom sodišču, katero stranko je treba napotiti na pravdo, vrniti zadevo sodišču v reševanje. Po predlaganem tretjem odstavku bo notar zadevo vrnil sodišču tudi:

- če med strankami obstoji spor glede ukrepa za zavarovanje zapuščine ali glede ločitve zapuščine ali
- če ugotovi, da ni dedičev in je treba izvesti oklicni postopek po 142.a členu tega zakona ali
- če je zoper sklep o dedovanju vložen ugovor.

S petim odstavkom se določa tudi, da v primeru, da se po pravnomočnosti sklepa o dedovanju najde premoženje, za katero se ob izdaji sklepa ni vedelo, da pripada zapuščini, se zapuščinski postopek glede pozneje najdenega premoženja začne pri notarju, ki je izdal sklep o dedovanju. To pomeni, da v primeru, da notar, ki je pooblaščen za vodenje zapuščinske zadeve, v sklepu o dedovanju ne bo ugotovil in zajel celotne zapuščine in bo po pravnomočnosti sklepa o dedovanju, ki ga bo izdal, seznanjen o pozneje najdenem premoženju, bo moral nemudoma

začeti in dopolniti zapuščinski postopek skladno z 221. členom ZD. Enako postopanje predlog zakona določa v primeru pozneje najdene oporoke.

220.f člen – nadzor nad delom notarja

Nadzor nad delom notarja kot sodnega pooblaščenca opravlja sodišče, ki mu je opravilo zaupalo (predlagani prvi odstavek). Zapuščinsko sodišče lahko po predlaganem drugem odstavku notarju iz utemeljenih razlogov kadar koli odvzame nadaljnje vodenje zapuščinskega postopka, za katerega ga je pooblastilo, ter v tem primeru samo izvede zapuščinski postopek ali ga zaupa drugemu notarju. Za utemeljen razlog se po predlaganem tretjem odstavku šteje zlasti nezmožnost notarja za opravljanje dela zaradi bolezni ali katerega koli drugega razloga, nepravočasna oprava dejanj, za katere je bil notar pooblaščen, kršitev ali zanemarjanje zakonskih obveznosti s strani notarja ter drugi pomembni razlogi po presoji sodišča.

Zoper odločitev sodišča notar nima pravice do pritožbe (predlagani četrti odstavek). Ko sodišče notarju odvzame vodenje zapuščinskega postopka, mu odredi predajo spisa in po uradni dolžnosti izvrši svojo odredbo (predlagani peti odstavek).

Po predlaganem šestem odstavku lahko sodišče z denarno kaznijo kaznuje notarja, ki noče izvršiti odredbe sodišča ali noče sodišču izročiti listin v zvezi z zaupanim opravilom. Predlagano je, da se denarna kazen izreče in izvrši v skladu z določbami zakona, ki ureja izvršbo, o izvršbi glede obveznosti, kaj storiti, dopustiti ali opustiti. Zoper sklep o denarni kazni je dovoljena pritožba (predlagani sedmi odstavek), zoper sklep sodišča druge stopnje, ki ga to izda po pritožbi, pa izredna pravna sredstva niso dovoljena (predlagani osmi odstavek).

Če sodišče notarju odvzame vodenje zapuščinske postopka iz razloga kršitve ali zanemarjanja zakonskih obveznosti ali mu izreče denarno kazen, mora o tem v skladu s predlaganim devetim odstavkom obvestiti Notarsko zbornico Slovenije in ministra, pristojnega za pravosodje.

Na tem mestu pa velja izpostaviti, da imajo stranke glede na to, da ima v razmerju do strank postopka notar položaj sodnega pooblaščenca oziroma dela v svojstvu sodišča, tudi vse pravice in možnost vlaganja (pospešitvenih) sredstev skladno z Zakonom o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja.

220.g člen – nagrada in stroški notarja

Po zgledu hrvaške ureditve v 251. in 252. členu Zakona o nasljeđivanju je predlagano, da se nagrada in stroški notarja kot sodnega pooblaščenca pri izvedbi zapuščinskega postopka določijo tako, da ena nagrada praviloma zajema vsa dejanja notarja v posameznem zapuščinskem postopku. Višino nagrade in povračila stroškov notarju predpiše minister, pristojen za pravosodje, po pridobitvi mnenja Vrhovnega sodišča Republike Slovenije in Notarske zbornice Slovenije. S tem predpisom se določi tudi, za katera dejanja ima notar pravico do posebne nagrade (npr. popis zapuščine). Kadar notar v zapuščinskem postopku nastopa kot sodni pooblaščenec, se notarska pristojbina ne plača. Notar sme za uradna dejanja, ki jih je opravil v zapuščinskem postopku kot sodni pooblaščenec, obračunati in zaračunati le nagrado po predpisu iz drugega odstavka tega člena. Notarju je prepovedano sklepati dogovore s strankami o plačilu nagrade in stroškov drugače, kot je določeno v tem predpisu.

220.h člen – prenehanje opravljanja notarske službe

Z novim 220.h členom se ureja situacija v primeru prenehanja opravljanja notarske službe notarja ali spremembe uradnega sedeža notarja, po tem ko je sodišče notarja že pooblastilo za

vodenje zapuščinskega postopka. V tem primeru predlagana določba določa, da se tudi ta situacija ravna oziroma razrešuje po določbah zakona, ki ureja notariat, o ravnanju z notarskimi spisi po izpraznitvi notarskega mesta.

K 39. členu:

V luči prizadevanj za razbremenitev sodišč nesodnih opravil se s predlaganimi spremembami spreminja tudi poglavje, ki določa pravila glede izvajanje Uredbe št. 650/2012/EU. Poglavitna rešitev v okviru tega poglavja je dopolnitev pravil glede pristojnosti in postopka v zvezi z izdajo evropskega potrdila o dedovanju. Po predlagani ureditvi bo evropsko potrdilo o dedovanju izdal notar, ki je izdal sklep o dedovanju. Če bo sklep o dedovanju izdalo zapuščinsko sodišče, pa bo to sodišče izdalo tudi evropsko potrdilo o dedovanju. Tej spremembi se prilagajajo tudi pravila, ki urejajo postopek glede izdaje evropskega potrdila o dedovanju, njegov popravek, spremembo ali razveljavitev in pravila glede začasne odložitve učinkov evropskega potrdila o dedovanju.

S predlagano spremembo 227.b člena se tako določa pristojnost notarja, ki je izdal sklep o dedovanju, za izdajo evropskega potrdila o dedovanju.

K 40. členu:

Predlagana sprememba 227.c člena je povezana s predlagano spremembo 227.b člena. Ker se s spremembo 227.b člena določa pristojnost notarja, ki je izdal sklep o dedovanju, tudi za izdajo evropskega potrdila o dedovanju, se s predlagano spremembo določa, da o zahtevi za popravek, spremembo ali razveljavitev evropskega potrdila o dedovanju iz 71. člena Uredbe 650/2012/EU odloči zapuščinsko sodišče ali pooblaščen notar, in sicer po uradni dolžnosti ali na zahtevo stranke, ki izkaže pravni interes.

K 41. členu:

Predlagana dopolnitev 227.č člena je povezana s predlagano spremembo 227.b člena. Ker se v okviru spremembe 227.b člena določa pristojnost notarja, ki je izdal sklep o dedovanju, tudi za izdajo evropskega potrdila o dedovanju, se s predlagano spremembo dopolnjujejo pravila, ki urejajo pravna sredstva v zvezi z evropskim potrdilom o dedovanju.

K 42. členu

Predlagana sprememba 227.d člena je povezana s predlagano spremembo 227.b člena. Ker se s spremembo 227.b člena določa pristojnost notarja, ki je izdal sklep o dedovanju, tudi za izdajo evropskega potrdila o dedovanju, se s predlagano spremembo dopolnjujejo pravila, ki urejajo možnost začasne odložitve učinkov evropskega potrdila o dedovanju.

K 43. členu

S predlagano spremembo se besedilo 227.g člena prilagaja organizacijskim spremembam, ki jih je prinesel novi Zakon o sodiščih.

K 44. členu:

Predlagano je, da se postopki, ki so bili pred začetkom uporabe tega zakona uvedeni pred pristojnimi sodišči, dokončajo po do sedaj veljavnem zakonu. V teh zapuščinskih zadevah bodo

po predlagani ureditvi odločila sodišča, notarjem se bodo začele dodeljevati tiste zadeve, v katerih bo sodišče prejelo smrtnico po začetku uporabe tega zakona.

K 45. členu:

Glede na to, da se s predlogom zakona ukinja pristojnost sodišča za hrambo oporok, se s predlaganim členom določa, da kljub temu oporoke, ki bodo na dan začetka uporabe tega zakona v hrambi pri sodišču, še vedno ostanejo v hrambi pri sodišču. Glede hrambe in preklica oporok iz prejšnjega odstavka se bodo še naprej uporabljale določbe prvega poglavja drugega dela Zakona o dedovanju (Uradni list SRS, št. 15/76, 23/78, Uradni list RS, št. 13/94 – ZN, 40/94 – odl. US, 117/00 – odl. US, 67/01, 83/01 – OZ, 73/04 – ZN-C, 31/13 – odl. US, 63/16 in 102/24).

K 46. členu:

Glede na to, da se s tem zakon črta institut sodne oporoke je nujno, da se ustrezno spremeni prvi odstavek 46. člena Zakona o notariatu.

K 47. členu:

Predlagano je, da začne zakon veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne eno leto po uveljavitvi.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

2. člen

Deduje se lahko stvari in pravice, ki pripadajo posameznikom.

4.a člen

Določbe tega zakona, ki urejajo pravice, obveznosti, omejitve in položaj zakoncev, veljajo enako tudi za moškega in žensko, ki živita v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti in nista sklenila zakonske zveze, če ni razlogov, iz katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna.

9. člen

Zapuščina brez dedičev postane lastnina Republike Slovenije, razen če se takšna zapuščina prenese v stečajno maso stečajnega zapuščine brez dedičev.

25. člen

- (1) Nujni dediči so: pokojnikovi potomci, njegovi posvojenci in njihovi potomci, njegovi starši in njegov zakonec.
- (2) Dedi in babice ter bratje in sestre pokojnika so nujni dediči le tedaj, če so trajno nezmožni za delo in nimajo potrebnih sredstev za življenje.
- (3) Osebe, našteje v tem členu, so nujni dediči, če so po zakonitem dednem redu upravičeni dedovati.

26. člen

- (1) Nujni dediči imajo pravico do dela zapuščine, s katerim zapustnik ne more razpolagati; ta del zapuščine je nujni delež.
- (2) Nujni delež potomcev, posvojencev in njihovih potomcev ter zakonca znaša polovico, nujni delež drugih dedičev pa tretjino tistega deleža, ki bi šel vsakemu posameznemu izmed njih po zakonitem dednem redu.
- (3) Z ostankom zapuščine lahko oporočitelj razpolaga po svoji volji; ta del zapuščine je razpoložljivi del.

Sodna oporoka

65. člen

- (1) Oporoko lahko sestavi oporočitelj po njegovi izjavi sodnik pristojnega sodišča, ko poprej ugotovi oporočiteljevo istovetnost.
- (2) Ko oporočitelj tako oporoko prebere in podpiše, potrdi sodnik na oporoki, da jo je oporočitelj v njegovi navzočnosti prebral in podpisal.

Sodna oporoka, če je oporočitelj ne zna ali ne more prebrati

66. člen

- (1) Če oporočitelj ne zna ali ne more prebrati oporoke, ki mu jo je sestavil sodnik, jo ta prebere oporočitelju v navzočnosti dveh prič, nato pa jo oporočitelj v navzočnosti istih prič podpiše ali napravi na njej ročno znamenje, potem ko izjavi, da je to njegova oporoka.

(2) Priči se podpišeta na oporoki.

67. člen

(1) Pri pisni oporoki pred pričami in pri sodni oporoki so lahko priče polnoletne osebe, ki jim ni vzeta poslovna sposobnost in ki znajo brati in pisati; če gre za sodno oporoko, morajo priče razumeti tudi jezik, v katerem je napravljena.

(2) Pri pisni oporoki pred pričami in pri sodni oporoki ne morejo biti priče in ne morejo kot sodnik sestaviti oporoke po oporočiteljevi izjavi: oporočiteljevi potomci, njegovi posvojenci in njihovi potomci, njegovi predniki in posvojitelji, njegovi sorodniki v stranski vrsti do vštetega tretjega kolena, zakonci vseh teh oseb in zakonec oporočitelja.

68. člen

Neveljavna so določila oporoke, s katerimi se kaj zapušča sodniku, ki je oporoko sestavil, pričam pri oporoki ali prednikom, potomcem, bratom, sestram ter zakoncem teh oseb.

Oporoka, sestavljena v tujini

69. člen

Oporoko lahko sestavi državljanu Republike Slovenije v tujini po določbah, ki veljajo za sestavljanje sodne oporoke, konzularni predstavnik ali diplomatski predstavnik Republike Slovenije, ki opravlja konzularne zadeve.

70. člen

(1) Na slovenski ladji lahko sestavi oporoko poveljnik ladje po določbah, ki veljajo za sestavljanje sodne oporoke.

(2) Oporoka, ki je bila sestavljena na ladji, neha veljati po preteku tridesetih dni od vrnitve oporočitelja v Republiko Slovenijo.

71. člen

(1) Med izrednim ali vojnim stanjem lahko vojaški osebi sestavi oporoko po določbah, ki veljajo za sestavljanje sodne oporoke, poveljnik čete, njej enake ali višje enote ali kdo drug v prisotnosti takšnega poveljnika.

(2) Oporoka iz prejšnjega odstavka preneha veljati po preteku šestdesetih dni po koncu izrednega ali vojnega stanja, če je oporočitelju vojaška služba prenehala prej ali pozneje, pa po preteku tridesetih dni po prenehanju vojaške službe.

71.a člen

(1) Oporoka mora biti sestavljena v pisni obliki.

(2) Oporočitelju ni treba oporoke napisati lastnoročno.

(3) Oporoka je lahko napisana v kateremkoli jeziku, z roko ali kako drugače.

(4) Mednarodno oporoko lahko sestavi oporočitelju po njegovi izjavi sodnik pristojnega sodišča, državljanu Republike Slovenije v tujini pa diplomatski oziroma konzularni predstavnik, določen v 69. členu tega zakona (v nadaljnjem besedilu: pooblaščenca oseba).

(5) Oporočitelj mora ob navzočnosti dveh prič in pooblaščenih oseb izjaviti, da je to njegova oporoka in da je seznanjen z vsebino ter jo ob njihovi navzočnosti podpisati oziroma če jo je podpisal pred tem, priznati in potrditi, da je podpis njegov.

(6) Če se oporočitelj ne more podpisati, sporoči razlog pooblaščenim osebam, ki to zapiše na oporoki. Poleg tega lahko oporočitelj zahteva, da ga na oporoki v njegovem imenu podpiše kdo drug.

(7) Priči in pooblaščenih oseb se ob navzočnosti oporočitelja hkrati podpišejo, s pristavkom, da se podpisujejo kot priče oziroma kot pooblaščenih oseb.

71.b člen

Priča pri mednarodni oporoki je lahko oseba, ki izpolnjuje pogoje iz 67. člena tega zakona. Isto velja za tolmača, če sodeluje pri sestavi oporoke. Samo to, da je nekdo tujec, ni ovira, da ne bi bil priča pri mednarodni oporoki.

73. člen

Pri ustni oporoki so lahko priče samo osebe, ki smejo biti priče pri sodni oporoki; ni pa treba, da znajo brati in pisati.

84. člen

(1) Določila oporoke je treba razlagati po pravem oporočiteljevem namenu.

(2) Če nastane dvom, se je treba držati tistega, kar je ugodnejše za zakonitega dediča ali za tistega, ki mu je z oporoko naložena kakšna obveznost.

130. člen

(1) Če ni znano, ali je kaj dedičev, pozove sodišče z oklicem tiste, ki mislijo, da imajo pravico do dediščine, naj se priglasijo sodišču.

(2) Če se po preteku šestih mesecev od objave oklica ne zglasti noben dedič, se zapuščina razglasi za lastnino Republike Slovenije in izroči pristojnemu organu Republike Slovenije, razen če se takšna zapuščina prenese v stečajno maso stečajnega zapuščinika brez dedičev.

(3) Dedič, ki se zglasti potem, ko je bila zapuščina izročena pristojnemu organu Republike Slovenije, ima pravico zahtevati, da se mu izroči zapuščina oziroma pripadajoči delež v rokih iz 141. člena tega zakona.

(4) To pravico ima tudi dedič ob pogojih zakona o dedovanju kmetijskih gospodarstev.

III. ODGOVORNOST DEDIČA IN REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ZAPUSTNIKOVE DOLGOVE

142.a člen

(1) Če postane zapuščina lastnina Republike Slovenije na podlagi 9. člena tega zakona, Republika Slovenija ne odgovarja za zapustnikove dolgove.

(2) Preden zapuščinsko sodišče izda sklep po 219. členu tega zakona, objavi na oglasni deski in na spletni strani sodišča oklic neznanim upnikom ter obvesti Republiko Slovenijo in znane upnike o zapuščini brez dedičev.

(3) Obvestilo o zapuščini brez dedičev vsebuje:

1. podatke o zapustniku (osebno ime, datum rojstva, zadnje stalno in začasno prebivališče, datum smrti ali razglasitve za mrtvega),
2. pravilno številko zapuščinske zadeve,
3. podatke o premoženju, ki sestavlja zapuščino, in zapustnikovih obveznostih,
4. opozorilo, da bo zapuščina brez dedičev prešla na Republiko Slovenijo, če noben upnik ne bo pravočasno vložil zahteve za prenos te zapuščine v stečajno maso stečaja zapuščine, in da Republika Slovenija ne odgovarja za zapustnikove dolgove.

(4) Oklic neznanim upnikom vsebuje:

1. podatke iz 1. in 2. točke prejšnjega odstavka,
2. opozorilo iz 4. točke prejšnjega odstavka,
3. pojasnilo, da lahko pri zapuščinskem sodišču pridobijo podatke o premoženju, ki sestavlja zapuščino, in zapustnikovih obveznostih ter
4. poziv upnikom, da lahko v šestih mesecih od dneva objave oklica na spletni strani sodišča zahtevajo, da se zapuščina brez dedičev prenese v stečajno maso zapuščine brez dedičev v skladu z določbami 142.b člena tega zakona.

PRVO POGLAVJE SESTAVITEV SODNE OPOROKE, HRAMBA IN PREKLIC OPOROKE

150. člen

(1) Za sestavitev sodne oporoke, hrambo oporoke pri sodišču in za preklic oporoke pred sodiščem je pristojno vsako po zakonu stvarno pristojno sodišče.

(2) Zadeve v zvezi s sestavljanjem, sprejemanjem v hrambo in preklicem oporoke opravlja sodnik posameznik.

Sestavitev sodne oporoke

151. člen

(1) Če se sestavi oporoka pri sodišču po izjavi oporočitelja, mora sodnik najprej ugotoviti njegovo istovetnost.

(2) Nato posluša sodnik izjavo oporočitelja in jo natančno zapiše v zapisnik, če je mogoče, z besedami oporočitelja in tako, da je oporočiteljeva volja jasno izražena.

(3) V zapisnik se vpišejo tudi vse okoliščine, ki bi utegnile biti pomembne za veljavnost oporoke.

(4) Kadar je to potrebno, pojasni sodnik oporočitelju predpise, ki ga omejujejo pri oporočnem razpolaganju.

(5) Ko oporočitelj prebere zapisnik ali ko mu ga prebere sodnik, če oporočitelj sam ne zna ali ne more brati in ta izjavi, da je njegova poslednja volja natančno zapisana, potrdi sodnik to v zapisniku in overi s svojim podpisom.

152. člen

(1) Če sodnik ne pozna oporočitelja osebno in po osebnem imenu, ugotovi njegovo istovetnost po sebnih izkaznicah ali na kakšen drug zanesljiv način (listine, priče).

(2) Na isti način ugotovi sodnik istovetnost prič, jih osebno ne pozna.

(3) Način ugotovitve istovetnosti oporočitelja in prič se navede v zapisniku.

153. člen

(1) Če ima zapisnik o sestavitvi oporoke več listov, se morajo vsi prešiti z vrvico in oba konca vrvice zapečatiti s sodnim pečatom.

(2) Vsak list mora oporočitelj posebej podpisati oziroma pristaviti na njem svoje ročno znamenje.

(3) Na koncu zapisnika se mora navesti, iz koliko listov je sestavljena oporoka.

154. člen

(1) Če oporočitelj ne zna uradnega jezika, se pokličejo sodni tolmači in še dve priči, ki znata poleg uradnega jezika tudi oporočiteljev jezik, nato pa se oporoka pred njima napiše tako, kakor je tolmač prevedel na uradni jezik.

(2) Če je oporočitelj nem, se pokličejo sodni tolmač in dve priči, ki se znata sporazumeti z oporočiteljem.

(3) Zapisnik o sestavitvi oporoke v primerih iz prvega in drugega odstavka tega člena podpišejo tudi tolmač in priči.

Hramba oporoke in izročitev oporočitelju

155. člen

(1) Pri sodišču sestavljeno oporoko lahko pusti oporočitelj v hrambi pri sodišču, lahko pa zahteva, naj se mu izroči.

(2) Če pusti oporočitelj sodno oporoko v hrambi pri sodišču, se da oporoka v posebno ovojnico, ki se zapečati, oporočitelju pa se na njegovo zahtevo izda potrdilo, da je bila oporoka sestavljena in da je bila izročena sodišču in v hrambo.

(3) Oporoka se hrani pri sodišču ločeno od drugih spisov.

(4) Če oporočitelj zahteva, da se mu izroči sodna oporoka, mu sodnik izroči zapisnik o sestavitvi te oporoke, v posebnem zapisniku, ki ga podpiše oporočitelj, pa se ugotovi, da je bila oporoka sestavljena pri sodišču in izročena oporočitelju.

156. člen

(1) Če se izroči v hrambo oporoka, ki ni bila sestavljena pri sodišču, jo oporočitelj ali kdo drug izroči sodniku odprto ali v zaprtem ovitku.

(2) O izročitvi oporoke se sestavi zapisnik. O prejemu oporoke izda sodišče potrdilo. Če ne izroči oporoke sam oporočitelj, obvesti sodišče o prejemu oporoke tudi njega.

(3) Odprta oporoka se da v poseben ovitek in zapečati.

(4) Če izroči oporočitelj v hrambo odprto oporoko, ga sodnik opozori na napake, zaradi katerih oporoka ne bi bila veljavna.

157. člen

- (1) Oporoka, ki jo hrani sodišče, se vrne oporočitelju na njegovo zahtevo.
- (2) Oporoka se vrne tudi oporočiteljevemu pooblaščenцу, če ima za to overjeno pooblastilo.
- (3) O vrnitvi oporoke se sestavi zapisnik, v katerem se navede, kako je bila ugotovljena istovetnost tistega, kateremu je bila vrnjena.
- (4) Če se oporoka vrne pooblaščenцу, se pooblastilo priloži zapisniku in obdrži pri sodišču.

Hramba listin o ustni oporoki

158. člen

- (1) Če so priče ustne oporoke predložile sodišču pisanje, ki vsebuje oporočiteljevo voljo, ugotovi sodišče sprejem takega pisanja z zapisnikom, ki ga da v poseben ovitek in zapečati.
- (2) Tako ravna sodišče tudi tedaj, če pridejo priče ustne oporoko k sodišču, da ustno ponovijo oporočiteljevo izjavo.
- (3) Pri sprejemanju izjav prič si mora sodišče prizadevati, da ugotovi izjavo oporočiteljeve volje, poleg tega pa mora preizkusiti tudi okoliščine, od katerih je odvisna veljavnost ustne oporoke.
- (4) Listine o ustni oporoki se hranijo pri sodišču ločeno od drugih spisov.

Preklic oporoke pred sodiščem

159. člen

- (1) Oporočitelj lahko pred sodiščem prekliče svojo oporoko.
- (2) Za preklic oporoke pred sodiščem veljajo smiselno določbe tega zakona, ki veljajo za sestavitev sodne oporoke.
- (3) Če oporočitelj prekliče oporoko, se preklic zaznamuje na oporoki, ki se hrani pri sodišču.

Sestavitev in preklic oporoke zunaj sodišča

160. člen

Če je potrebno, sestavi sodišče oporoko in sprejme izjavo o preklicu oporoke tudi zunaj sodnega poslopja.

Obvestitev sodišča oporočiteljevega stalnega prebivališča

162. člen

V zapuščinskem postopku ugotovi sodišče, kdo so pokojnikovi dediči, katero premoženje sestavlja njegovo zapuščino in katere pravice iz zapuščine gredo dedičem, volilnojemnikom in drugim osebam.

Uporaba določb pravnega postopka

163. člen

V zapuščinskem postopku se uporabljajo določbe pravnega postopka, če ni s tem zakonom drugače določeno.

Pristojnost in sestava sodišča

168. člen

- (1) Zapuščinsko obravnavo opravi po zakonu stvarno pristojno sodišče.
- (2) Vse odločbe med postopkom izdaja sodnik posameznik.

171. člen

- (1) Odločbe se izdajajo v obliki sklepov.
- (2) Sklepi, zoper katere je dovoljena samostojna pritožba, in sklepi sodišča druge stopnje morajo biti obrazloženi.

175. člen

Za stranke v smislu tega zakona se štejejo dediči in voliljemniki ter druge osebe, ki uveljavljajo kakšno pravico iz zapuščine.

176. člen

- (1) Za zapuščinsko obravnavo po državljanu Republike Slovenije je glede njegovega nepremičnega premoženja, ki je v Republiki Sloveniji, izključno pristojno sodišče v Republiki Sloveniji.
- (2) Če je nepremično premoženje državljana Republike Slovenije v tujini, je sodišče v Republiki Sloveniji pristojno samo v primeru, če ni po zakonu tuje države, v kateri je to premoženje, pristojen tuj organ.

179. člen

- (1) Kadar kdo umre ali je razglašen za mrtvega, mora matičar, ki je pristojen za vpis smrti v matični register, v tridesetih dneh od vpisa poslati smrtovnico zapuščinskemu sodišču.
- (2) Če matičar ne more dobiti podatkov za smrtovnico, pošlje smrtovnico samo s tistimi podatki, s katerimi razpolaga, ter navede vzroke, zakaj ni mogel smrtovnice v celoti sestaviti in navede podatke, ki utegnejo biti sodišču koristni, da najde dediče in pokojnikovo premoženje.
- (3) Če umre kdo zunaj občine, v kateri je imel stalno ali začasno prebivališče, pošlje matičar zapuščinskemu sodišču samo izpisek iz matičnega registra o smrti ter podatke, s katerimi razpolaga in ki utegnejo biti koristni za sestavitev smrtovnice.

181. člen

- (1) Če dobi nepopolno smrtovnico ali samo izpisek iz matičnega registra o smrti, zapuščinsko sodišče glede na okoliščine samo sestavi smrtovnico pri sodišču ali odredi, naj jo sestavi delavec sodišča zunaj sodišča, ali pa naroči matičarju, da jo sestavi.
- (2) Sodišče lahko samo sestavi smrtovnico tudi v drugih, v prvem odstavku tega člena ne navedenih primerih, kadar je to primerno, če je z izpiskom iz matičnega registra o smrti ali z javno listino dokazano, da je kdo umrl ali da je razglašen za mrtvega.

182. člen

(1) V smrtovnico se vpišejo tile podatki:

1. priimek in ime (tudi prejšnji priimki oziroma imena) pokojnika ter njegovega očeta, EMŠO, poklic, datum rojstva, in državljanstvo pokojnika, za umrlo poročeno žensko pa tudi njen deklinski priimek;
2. dan, mesec in leto ter kraj in, če je mogoče, ura smrti;
3. kraj, v katerem je imel pokojnik svoje stalno oziroma začasno prebivališče;
4. priimek in ime, EMŠO, datum rojstva, poklic ter stalno oziroma začasno prebivališče pokojnikovega zakonca ter zakonskih otrok in otrok, rojenih zunaj zakona, ter posvojencev;
5. priimek in ime, EMŠO, datum rojstva ter stalno oziroma začasno prebivališče drugih sorodnikov, ki bi bili lahko poklicani k dedovanju na podlagi zakona in oseb, ki so poklicane k dedovanju na podlagi oporoke;
6. približna vrednost pokojnikovega nepremičnega premoženja in posebej približna vrednost njegovega premičnega premoženja.

(2) V smrtovnici se, če je to mogoče, navede tudi kraj, kjer je premoženje, ki ga je pokojnik zapustil, ali je kaj premoženja, za katero so posebni predpisi glede posesti, hrambe in priglasitve, ali je kaj gotovine, vrednostnih papirjev, dragocenosti, hranilnih knjižic ali kakšnih drugih pomembnih listin, ali je pokojnik zapustil kaj terjatev ali dolgov in koliko, ali je zapustil pisno oporoko, pogodbo o dosmrtnem preživljanju, pogodbo o izročitvi in razdelitvi premoženja ali sporazum o odpovedi neuvedenemu dedovanju in kje so, če je pokojnik napravil ustno oporoko pa priimek in ime ter poklic in prebivališče prič, pred katerimi jo je napravil. Če je znano, da je pokojnik napravil oporoko in ta ni bila predložena matičarju, se v smrtovnici navedejo tudi datum ali časovno obdobje, v katerem je bila oporoka sestavljena, oblika, v kateri je bila sestavljena, oseba, ki je sestavila oporoko, osebe, ki so oporočni dediči, in oseba, pri kateri je oporoka shranjena, ali kraj, kjer se oporoka nahaja.

(3) V smrtovnici je treba posebej navesti, ali se pričakuje rojstvo pokojnikovega otroka in ali imajo pokojnikovi otroci ali zakonec skrbnika.

(4) Če je pred zapustnikom umrl njegov zakonec ali kakšen njegov otrok ali kdo drug, ki bi bil lahko poklican k dedovanju, se v smrtovnici navedeta datum in kraj njihove smrti.

(5) V smrtovnico se vpišejo tudi podatki o premičnem premoženju pokojnika iz evidence registriranih vozil in evidence o izdanih orožnih listinah.

197. člen

(1) Če je pisna oporoka izginila ali je bila brez zapustnikove volje uničena, pa med prizadetimi ni spora o tem, da je obstajala, o obliki, v kateri je bila sestavljena, o načinu, kako je izginila ali bila uničena in tudi ne o njeni vsebini, zasliši zapuščinsko sodišče o tem vse prizadete osebe in izvede po njihovih predlogih potrebne dokaze, nato pa razglasi ta zapisnik po določbah, ki veljajo za razglasitev pisne oporoke.

(2) Če bi zapuščina, ko ne bi bilo oporoke, postala lastnina Republike Slovenije, velja sporazum prizadetih o obstoju oporoke ter o njeni obliki in vsebini samo s soglasjem pristojnega organa.

(3) Če so med prizadetimi osebe, ki niso sposobne same skrbeti za svoje zadeve, velja sporazum iz prvega in drugega odstavka tega člena samo s soglasjem pristojnega centra za socialno delo.

199. člen

(1) Ko sodišče prejme smrtovnico, preizkusi, ali je pristojno za zapuščinsko obravnavo; če ugotovi, da ni pristojno, pošlje zadevo pristojnemu sodišču.

(2) Če sodišče ugotovi, da je za zapuščinsko obravnavo pristojen tuj organ, se izreče s sklepom za nepristojno.

203. člen

(1) Če po podatkih iz smrtovnice pokojnik ni zapustil premoženja, odloči zapuščinsko sodišče, da se zapuščinska obravnava ne opravi.

(2) Tako ravna sodišče tudi v primeru, če je pokojnik zapustil samo premično premoženje, pa nobeden od tistih, ki so upravičeni dedovati, ne zahteva obravnave.

(3) Kadar sodišče odloči, da ne bo opravilo zapuščinske obravnave, mora obvestiti o tem pristojni center za socialno delo, če so med dediči osebe, ki niso sposobne same skrbeti za svoje zadeve, pa nimajo staršev.

(4) Če sodišče odloči, da ne bo opravilo zapuščinske obravnave zaradi tega, ker obstaja zapuščina samo iz premičnega premoženja, lahko osebe, ki so upravičene dedovati, izvršujejo pravice, ki jim gredo kot dedičem.

213. člen

(1) Sodišče napoti na pravdo oziroma na upravni postopek tisto stranko, katere pravico šteje za manj verjetno.

(2) Če sodišče prekine postopek, določi rok, v katerem je treba sprožiti pravdo oziroma upravni postopek.

(3) Če se stranka v določenem roku ravna po sklepu sodišča, traja prekinitev postopka, dokler ni pravda oziroma dokler ni upravni postopek pravnomočno končan.

(4) Če se stranka v določenem roku ne ravna po sklepu sodišča, se nadaljuje zapuščinska obravnava in se dokonča ne glede na zahtevke, glede katerih jo je sodišče napotilo na pravdo oziroma na upravni postopek.

(5) Če je zapuščinsko sodišče opravilo zapuščinsko obravnavo po četrtem odstavku tega člena, kakor tudi, če je opravilo zapuščinsko obravnavo, moralo pa bi napotiti stranko na pravdo, pravnomočnost odločbe zapuščinskega sodišča ni ovira, da se o zadevnem zahtevku ne bi mogla sprožiti pravda.

214. člen

(1) Ko sodišče ugotovi, katerim osebam gre pravica do dediščine, jih s sklepom o dedovanju razglasi za dediče.

(2) Ta sklep mora obsegati:

1. priimek in ime (tudi prejšnje priimke) pokojnika ter ime njegovega očeta, poklic, datum rojstva in državljanstvo pokojnika, za umrlo poročeno žensko pa tudi deklinski priimek;
2. navedbo nepremičnin s podatki iz zemljiških knjig, ter navedbo premočnin, sklicujoč se na popis;
3. priimek in ime ter poklic in stalno prebivališče dediča, razmerje dediča do zapustnika, ali deduje kot zakoniti ali kot oporočni dedič, če je več dedičev, pa tudi njihov dedni delež;
4. ali je določitev dediča odložena;
5. ali je dedičeva pravica odložena zaradi tega, ker še ni prišel čas, ali je omejena na določen čas, ali je odložena zaradi neizpolnjenega pogoja ali odvisna od razveznega pogoja oziroma naloga, ki ga je šteti za razvezni pogoj, ali je omejena s pravico, užitka in v čigavo korist;
6. priimek in ime, poklic in stalno prebivališče oseb, katerim je pripadlo volilo, užitek ali kakšna druga pravica iz zapuščine, z natančnim opisom te pravice.

(3) Če v zapuščinskem postopku vsi dediči sporazumno predložijo delitev in način delitve, navede sodišče tak sporazum v sklepu o dedovanju.

(4) Če gre za omejitev dedovanja po 128. členu tega zakona, navede sodišče v sklepu o dedovanju tudi vse bistvene podatke o tem ter morebitno obvezo o povračilu pomoči in ugotovi obstoj zakonite zastavne pravice (tretji in četrti odstavek 128. člena).

227.b člen

(1) Zahteva za izdajo evropskega potrdila o dedovanju iz 65. člena Uredbe 650/2012/EU se vloži pri zapuščinskem sodišču.

(2) O zahtevi za izdajo evropskega potrdila o dedovanju odloči zapuščinsko sodišče.

227.c člen

O zahtevi za popravek, spremembo ali razveljavitev evropskega potrdila o dedovanju iz 71. člena Uredbe 650/2012/EU odloči zapuščinsko sodišče.

227.č člen

(1) Zoper sklep, s katerim sodišče odloči o zahtevi za izdajo evropskega potrdila o dedovanju v skladu s 67. členom Uredbe 650/2012/EU, zoper sklep o popravku evropskega potrdila o dedovanju, o spremembi evropskega potrdila o dedovanju in o razveljavitvi evropskega potrdila o dedovanju po 71. členu Uredbe 650/2012/EU lahko upravičene osebe iz 72. člena Uredbe 650/2012/EU vložijo pritožbo.

(2) Pritožba se vloži v 30 dneh od vročitve sklepa.

(3) Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa.

227.d člen

(1) O zahtevi za začasen odlog učinkov evropskega potrdila o dedovanju iz 73. člena Uredbe 650/2012/EU odloči zapuščinsko sodišče. Postopek je nujen in prednosten.

(2) Zoper sklep, s katerim sodišče odloči o zahtevi iz prejšnjega odstavka, lahko upravičene osebe iz 72. člena Uredbe 650/2012/EU vložijo pritožbo pri zapuščinskem sodišču.

(3) Pritožba se vloži v 30 dneh od vročitve sklepa.

(4) Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa.

227.g člen

Če po Uredbi 650/2012/EU o dedovanju odloča pristojni organ druge države članice, o zahtevi za začasne ukrepe in zavarovanje zapuščine v Republiki Sloveniji (19. člen Uredbe 650/2012/EU) odloči pristojno okrajno sodišče po določbah tega zakona ali po določbah zakona, ki ureja izvršbo in zavarovanje.